

Dabas aizsardzības plāns

Rīgas rajona Carnikavas novads

Plāns izstrādāts laika periodam no 2006.gada līdz 2011.gadam.

Apstiprināts ar Vides ministra rīkojumu Nr.

Pasūtītājs

Latvijas vides aizsardzības fonds

Izstrādātājs un līdzfinansētājs

Biedrība "Latvijas ezeri"

projekta vadītājs Jānis Sprūds

Plāna nodošanas datums

Plāna izstrādē iesaistītie eksperti / speciālisti

Vita Līcīte, limnoloģija

Rūta Sniedze, botānika

Jānis Sprūds, jurisdikcija

Mārtiņš Dāboliņš, meži

Ilmārs Vēveris, meži

Uzraudzības grupas sastāvs

Ēriks Klīvs, Dabas aizsardzības pārvalde (līdz 02.11.2005.)

Gundega Freimane, Dabas aizsardzības pārvalde (no 14.03.2006.)

Arnis Plots, Carnikavas novada padome

Jānis Ruks, VAS "LVM" Rietumvidzemes mežsaimniecība

Ziedonis Bērziņš, VMD, Lilastes mežniecība (līdz 02.11.2005.)

Andris Pētersons, VMD, Lilastes mežniecība (no 14.03.2006.)

Ilmārs Atte, Lielrīgas RVP

Plāna izstrādes pasākumi

informatīvā sanāksme - 03.08.2005.
1.uzraudzības grupas sēde - 13.10.2005.
2.uzraudzības grupas sēde - 02.11.2005.
3.uzraudzības grupas sēde - 14.03.2006.
sabiedriskā apspriešana - 03.05.2006
pēdējā uzraudzības grupas sēde - 02.08.2006

1.Saturs

Pasūtītājs.....	1
Izstrādātājs un līdzfinansētājs.....	1
Plāna nodošanas datums	1
Plāna izstrādē iesaistītie eksperti / speciālisti.....	1
Uzraudzības grupas sastāvs.....	1
Plāna izstrādes pasākumi.....	2
1.Saturs.....	2
2.Kopsavilkums	4
2.1.Teritorijas – Ummja ezera - atrašanās vieta.....	4
2.2.Kopsavilkums.....	4
3.Teritorijas apraksts.....	5
3.1.Aizsardzības un apsaimniekošanas vēsture.....	5
3.2.Realizēto aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu analīze.....	6
3.3.DP “Piejūra” dabas aizsardzības plānā paredzētie apsaimniekošanas pasākumi Ummja apkārtnē.....	7
4. Teritorijas juridiskās saistības un juridiskās problēmas.....	10
4.1. Teritorijai tieši saistošie normatīvie akti un pārvaldes lēmumi.....	10
4.2.Konstatētās teritoriju ietekmējošo normatīvo aktu un pārvaldes lēmumu ievērošanas problēmas.....	12
4.3. Normatīvo aktu nepilnības.....	12
5. Teritorijas novērtējums.....	13
5.2. Ģeoloģija.....	13
5.3. Hidrogrāfija, reljefs.....	13
5.4. Augšnes.....	13
6. Teritorijas sociālā un ekonomiskā situācija.....	13
6.1. Pašreizējā un paredzamā slodze uz teritoriju.....	14
6.2. Teritorijas izmantošanas veidi.....	16
7. Teritorijas vērtības.....	17
7.1. Teritorijas pamatvērtību (ezera) un to ietekmējošo faktoru detalizēta analīze.....	17
7.2. Pārējās teritorijas vērtības (mežs).....	25
8. Teritorijas novērtējums - kopsavilkums.....	26
8.1. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori.....	26
8.2.Meži.....	28
8.3. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori.....	30
8.4. Teritorijas vērtību apkopojums.....	31
8.5.Ezera stāvokļa izvērtējums - kopsavilkums.....	33
9.Esošie un potenciālie apdraudējumi, tos ietekmējošie faktori.....	34
9.1.Apdraudējumu saraksts.....	34
9.2.Dabiskās un antropogēnās fosfora ieneses aprēķins	34
9.3.Apdraudējumus veicinošie faktori un prognozes.....	34
10. Teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas mērķi.....	35
10.1. Ilgtermiņa mērķi (vispārējie virzieni).....	35
10.2.Īstermiņa mērķi (dabas aizsardzības plāna darbības periodam).....	35

11. Aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumi.....	35
11.1. Pasākumu juridiskā bāze.....	35
11.2. Pasākumu vispārējs apraksts.....	36
11.3. Pasākumu uzskaitījums.....	36
11.4. Izvērsti pasākumu apraksti.....	38
11.5. Apsaimniekošanas pasākumi mežā.....	41
11.6. Monitoringa programma.....	42
12. Teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu vadlīnijas un projekts.....	44
12.1. Individuālo noteikumu vadlīnijas	44
12.2. Teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts.....	44
13. Nepieciešamie grozījumi teritorijas statusā, robežās.....	46
14. Termini, saīsinājumi, informācijas avoti.....	48
14.1. Termini.....	48
14.2. Saīsinājumi.....	48
14.3. Informācijas avoti.....	49
15. Pielikumi.....	49
1. pielikums - Informatīvās sanāksmes protokols.....	49
2. pielikums - 1. uzr. grupas sanāksmes protokols.....	50
3. pielikums. U. Suško vēstule.....	50
4. pielikums – 2. uzraudzības grupas sēde.....	58
5. pielikums - apspriede Vides ministrijā 31.01.2006	60
6. pielikums - 3. uzraudzības grupas	60
7. pielikums - sabiedriskās apspriešanas protokols.....	64
8. pielikums - sabiedriskās apspriešanas ieteikumi.....	66
9. pielikums.....	68

2.Kopsavilkums

2.1.Teritorijas – Ummja ezera - atrašanās vieta

1.attēls. DP "Piejūra" dabas lieguma zonas XIII daļas (Ummja ezera) atrašanās vieta.

Dabas lieguma zonas XIII daļas (Ummja ezera) vieta dabas parkā "Piejūra".

2.2.Kopsavilkums

Vispārīgā informācija. Dabas liegums "Ummis" izveidots 1999.gadā. 2006.g. pārveidots par DP "Piejūra" dabas lieguma zonas XIII daļu (turpmāk tekstā - teritorija). Teritorijas platība ir 52 ha. Teritorija atrodas Rīgas rajona Carnikavas novadā, 23 km attālumā uz ziemeļiem no Rīgas robežas, 1.5 km attālumā no Rīgas līča. Teritorijas centrālais objekts - ezers Ummis ir 25 ha liels, tā krasta līnijas garums 2.3 km, vidējais dziļums 2.9 m.

Aizsargājamās vērtības. Teritorijas galvenā vērtība - retais un jutīgais īpaši aizsargājamais biotops "mīkstūdens ezeri ar ezereņu *Isoetes* un/vai lobēliju *Lobelia* un krasteņu *Littorella* audzēm" - (Latvijā ļoti rets un īpaši apdraudēts biotops) augstā kvalitātē. Īpaši aizsargājamā biotopa platība 25 ha, 48% no teritorijas. Šāda tipa īpaši aizsargājamie biotopi labā stāvoklī Latvijā ir palikuši tikai divi, kopējā platība valstī 44 ha. Pēdējā gadsimta laikā lobēliju-ezereņu populācija valstī ir izzudusi 25 ezeros, no kuriem 15 ir Rīgas rajonā.

Pārējās īpaši aizsargājamās vērtības – īpaši aizsargājamais biotops "ezeri ar piekrastē dominējošu minerālgrunti" un 5 īpaši aizsargājamās augu sugas ezera piekrastē un palienē. Teritorijas mežam nav dabas aizsardzības vērtības, bet tam ir liela nozīme kā ezera aizsargjoslai.

Aizsardzības vēsture. Aizsardzības pasākumi pēdējo 6 gadu laikā ar 2000.g. ir vērsti uz autotransporta iebraukšanas teritorijā fizisku ierobežošanu, un papildus arī juridisku aizliegšanu ar 2003.g. **augustu**. Neraugoties uz to, gan automašīnu, gan atpūtnieku skaits pie ezera turpina palielināties. 2006.g. martā MK pieņēma DP "Piejūra" individuālos noteikumus, kuros noteikti papildus aprobežojumi - aizliegums atrasties ezerā no 1.jūnija līdz 15.augustam.

Biotopa stāvoklis. Īpaši aizsargājamā biotopa stāvoklis pašlaik vēl ir labs, bet tam ir tendence pasliktināties - gan pēc biotopu raksturojošajiem fizikāli-ķīmiskajiem (izšķīdušā skābekļa koncentrācijas piegrunts slānī samazināšanās, ūdens caurejamības samazināšanās), gan pēc bioloģiskajiem parametriem (pavedienaļģu izplatības palielināšanās). Meža zemsedze daudzviet pie ezera ir iznīcināta (izbraukāta, izmīdīta), un degradētās platības turpina pieaugt.

Apdraudējumi. Teritorijas aizsargājamo vērtību galvenais un vienīgais apdraudējums ir ezera ūdens piesārņošana ar biogēniem (pamatā fosfora savienojumiem) masveidīgas rekreācijas rezultātā. Biogēnu pieplūde notiek: 1) tieši no peldētājiem; 2) no degradētā pamatbaseina.

Ieteiktie pasākumi. Ieteiktā rīcība ietver 3 pasākumu grupas: 1) transportu ierobežojošas infrastruktūras – esošās ceļa un informatīvās zīmes papildināt ar slēdzamiem vārtiem 3 vietās, 3 informatīvajiem stendiem, transportu kustību neatļaujošām barjerām (stabiņiem, nofrezētām ceļa malām), apstāšanās aizlieguma zīmes uz Tallinas šosejas un Lilastes ceļa, 2) organizatoriskie – regulāras teritorijas kontroles, regulārs pietiekami biežs monitorings, 3) juridiskie – sezonas lieguma ~~noteikšana~~ **saglabāšana** Ummī laikā no 1.jūnija līdz 15.augustam, ar aizliegumu ezerā atrasties.

3. Teritorijas apraksts

3.1. Aizsardzības un apsaimniekošanas vēsture

Līdz 1991. gadam Ummis atradās Padomju armijas poligonā, un gar ezeru bija ierīkots tanku ceļš. Ezera R piekrastē bija uzbūvētas 2 laipas akvalangistu apmācībām. Šai periodā civiliedzīvotāju piekļūšanas un it sevišķi piebraukšanas iespējas ezeram bija ierobežotas - gan armijas aktivitāšu, gan neattīstītā transporta dēļ. Savukārt armijas ietekme uz ezera ekosistēmu bija minimāla - smagā tehnika brauca pa tagadējā lieguma perimetru, akvalangisti ezeru ar vielu maiņas produktiem nepiesārņoja.

2.attēls. Šobrīd no abām akvalangistu apmācībai izmantotajām laipām (ezera rietumu krastā) palikuši tikai pāļi.

3.attēls. Bijušais tanku ceļš no Lilastes stacijas uz Ādažu poligonu.

1992. gadā valsts mežs apkārt ezeram nonāca VMD valdījumā, ko 2000. gadā pārņēma VAS "LVM". Savukārt ezers no 1992. gada (tikai ūdens, bez krastiem) ir pašvaldības īpašumā. 90. gados strauji sāka pieaugt atpūtnieku skaits – neorganizētās rekreācijas ietekmē sāka pasliktināties ezera biotopa kvalitāte. Vides speciālisti uzsāka valsts iestāžu un pašvaldību informēšanu par Ummja kritisko situāciju (piemēram, U. Suško u.c. 1999. gada 7. janvārī nosūtītā vēstule "Vides aizsardzības speciālistu priekšlikumi un ieteikumi līdzsvarotai attīstībai unikālajos Rīgas rajona lobēliju-ezereņu ezeros" vairākām pašvaldībām un valsts iestādēm par lobēliju – ezereņu ezeru stāvokli valstī un steidzami nepieciešamajiem aizsardzības pasākumiem (sk. 3. pielikumu)). Viens no risinājumiem bija īpaši aizsargājamās teritorijas izveidošana. Pēc Carnikavas pagasta padomes ierosinājuma tiek izveidota valsts nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija – dabas liegums "Ummis" (1999. gada 15. jūnijā).

3.2.Realizēto aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu analīze

1.tabula

Līdz 2006.gadam realizēto DL "Ummis" aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu analīze

<i>Pasākums</i>	<i>Izpildītājs</i>	<i>Laiks</i>	<i>+</i>	<i>-</i>	<i>Novērtējums</i>
Iebraukšanas ierobežošana ar gulšņiem	Carnikavas pašvaldība Valsts policija un Zemessardze, sadarbībā ar pašvaldību	1999-2000	lēti	Iežogojums neizskatās leģitīms, rada vēlmi to "pārspēt"	Pēc samērā vienkāršas aizvākšanas nedarbojas
Iebraukšanas ierobežošana ar bedrēm			lēti	Neefektīvi pret džipiem, bojā reljefu	
Piebraukšanas pie ezera ierobežošana ar stiepli	Carnikavas pašvaldība	2000		Viegli izpostāms	
Trosēs iekarīnātu informatīvo un aizlieguma zīmju uzstādīšana uz piebraukšanas ceļiem	Carnikavas pašvaldība	2002	Leģitīms izskats	Sarežģīti un grūti dārgi, sabojāt	Samazina lieguma teritorijas izbraukāšanu. Būtiski palielina uz šosejas stāvošo automašīnu skaitu
Tallinas šosejas nomales planēšana	Autoceļu direkcija	2004	dārgi, bet efektīvi	Ir apbraucams	Ļoti efektīvi pret meža taku iebraukāšanu
Informatīvo zīmju "ĪADT" jeb "ozollapu" izvietošana pie kokiem	LE + Carnikavas pašvaldība	2002-2005	lēti	Pagaidām netiek izgatavotas pašlīmējošās lentas veidā, piestiprināšana pie kokiem ar līmlentu nav vēlama.	Juridiski korekta metode
Maksas stāvvietā pie ezera			Nepieciešama uzraudzība	Nepalīdz pret ezera piesārņošanu no peldētājiem	
Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (415.) iestrādāts aizliegums dabas liegumos nobraukt no ceļiem un pārvietoties pa meža zemēm	VIDM (LE ierosinājums)	2003	Nav iespējams nojaukt vai sabojāt	Nepieciešama izpilde, izpildi nevar veikt pašvaldība	Būtiska un nepieciešama aizsardzības sastāvdaļa
PU "Ādažu apsardze" kontroles saistošo noteikumu attiecībā uz iebraukšanas aizliegumu ĪADT ievērošanu, kvīšu līmēšana	Ādažu apsardze	2005	Ļoti ātri veicama darbība, izpildīt var vietējās amatpersonas		
Valsts vides aizsardzības institūciju veikta kontrole	VVD sadarbībā ar Ādažu apsardzi un LE	2003-2005	Liela darbinieku noslodze, lēna protokolu aizpildīšana	Efektīvi pret visa veida pārkāpumiem	
Sabiedrības informēšana, publikācijas Delfi	VVD	2005	Ummja dabas liegumā pārkāpj aizliegumu piebraukt pie ezera	http://www.delfi.lv/news/national/novadi/article.php?id=11669430	
Sabiedrības informēšana, publikācijas Delfi rus		2005		http://rus.delfi.lv/news/press/vesti/article.php?id=11679880	

<i>Pasākums</i>	<i>Izpildītājs</i>	<i>Laiks</i>	<i>+</i>	<i>-</i>	<i>Novērtējums</i>
Sabiedrības informēšana un pārliecināšana, publikācijas Rīgas apriņķa avīzē	VVD+LE	2005	Darbojas tikai uz lasošo un saprotošo sabiedrības daļu, tātad mazākumu		

Carnikavas pagasta padomes un citu dabas aizsardzības pasākumu organizatoru laikā pēc 1999.gada organizētie ezera aizsardzības pasākumi bija mazsekmīgi – zīmes tika ignorētas, piebraukšanas ierobežošanai izliktie šķēršļi sabojāti.

ĪADT aizsardzības iespējas uzlaboja MK 22.07.2003. noteikumi Nr.415 “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības noteikumi”, kuru noteikto aprobežojumu rezultātā pie Ummja bija aizliegts piebraukt ar mehāniskajiem transporta līdzekļiem (jo dabas liegumā ceļu nav, ir tikai mežā izbrazkātas takas). Tā kā nenotika regulāra šo noteikumu ievērošanas kontrole, reāli šis aizliegums nestrādāja. Tomēr aizlieguma zīmju izvietošana trosēs starp kokiem apgrūtināja to bojāšanu, tāpēc zīmju izvietošana atzīstama par veiksmīgu. Ļoti pozitīvi vērtējama SIA "Ādažu apsardze" darbība pašvaldības saistošo noteikumu prasību kontrolē, tai skaitā attiecībā uz nobraukšanu no ceļiem aizsargājamās dabas teritorijās un Rīgas jūras līča aizsargjoslā.

2005.gada vasarā biedrība “Latvijas ezeri” organizēja vairākas vispārējo noteikumu ievērošanas kontroles, iesaistot Valsts vides dienesta un Lielrīgas RVP vides valsts inspektoros un Ādažu pagasta apsardzes dienestu (sastādīti 30 administratīvā pārkāpuma protokoli). Šie pasākumi deva salīdzinoši nelielu situācijas uzlabojumu (tikai uz konkrēto dienu). Vienlaicīgi ar minētajām aktivitātēm aktivizējās arī prese, un sākusies apmeklētāju izglītošana. Sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi un Carnikavas pagasta padomi dabas lieguma “Ummis” teritorijā un pie piebraucamajiem ceļiem izvietotas ĪADT apzīmējošas zīmes. Zīmju forma (līmkartons) nav īpaši piemērota piestiprināšanai pie kokiem, tās papildus tiek improvizēti nostiprinātas ar līmlentu.

3.3.DP “Piejūra” dabas aizsardzības plānā paredzētie apsaimniekošanas pasākumi Ummja apkārtnē

LU Bioloģijas fakultāte ir izstrādājusi dabas parka “Piejūra” dabas aizsardzības plānu. Plāna izstrādē piedalījās 16 speciālisti. Sarīkotas 3 publiskās apspriešanas, kurās piedalījās 83 ieinteresētās personas, un 16.05.2002., 20.08.2002., 06.07.2004. notikušas uzraudzības grupas sēdes. Dabas aizsardzības plāns noteiktajā kārtībā saskaņots ar 3 pašvaldībām. Vides ministrs dabas aizsardzības plānu apstiprināja 01.11.2004. ar rīkojumu Nr. 349.

Carnikavas pagasta padome ar 2004.gada 19.maija lēmumu neakceptēja Dabas parka „Piejūra” apsaimniekošanas plānu un tieši iebildēs tika norādīts, ka nepiekrīt tam, ka visās pozīcijās galvenais finansētājs ir pašvaldība.

Pasāk. Nr	Pasākums	Pašvaldība	Vieta	Apjoms	Prioritāte *	Realizācijas termiņš	Atbildīgais par izpildi	Iesaistītās institūcijas	Iespējamais finansu avots	Plānotās izmaksas, Ls
3.2.3.4. B	Ceļu satiksmes zīmes "Iebraukt aizliegts": regulāra atjaunošana	Carnikavas pagasta padome	Carnikavas pagasts, Ummja DL, pie Garezeriem	pēc nepieciešamības	1	2005. – 2008.	Carnikavas pagasta padome	CSDD, VAS "Latvijas meži", VMD	Carnikavas pagasta padomes budžeta līdzekļi, VAS "Latvijas meži"	200Ls katru gadu
3.2.3.2.	Atkritumu vākšana un izvešana uz pilsētas izgāztuvi	Carnikavas pagasta padome	Carnikavas pagasts pie Garezeriem, Ummja DL	visu sezonu no maija līdz okt. 2-4x mēnesī (pēc vajadzības)	1	2004.-2008. visu sezonu (no aprīļa līdz oktobrim)	Carnikavas pagasta padome	VAS "Latvijas meži"	Carnikavas pagasta padomes budžeta līdzekļi, VAS "Latvijas meži"	2000 Ls katru gadu

Apzīmējumi

* 1- prioritārie (neatliekami) pasākumi; 2- nepieciešamie pasākumi; 3- vēlamie pasākumi

3.4. Kultūrvēsturiskais raksturojums

Teritorijā kultūrvēsturisko objektu nav, vietām ir kultūrvēsturisku objektu drupas. Pie kultūrvēsturisko objektu drupām pieskaitāma novērošanas jeb komandpunkta atliekas cieši pie lieguma robežas teritorijas ziemeļu stūrī, barakas betonēti pamati ezera rietumu krastā, un divu bijušo laipu atliekas. Pa dabas lieguma zonas perimetru (ziemeļi, austrumi, dienvidi) ir pašlaik jau dabīgi apmežojies bijušais tanku ceļš no Lilastes stacijas uz Ādažu poligonu, ar saglabājušos mākslīgi izveidotu reljefu – ieplakām un uzkalniņiem.

Teritorijas ilgstoša atrašanās armijas poligonā ir pasargājusi ezeru no apbūves un saimnieciskas izmantošanas.

4. Teritorijas juridiskās saistības un juridiskās problēmas

4.1. Teritorijai tieši saistošie normatīvie akti un pārvaldes lēmumi

Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām"

25.pants. Aizsargājamo teritoriju pārvalde (3) To aizsargājamo teritoriju pārvaldi, kurām nav savas pārvaldes institūcijas, realizē pašvaldības.

Tātad, kamēr dabas parkam "Piejūra" nav izveidota administrācija, dabas lieguma zonu "Ummis", kā arī pārējo Carnikavas pašvaldības teritorijā esošo dabas parka "Piejūra" daļu pārvalda Carnikavas pašvaldība.

24.pants. Zemes īpašnieka un lietotāja pienākumi

Zemes īpašnieka un lietotāja pienākums ir:

1) nodrošināt aizsargājamo teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanu un veikt attiecīgajās teritorijās aizsardzības un kopšanas pasākumus.

Nemot vērā, ka dabas lieguma zonā "Ummis" ezera (25 ha) īpašnieks ir Carnikavas pašvaldība, bet pārējās daļas (27 ha) lietotājs ir VAS "Latvijas valsts meži", 24.panta 1.daļas izpilde ir abu šo organizāciju kopīgs uzdevums.

MK 1999.03.09. Noteikumi nr. 83 Noteikumi par dabas parkiem - 1.19 punkts nosaka dabas parka "Piejūra"juridisko statusu.

MK 14.03.2006 noteikumi Nr. 204 Dabas parka "Piejūra" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi nosaka teritorijas kā DP "Piejūra" dabas lieguma zonas XIII daļas "Ummis" statusu.

Civillikuma 2.pielikuma 194.punkts nosaka, ka zvejas tiesības Ummī pieder valstij.

Ministru kabineta 2000.gada 5.decembra noteikumi (2005.01.25. grozījumi) Nr.421 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu" nosaka īpaši aizsargājamo biotopu veidus. p.4.2. "Mīkstūdens ezeri ar ezereņu *Isoetes* un/vai lobēliju *Lobelia* un krasteņu *Littorella* audzēm" un p.4.19. "Ezeri ar piekrastē dominējošu minerālgrunti".

Aizsargjoslu likuma 7.panta 2.daļas 1.punkta "l" apakšpunkts Ummja ezeram (ūdenstilpes spoguļa laukums robežās no 25 līdz 100 ha) nosaka 100 m platu aizsargjoslu, kurā aizliegts ierīkot dažādu ūdeņiem bīstamu materiālu glabātavas, kā arī izgāztuves.

LAPK (Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss)

81.pants. Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas prasību pārkāpšana
Par normatīvajos aktos noteikto īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas

prasību pārkāpšanu -

uzliek naudas sodu fiziskajām personām no piecdesmit līdz piecsimt latiem, bet juridiskajām personām – no simt līdz tūkstoš latiem.

57.³pants. Mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās noteikumu pārkāpšana Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā

Par mehānisko transportlīdzekļu pārvietošanās, tajā skaitā stāvēšanas vai apstāšanās noteikumu pārkāpšanu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā —

uzliek naudas sodu transportlīdzekļa vadītājam no divdesmit līdz piecdesmit latiem.

Par tādiem pašiem pārkāpumiem, ja tie izdarīti atkārtoti gada laikā,—

uzliek naudas sodu transportlīdzekļa vadītājam no piecdesmit līdz simt latiem.

Uzlikt naudas sodu ir tiesīgi:

231.pants. Vides aizsardzības valsts iestādes

Vides aizsardzības valsts iestādes izskata lietas par administratīvajiem pārkāpumiem, kuri paredzēti šā kodeksa 47., 48., 51.-53., 53.2-69., 71., **72.-88.1**, 88.4-88.6, 88.7 pantā.

233.Valsts meža dienesta amatpersonas izskata šā kodeksa 53.2, 54., 54.1, 57.-57.2, 58., 66., 66.2-66.5, 67.-69., 71., 71.1, 80., 80.1, **81.** un 155.13 pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu lietas.

MK 14.03.2006 noteikumi Nr. 204 "Dabas parka "Piejūra" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"

9. Dabas parka teritorijā aizliegts:

9.2. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transporta līdzekļiem, pajūgiem, mopēdiem un motorolleriem pa dabas parka teritoriju, ja tas nav saistīts ar īpašumu apsaimniekošanu un dabas parka apsaimniekošanu un uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

12. Dabas lieguma zonā aizliegts:

12.13. pārvietoties ar motorlaivām un airu laivām, izmantojot motoru, Dienvidu Garezerā, Vidējā Garezerā, Ziemeļu Garezerā un Umja ezerā, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams teritorijas uzraudzībai, apsaimniekošanai un zinātnisko pētījumu veikšanai.

12.14. nodarboties ar zemūdens medībām Dienvidu Garezerā, Vidējā Garezerā, Ziemeļu Garezerā un Ummja ezerā.

12.15. atrasties Ummja ezerā no 1.jūnija līdz 15.augustam;

MK 07.03.2006. noteikumi Nr 187 "Kārtība, kādā noformējams administratīvā pārkāpuma protokols - paziņojums par transportlīdzekļu apstāšanās un stāvēšanas noteikumu pārkāpšanu ārpus autoceļiem Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā, pludmalē vai īpaši aizsargājamā dabas teritorijā"

8. Ja naudas sods netiek samaksāts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktajā termiņā, transportlīdzekļa īpašniekam (valdītājam, turētājam), uz kura vārda transportlīdzeklis ir reģistrēts, nosūta sastādītā protokola trešo eksemplāru. Protokola trešā eksemplāra nosūtīšanu nodrošina Valsts vides dienests, attiecīgās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas administrācija vai attiecīgās pašvaldības domes (padomes) pilnvarotā institūcija (amatpersona).

8.panta norma tieši norāda, kurām amatpersonām ir pienākums nosūtīt protokola trešo eksemplāru. Netieši šis punkts nosaka to amatpersonu loku, kuras ir tiesīgas pieņemt lēmumu.

MK 28.03.2006 noteikumi "Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību"

Carnikavas pagasta padomes saistošie noteikumi

SAISTOŠIE NOTEIKUMI Nr. 2005/07 „PAR SABIEDRISKO KĀRTĪBU CARNIKAVAS PAGASTĀ”

8.16. Patvarīga telšu celšana un ugunsgrēku kurināšana šim nolūkam neparedzētās vietās – [soda] ar brīdinājumu vai naudas sodu no Ls 5,00 līdz Ls 20,00.

8.24. Transporta līdzekļu novietošana ārpus speciālām stāvvietām Rīgas jūras līča, upju un ezeru aizsargjoslās – ar naudas sodu līdz Ls 50,00.

Norma ir efektīva un juridiski korekta attiecībā uz to teritoriju, uz kurām attiecas aizliegums, definēšanu.

4.2. Konstatētās teritoriju ietekmējošo normatīvo aktu un pārvaldes lēmumu ievērošanas problēmas

ĪADT notiek masveidīgi īpaši aizsargājamās dabas teritorijas izmantošanas un aizsardzības noteikumu pārkāpumi

[aizliegts]

MK noteikumi nr 415

16.14. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorolleriem, pajūgiem un zirgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;

- 20-160 pārkāpumi dienā visu silto sezonu.

16.15. ierīkot nometnes un celt teltis ārpus īpaši norādītām vietām;

no 3 līdz 20 pārkāpumi dienā, visvairāk brīvdienās

16.16. kurināt ugunsgrēkus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;

no 2 līdz 8 pārkāpumi dienā

MK 14.03.2006 noteikumi Nr. 204 "Dabas parka "Piejūra" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"

Dabas aizsardzības pārkāpumu daudzuma ziņā teritorija ir pirmajā vietā valstī (pie Ummja fiksēto pārkāpumu skaita 2005.gadā ~ 70, visā valstī 2005.gadā - 36).

4.3. Normatīvo aktu nepilnības

Likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 25.pants uzliek pienākumu to teritoriju, kam nav administrācijas, pārvaldi veikt pašvaldībām. Savukārt 27.pants paredz, ka teritoriju valsts kontroli veic tikai valsts pārvaldes institūcijas. 20.pants paredz, ka teritoriju apmeklēšanu kontrolēt ir tiesīga tikai pārvaldes institūcija un RVP. Rezultātā pašvaldībām ir pienākumi, bet nav reālu tiesību.

Ne visām likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" noteiktajām kategorijām likumā ir precīzi noteikts mērķis. Tai skaitā mērķis nav norādīts dabas liegumiem.

LAPK nedod tiesības pašvaldības institūcijām nogādāt pārkāpēju personības noskaidrošanai un protokola sastādīšanai policijas, Zemessardzes vai pašvaldību institūciju dienesta telpās.

LAPK nedod tiesības pašvaldības institūcijām uzlikt sodus par ĪADT noteikumu pārkāpumiem.

Likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 13.pantā, nosakot, ka dabas rezervātus, nacionālos parkus un biosfēras rezervātus izveido Saeima, bet dabas parkus, dabas liegumus un aizsargājamo ainavu apvidus izveido Ministru kabinets, likumdevējs vai visdrīzāk, likuma projekta sagatavotājs, acīmredzami uzskata, ka dabas rezervātiem jābūt lielām teritorijām ar administrāciju. Nepamatoti tiek izslēgta iespēja izveidot relatīvi nelielus dabas rezervātus īpaši apdraudētu vai īpaši svarīgu biotopu vai biotopu kompleksu saglabāšanai.

5. Teritorijas novērtējums

5.1. Klimats

Dabas liegums "Ummis" atrodas Rīgavas līdzenumā – vienā no septiņiem Piejūras zemienes dabas apvidiem. Rīgavas līdzenuma klimats ir mēreni silts un mitrs, ar izteiktu jūras ietekmi – vasaras relatīvi vēsas, mākoņainas, ziemas samērā siltas, ar biežiem atkušņiem. Gada vidējā temperatūra ir 5,6 °C (janvāra vidējā temperatūra -5 °C, jūlija vidējā temperatūra 17,1 °C); bezsala perioda vidējais garums 150 dienas; nokrišņi 700 – 720 mm gadā. Sniega sega nepastāvīga, veidojas decembra vidū, saglabājas līdz marta vidum. Sniega segas biezums 1 – 20 cm.

5.2. Ģeoloģija

Pamatiežu virsu veido Gaujas svītas smilšakmeņi, aleirolīti un māli. Pamatiežu virsa atrodas zem jūras līmeņa. Pamatiežus klāj līdz 70 m bieza kvartāra nogulumu kārtā.

Ezera nogulumi. Ummja nogulumi pērti 1966.gadā (LPSR ZA Ķīmijas institūts). Sapropela slānis konstatēts līdz 3,5 m biezs, tā sastāvs netika noteikts. Pēc Kompleksās ģeoloģiskās izpētes ekspedīcijas datiem (20.gs. 60. gadu vidus) Ummī 4,7 m dziļumā sapropelis nav atrasts. Ummis nav rūpnieciskas nozīmes sapropela atradne.

5.3. Hidrogrāfija, reljefs

Ummis ir beznoteces ezers. Ūdensteču teritorijā nav.

Reljefs veidojies pēcduslaikmetā Baltijas ledus ezera un Litorīnas jūras ietekmē. Teritorijā ir nedaudz viļņots smilšains līdzenums, kura augstums 3,5 – 19,4 m v.j.l.

5.4. Augšnes

Teritorija atrodas Piejūras augšņu rajonā, kur uz smilšu cilmiežiem dominē tipiskās podzolaugšnes.

6. Teritorijas sociālā un ekonomiskā situācija

Teritorija nav apdzīvota. Tuvākās savrupmājas atrodas 1.5 km no ezera. Sakarā ar ezera atrašanos netālu no Tallinas šosejas un netālu no Rīgas, galvenā teritorijas apmeklētāju daļa ir rīdzinieki. Tā kā ezers nav saredzams no satiksmes ceļiem, tā apmeklētāji ir zinātāji - cilvēki, kas zina gan Ummi, gan apkārtni. Vietējās pašvaldības uzdevums teritorijas aizsardzībā tāpat ir pārvaldīt teritoriju, kuras ietekmējošie cilvēki pa lielākajai daļai ir citu pašvaldību iedzīvotāji. Savukārt pienākums nodrošināt ĪADT noteikumu ievērošanu ir īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem - pašvaldībai un VAS "LVM".

6.1. Pašreizējā un paredzamā slodze uz teritoriju

Pašreizējā slodze peldsezonas laikā - 20 - 100 automašīnas (pastāvīgi pie ezera) un 40 - 300 cilvēku dienā (pastāvīgi pie ezera). Slodze nepārtraukti pieaug, palielinoties transportlīdzekļu skaitam valstī, un samazinoties bez maksas pieejamiem rekreācijas resursiem Rīgas tuvumā.

2.tabula

Pašreizējās 2001 - 2004 g. reālās brīvdienų slodzes (labos laika apstākļos) aprēķins

<i>Nr</i>	<i>vieta</i>	<i>automašīnu skaits</i>
1	austrumu krastā uz ziemeļiem no kraujas	12
2	ziemeļu krasts	15
3	ziemeļrietumu stūrī	5
4	rietumu krasts	20
5	dienvidu krasts līdz pussalai	6
6	pussala	8
7	no pussalas līdz kraujai	15
8	uz šosejas un Lilastes stacijas ceļa	20
Σ	kopā	101

5.attēls.

Ezera A krastā (dabas lieguma zonā) pilns ar automašīnām, peldsezonā tā ir ikdienišķa parādība visā ezera piekrastē. Attēlā redzamas 8 automašīnas 03.07.2005.

6.attēls. Vislielākais ezera apdraudējums – milzīgais atpūtnieku skaits. 03.07.2005, ~ 25m krasta joslā 12 cilvēki. Intensīvākajā rekreācijas periodā šāds blīvums ir visā ezera piekrastē.

7.attēls. Ierobežojot iebraukšanu dabas lieguma teritorijā, uz Tallinas šosejas abās pusēs izveidojas novietoto automašīnu rinda. Stāvošās automašīnas apgrūtina šosejas pārredzamību. Izveidojas bīstama situācija, sevišķi ņemot vērā, ka pa šoseju pārvietojas automašīnu pasažieri, tai skaitā bērni. 10.07.2005, 20 automašīnas

7a..attēls. 15.07.2006 pussalā uzceltas 10 teltis

6.2. Teritorijas izmantošanas veidi

Ezers tiek izmantots:

- kā peldvieta
- kā atpūtas vieta, ieskaitot ugunsgrāku kurināšanu un telšu celtniecību
- kā ļoti reta un īpaši aizsargājama biotopa apskates un pētniecības vieta

Ezera tuvākā apkārtnē ir ļoti bagāta ar rekreācijai piemērotiem ūdeņiem.

3.tabula

Ezera apkārtnes rekreācijas resursu analīze

<i>Nosaukums</i>	<i>Attālums</i>		<i>Atpūtas iespēju apraksts</i>	<i>Apkārtnes apraksts</i>
	no Rīgas (Juglas)	no Gaujas		
Pulksteņezers	19	4	Smilšainas peldvietas.	Ļoti ērta piebraukšana, asfaltēta bezmaksas stāvvietas pašā ezera krastā.
Lilastes ezers	25	10	Smilšaina grunts, lēzenas pludmales, skrajas niedru audzes. Vairāki tūrisma un atpūtas infrastruktūras objekti – viesnīca, kempings.	Ar zāli apaudzis krasts, plašas krasta terases, ar izturīgu zāli apaugušas pļavas pie piebraucamā ceļa. Piebraucamais ceļš iet gar pašu ezeru, uz tā iespējams novietot automašīnas.
Dzirnezers	20	1,5	Vairākas smilšainas peldvietas.	Kempings šosejas malā, pieeja arī no Pulksteņezera stāvvietas puses.
Gauja	18	1		
Lielais Baltezers	7	-	Vairākas smilšainas peldvietas.	Plašas publiski pieejamas pludmales.
Mazais Baltezers	8	-	Vairākas smilšainas peldvietas.	Daļā piekrastes pieeja ezeram apgrūtināta, daļā – brīva.
Rīgas jūras līcis	23	3		Bezmaksas stāvvietas.
Kadagas ezers	20	6	Vairākas smilšainas peldvietas.	Publiski pieejams, ir iespējams novietot automašīnu.
Ummis	23	8,5		

8.attēls.

Citu atpūtai (peldēšanai) piemērotu ūdeņu izvietojums Ummja apkārtnē (Lilastes ezers, Dzirnezers, Pulksteņezers, Kadagas ezers, Rīgas līcis, Gauja).

7. Teritorijas vērtības

7.1. Teritorijas pamatvērtību (ezera) un to ietekmējošo faktoru detalizēta analīze

7.1.1. Ummja morfometrija un hidroloģija

Ummis pēc hidroloģiskā režīma ir beznoteces ezers, taču pieder pie Gaujas lielbaseina un ir iekļauts Gaujas upju baseina apgabalā (15.04.2003. MK noteikumi Nr.179 “Noteikumi par upju baseinu apgabalu robežu aprakstiem”). Ummim sateces baseins sakrīt ar pamatbaseinu, un tas ir mazs. Ūdens ezerā apmainās vienreiz 3 gados. Ummis ir sekls, vasarā piegrunts slānī reizēm izveidojas termiskā stratifikācija (sakarā ar mazo dziļumu - tikai metalimnija virsējais slānis).

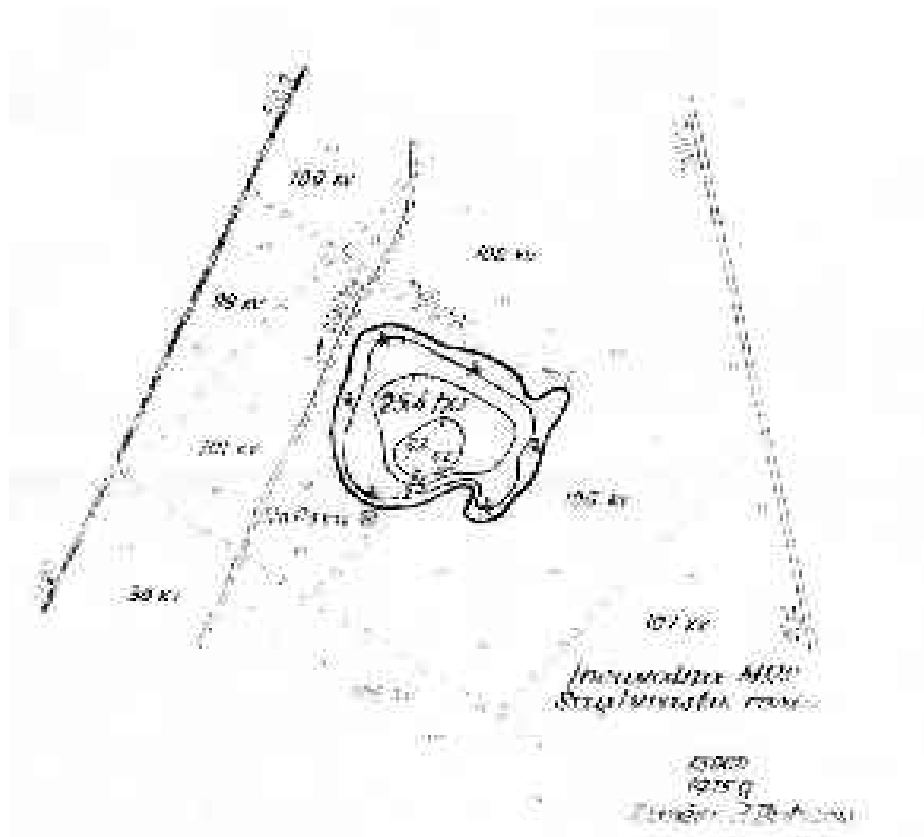
Ummja krasta reljefs un šaurā joslā ap ezeru augošo koku nelielais vecums (līdz aptuveni 50 gadu veci) norāda uz to, ka kādreiz ezera ūdens līmenis ir bijis augstāks (apmēram par 1 m). Līmeņa pazemināšanos, visticamāk, ir izraisījusi tālākajā apkārtnē esošo purvaino platību meliorācija.

4.tabula

Ezera morfometrija un hidroloģija (VMPI, 1975)

Spoguļa laukuma platība, ha	25,4
Vidējais dziļums, m	2,9
Maksimālais dziļums, m	6,2
Minimālais augstums v.j.l., m	2,8
Vidējais augstums v.j.l., m	2,9
Maksimālais augstums v.j.l., m	3,5
Tilpums, milj.m ³	0,740
Krasta līnijas garums, km	2,5
Sateces baseina platība, km ²	1,0

9.attēls. Ummja dziļumu karte (VMPI, 1975).

7.1.2. Ezera krastu un pamatbaseina raksturojums

Ummja krasti dominē lēzeni vai slīpi, A krastā ir stāvs paugurs (iekšzemes kāpa) – ezera pusē tam ir klāja smilts bez zemsedzes. Krasti visapkārt ir stingri, pieejami, izņemot nepilnus 100 m garu pārauguša krasta posmu ezera DA līcī. Daudzviet krasti ir ar stipri bojātu zemsedzi vai pat bez tās – atpūtnieku izbraukāti un izmīdīti.

10.attēls. A krasts – izmīdītās zemsedzes vietā klāja smilts.

11.attēls. Izmēdītais krasts pie lielākās peldvietas (A krastā).

Ummja pamatbaseinā (vietām tas pārsniedz teritorijas robežu) 95% aizņem mežs, 1 % purvs, Gar ezeru vietām izveidojusies šaura krūmu josla. ZA krastā ir vairāku armijas būvju drupas.

7.1.3. Fizikāli – ķīmisko un hidroķīmisko datu analīze

Aizsargājamo augu audzes ir ezera biotopa sastāvdaļa, un to izdzīvošana ir atkarīga no ezera ūdens īpašībām un kvalitātes. Ezera īpašības un kvalitāti raksturo ūdens fizikāli – ķīmisko un ķīmisko parametru vērtības.

Ummja īpašību un kvalitātes izvērtēšanai analizēti sekojoši dati:

- 05.07.2005., 24.07.2005. un 16.02.2006. "Latvijas ezeru" dati;
- 16.07.2001. LVA dati;
- 09.09.1992. LU Bioloģijas institūta dati;
- 12.06.1985. M.Leinertes dati;
- 23.09.1974. VMPI dati.

5.tabula

Mērījumu un analīžu dati

Datums	Vieta	Parametrs								
		Caurredzamība (Seki), m	pH	EVS, $\mu\text{S}/\text{cm}$	Krāsainība, mg Pt/l	Kopējais fosfors, mg/l	Hlorofils-a, $\mu\text{g}/\text{l}$	N/ NH_4 , mg/l	Fekālo koliformu skaits, VIS/100ml	Zarnu enterokoki, KVV/100ml
23.09.1974.	?	3,80	7,0							
12.06.1985.	D daļa (virs dziļākās vietas)	5,10								
09.09.1992.	D daļa (virs dziļākās vietas)	2,75	7,9	73	20			0,094		
16.07.2001.	Vidusdaļa	2,80	7,6	40	20	0,022	3,8			
05.07.2005.	Vidusdaļa	3,00								

24.07.2005.	D daļa (virs dziļākās vietas)	2,45	6,6	43	7,6	0,014	4,7	0,027	1	0
24.07.2005.	A piekraste (peldvieta)							0,041	2	0
16.02.2006.	D daļa (virs dziļākās vietas)					0,013 (integrēts – 0.5 m un 4.0 m hor.)				

Ūdens caurredzamība

Trofiskā stāvokļa indekss (TSI) pēdējo 5 gadu ūdens caurredzamības vērtībām joprojām ir mezotrofa ezera līmenī (45 un 47). Diemžēl, nav agrāko gadu caurredzamības datu veģetācijas pilnbrieda periodā (jūlija 2.puse – augusta 1.puse). Jūnija un septembra datus nevar salīdzināt ar jūlija/augusta datiem, jo jūnijs tiek uzskatīts par “tukšo periodu” - starp pavasara aļģu ziedēšanu un vasaras aļģu ziedēšanu (caurredzamība ir lielāka), savukārt septembrī, izmainoties klimatiskajiem apstākļiem, aļģu vasaras cenozi sāk nomainīt rudens cenoze. Pēc vietējo iedzīvotāju stāstītā ūdens caurredzamība vasarā apmēram 15 - 20 gadus atpakaļ bija tāda, ka gandrīz visā ezera platībā varēja saskatīt grunti.

Ūdens krāsainība ir maza – tai nav būtiskas ietekmes uz caurredzamību.

2005.gadā caurredzamība ir par 0.35 m mazāka nekā 2001.gadā. Kaut arī ūdens caurredzamība dažādos gados vienā un tai pašā laika periodā var nedaudz atšķirties, tomēr jāņem vērā, ka 2001.gada jūlijs salīdzinot ar 2005.gada jūliju bija daudz siltāks, bet caurredzamība tomēr lielāka – tāpēc, visticamāk, tas norāda uz ezera kvalitātes pasliktināšanos.

Biogēni

TSI kopējā fosfora vērtībām ir mezotrofa ezera līmenī (42 un 49).

Hlorofils-a

TSI hlorofila-a vērtībām arī ir mezotrofa ezera līmenī (44 un 46).

Izšķīdušais skābeklis

Ezers ir sekls, tāpēc vasarā ūdens ir vai nu apmaisījies visā slānī (24.07.2005.), vai arī stratifikācijas pazīmes parādās tikai piegrunts slānī (16.07.2001.). Stratifikācijas gadījumā piegruntī skābeklis ir maz (piemēram, 2001. gadā bija 3 mg/l) – šī pazīme norāda uz vāji eitrofu ezeru. Eitrofiem ezeriem vasarā skābeklis ir tikai epilimnijā – augšējā siltajā slānī, kurš regulāri apmaisās.

Ummja kvalitātes straujš kritums sagaidāms tajā stadijā, kad piegruntī būs skābekļa trūkums – tad aprītē atgriezīsies dūņās uzkrātais fosfors. 2006.gada februārī piegruntī nav novērots skābekļa trūkums, ar ko izskaidrojama samērā zemā kopējā fosfora koncentrācija.

6.tabula

Ūdens temperatūras un izšķīdušā skābekļa vertikālais sadalījums Ummī

Dziļuma horizonts, m	12.06.1985			09.09.1992			16.07.2001			24.07.2005		
	Temp., °C	O ₂ , mg/l	O ₂ piesāt., %	Temp., °C	O ₂ , mg/l	O ₂ piesāt., %	Temp., °C	O ₂ , mg/l	O ₂ piesāt., %	Temp., °C	O ₂ , mg/l	O ₂ piesāt., %
0,5	17,0	9,8	n.d.	17,2	8,8	89	25,0	9,6	116	21,9	8,4	97
1	-	-	-	-	-	-	24,8	9,7	117	21,9	8,4	97
2	-	-	-	-	-	-	24,2	9,8	116	21,7	8,4	97
3	-	-	-	-	-	-	23,6	9,4	111	21,6	8,3	95
3,5	-	-	-	17,2	7,9	80	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	-	23,1	7,4	86	21,4	8,1	92
5	-	-	-	-	-	-	21,7	3,0	37	21,3	7,6	87

6	14,5	9,0	n.d.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
---	------	-----	------	---	---	---	---	---	---	---	---	---

7.1.4. Hidrobioloģisko datu analīze

Fitoplanktons

Fitoplanktona biomasa ir zema - 0,45 mg/l (2001.gada vasaras dati), dominē mīkstūdens ezeriem ar zemu trofiju raksturīgā *Synechococcus sp.*, zemu trofiju raksturo arī dinofīti *Peridinium sp.*, zilaļģes *Aphanothece clathrata*, zaļaļģes *Quadrigula closteroides*. Lai gan sastopama kramaļģe *Nitzschia acicularis*, kas tiek uzskatīta par eitrofu ezeru indikatoru, tomēr kopumā ezera trofija vērtējama kā zema. (LVA, 2001)

Zooplanktons

Kopējais zooplanktona skaits ir vidēji liels – 238 tk.eks./m³. Skaitliski lielākā ir *Rotatoria* grupa (75 % no kopējā skaita), kuras lielāko daļu veido *Conochilus sp.* – zemas trofijas indikators. *Copepoda* grupa sastāda 23 % no kopējā skaita, *Cladocera* grupa – 2 % no kopējā skaita.

Cladocera vēzišu grupā dominē zemas trofijas indikatorsuga *Bosmina obtusirostris*. Konstatēti arī *Holopedium gibberum* vēziši, kas raksturīgi distrofiem purvu ezeriem ar skābu ūdens reakciju, taču nelielā skaitā ir sastopami arī mazpiesārņotos mīkstūdens ezeros ar ūdens reakciju no vāji skābas līdz vāji sārmainai.

Zooplanktona sugu sastāva izmaiņas norāda arī uz pazīmēm, kas liecina par eitrofikācijas degradējošo ietekmi uz zooplanktona specifisko sugu kompleksu un bioloģisko daudzveidību. Pieaug eitrofijas indikatorsugas *Chydorus sphaericus* nozīme zooplanktona cenožē, samazinās zemas trofijas ezeriem raksturīgo sugu skaits. (LU BI, 1992; LVA, 2001)

Makrofīti

Ummja kopējais aizaugums ir 30 %, virsūdens – 5 %.

Ezerā konstatētas 38 ūdensaugu sugas (11 virsūdens augu, 3 peldlapu augu, 5 iegrimušo augu un 19 krastmalas augu sugas). Lielākā daļa krastmalas augu ir saistīta ar DA krasta slīkšņaino posmu, vienīgi palu staipeknītis *Lycopodiella inundata* un dobru fosombronija *Fossombronina foveolata* ir ezereņu - lobēliju kompleksa pavadītājsugas, kas sastopamas nepārpurvotajā krasta palienē.

Ezeram raksturīgas labi izveidojušās - sevišķi virsūdens un zemūdens – augāja joslas. Augāja joslu nav vai arī tās ir ļoti skrajas vienīgi peldvietās. Atšķirīgs ir purvainā dienvidaustrumu līča krasta augājs, kur izveidojusies slīkšņa.

Virsūdens augu joslā dominē parastā niedre *Phragmites australis*, kura veido 5 m, vietām pat 10 – 50 m platas joslas. Bieži sastopamas purva pameldra *Eleocharis palustris* un uzpūstā grīšļa *Carex rostrata* audzes un stāvā grīšļa *Carex elata* ciņi.

Ummim raksturīga ļoti savdabīga amfībisko augu josla ūdenslīnijas tuvumā. Atkarībā no ūdens līmeņa tā ir pilnībā vai daļēji applūdusi. Uz smilšainas grunts sastopamas augu sabiedrības, ko veido Dortmana lobēlija *Lobelia dortmanna*, sīpoliņu donis *Juncus bulbosus*, adatu pameldrs *Eleocharis acicularis*, plašā gundega *Ranunculus reptans* u.c. Parastā niedre (kura lielākajā daļā Latvijas ezeru ir dominējošā suga), purva pameldrs, uzpūstais un zvīnaugļu grīslis *Carex rostrata* un *C.lepidocarpa* u.c. augu sugas šajās augu sabiedrībās sastopamas tikai kā pavadītājsugas. Šādas augu sabiedrības ir raksturīgas tikai ar barības vielām nabadzīgiem ezeriem.

Peldlapu augu josla fragmentāra, to veido abinieku sūrenes *Polygonum amphibium* audzes.

Zemūdens augāju pārsvarā veido gludsporu ezerenes *Isoetes lacustris* audzes no 0,7 – 2,5 m dziļumam.

12.attēls. Īpaši aizsargājamo sugu augu izplatība.

Ummja ūdensaugu sugas un to sastopamība

N.p.k.	Josla	Sugas latīniskais nosaukums	Sugas latviskais nosaukums	Sastopamība
1	virsūdens	<i>Phragmites australis</i> (Cav.) Trin. ex Steud.	parastā niedre	7
2		<i>Carex elata</i> All.	augstais grīslis	5
3		<i>Eleocharis palustris</i> (L.) Roem. et Schult.	purva pameldrs	4
4		<i>Carex rostrata</i> Stokes	uzpūstais grīslis	4
5		<i>Eleocharis acicularis</i> (L.) Roem. et Schult.	adatu pameldrs	4
6		<i>Carex lepidocarpa</i> Tausch	zvīnaugļu grīslis	2
7		<i>Naumburgia thyrsiflora</i> (L.) Reichenb.*	dzeltenā ķekarzeltene	2
8		<i>Sagittaria sagittifolia</i> L.	parastā bultene	1
9		<i>Alisma plantago-aquatica</i> L.	parastā cirvene	1
10		<i>Menyanthes trifoliata</i> L.	trejlapu puplaksis	1
11		<i>Typha latifolia</i> L.*	platlapu vilkvāļīte	1
12	peldlapu	<i>Polygonum amphibium</i> L.	abinieku sūrene	5
13		<i>Nymphaea alba</i> L.	baltā ūdensroze	2
14		<i>Hydrocharis morsus-ranae</i> L.*	parastā mazlēpe	1
15	iegrimušie	<i>Isoetes lacustris</i> L.	gludsporu ezerene	7
16		<i>Lobelia dortmanna</i> L.	Dortmaņa lobēlija	6
17		<i>Juncus bulbosus</i> L.	sīpoliņu donis	6
18		<i>Ranunculus reptans</i> L.	plašā gundega	5
19		<i>Charophyta</i> *	mieturalģes	2
20	krastmalas	<i>Comarum palustre</i> L.	purva vārnkāja	2
21		<i>Drosera rotundifolia</i> L.	apaļlapu rasene	1
22		<i>Lycopus europaeus</i> L.	Eiropas vilknadze	1
23		<i>Lythrum salicaria</i> L.	vītoli vējmietīņš	1
24		<i>Scutellaria galericulata</i> L.	bruņu ķiverene	1
25		<i>Bryum pseudotriquetrum</i> (Hedw.) Gaertn., Meyer et Scherb.	lielā samtīte	1
26		<i>Viola palustris</i> L.	purva vijolīte	1
27		<i>Calla palustris</i> L.	purva cūkausis	1
28		<i>Fossombronina foveolata</i> Lindb.	dobuļu fosombronija	1
29		<i>Juncus alpino-articulatus</i> Chaix	Alpu donis	1
30		<i>Lycopodiella inundata</i> (L.) Holub	palu staipeknītis	1
31		<i>Peucedanum palustre</i> (L.) Moench	purva rūgtdille	1
32		<i>Carex panicea</i> L.	sāres grīslis	1
33		<i>Lysimachia vulgaris</i> L.	parastā zeltene	1
34		<i>Calamagrostis neglecta</i> (Ehrh.) P.Gaertn., B.Mey. et Scherb.	necilā ciesa	1
35		<i>Epilobium palustre</i> L.	purva kazroze	1
36		<i>Eriophorum vaginatum</i> L.	makstainā spilve	1
37		<i>Galium uliginosum</i> L.	dūkstu madara	1
38		<i>Juncus bufonius</i> L.	krupju donis	1

apzīmējumi:

īpaši aizsargājamā suga

* suga ir konstatēta 2001.g., bet nav konstatēta 2005.g.

Sastopamība: 1 – ļoti reti; 2 – reti; 3 – vietām bieži; 4 – bieži; 5 – vietām ļoti bieži; 6 – ļoti bieži; 7 – dominē savā joslā

13.attēls.
 Palu staipekņīši D krasta palienē.

14.attēls.
 Sīpoliņu donis.

15.attēls.
 Lobēlijas.

Mikrobioloģija

Fekālās koliformas 2005.gada peldsezonā ezerā ir konstatētas, bet ļoti nelielā skaitā.

Zivis

Ummī ir konstatētas sekojošu sugu zivis: līdaka, asaris, rauda, plaudis, līnis, karūsa. Ezera fizikāli – ķīmiskās īpašības un zemā trofija nosaka mazu produktivitāti.

7.2. Pārējās teritorijas vērtības (mežs)

Teritorija ietilpst Ādažu mežniecībā, tajā atrodas VAS "Latvijas valsts meži" Rietumvidzemes mežsaimniecības Grīvas iecirkņa 185.kvartāla 9, 16 un 17.nogabali, 186.kvartāla 11. un 12.nogabali.

8.tabula

Teritorijas meža raksturojums

<i>Kvartāls</i>	<i>Nogabals</i>	<i>Valdaudzes vecums</i>	<i>Meža tips</i>
185	9	139	mētrājs
185	16	99	sils
185	17	149	sils
186	11	149	sils
186	12	149	mētrājs

Pašreizējais stāvoklis

Valdaudži visos nogabalos sastāda relatīvi vecas priedes. Starp tām saaugušas jaunākas priedes, kas stipri izstīdzējušas.

Teritorijā nav mežu, kas būtu atzīti par īpaši aizsargājamiem biotopiem, dabiskiem meža biotopiem vai potenciāliem dabiskiem meža biotopiem.

2006.gadā atestēts meža taksators ir veicis detalizētu meža inventarizāciju tieši lieguma zonā. Izveidoti nogabali, kas precīzāk ataino mežaudžu stāvokli (25.attēls). Turpmākajās atsaucēs lietoti jaunizveidoto dabas lieguma zonas (DLZ) nogabalu numuri. Ja lietoti no LVM saņemtās taksācijas nogabalu numuri, tas norādīts īpaši.

25.attēls

Meža plāns – ar sadalījumu apakšnogabalos.

Ainaviskā vērtība augsta, sevišķi 11.nogabalā un 10., 12.nogabalos. 11.nogabalā - pusatklāta ainava ar skatu stāvā nogāzē uz ezera ZR un Z krastu. Arī pussalā 10.nogabalā ir plašs skats uz visu ezeru. Mežaudžu stāvokli stipri ietekmējušas 1.pasaules karā veiktās izlases cirtes un nelielas kailcirtes, kurās notikusi dabiska atjaunošanās ar priedi. Šīs audzes nekad nav koptas. Padomju varas gados šīs platības izmantoja kā militāru poligonu, sakarā ar ko notika bezkontroles atsevišķu nelielu platību izciršana un nodarīti mehāniskie bojājumi stumbriem.

ZR daļā, arī D daļā, ainavas vērtību pazemina mašīnu izbrauktie haotiskie ceļi, bojāta vai pilnīgi degradēta zemsedze, kā arī sastopamie sveķu vēža bojājumi priežu galotnēs, kuri raksturīgi piejūras mežos paaugstinātā gaisa mitruma dēļ.

8. Teritorijas novērtējums - kopsavilkums

8.1. Biotopi kā dabas aizsardzības vērtība, sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori

Ummis ir jāaizsargā dēļ 2 galvenajām vērtībām – vāji eitrofā trofiskā stāvokļa (vāji eitrofo ezeru Latvijā nav daudz, it īpaši seklo ezeru grupā) un aizsargājamā biotopa - mīkstūdens ezeri ar ezereņu *Isoetes* un/vai lobēliju *Lobelia* un krasteņu *Littorella* audzēm (Latvijā ļoti rets un īpaši apdraudēts biotops) augstās kvalitātes. Lai saglabātu aizsargājamā biotopa augsto kvalitāti, nedrīkst pieļaut ūdens kvalitātes pasliktināšanos.

Ezers

Ummī pārklājas 2 Latvijas īpaši aizsargājamie biotopi – 1) mīkstūdens ezeri ar ezereņu *Isoetes* un/vai lobēliju *Lobelia* un krasteņu *Littorella* audzēm un 2) ezeri ar piekrastē dominējošu minerālgrunti.

Visnozīmīgākais, visjutīgākais un apdraudētākais aizsargājamais biotops ir “mīkstūdens ezeri ar ezereņu *Isoetes* un/vai lobēliju *Lobelia* un krasteņu *Littorella* audzēm”. Latvijā ar minēto biotopu ir palikuši apmēram 13 ezeri, šāda tipa un šādas kvalitātes – 2 ezeri. Šī biotopa indikatorsugas Ummī ir gludsporu ezereņu *Isoetes lacustris* L. un Dortmana lobēlijas *Lobelia dortmanna* L. Minēto sugu vitālas audzes sastopamas tikai tīros mīkstūdens ezeros. Ūdens cietību nosaka pēc ūdens elektrovadītspējas (EVS) – Ummim tā ir ap 40 $\mu\text{S}/\text{cm}$, kas ir mīkstūdens ezeriem atbilstoša vērtība

(saskaņā ar Latvijas ezeru tipoloģiju, kas izstrādāta, pielāgojot Latvijas apstākļiem Ūdens direktīvu, mīkstūdens ezeri ir ar $EVS < 165 \mu S/cm$). Nozīmīgs biotops ir tādēļ, ka indikatorsugu – lobēliju un ezereņu audzes sastopamas gandrīz visapkārt ezeram, turklāt tām ir vai nu laba, vai izcila vitalitāte. Dzidrie (ar mazu humusvielu daudzumu) mīkstūdens ezeri ir daudz jutīgāki pret piesārņojumu (biogēniem) nekā cietūdens ezeri. Šo iemeslu dēļ rekreācijas aktivitātes (milzīgais atpūtnieku un peldētāju skaits) apdraud Umī. Piesārņojumu rada gan ūdenī novadītie peldētāju vielmaiņas produkti, gan ar lietussūdeņiem ezerā ieskalotās barības vielas no krūmu joslas ap ezeru, ko atpūtnieki izmanto kā tualeti, un no ugunsgrūku vietām, gan no ēdienu atliekām, ko atpūtnieki atstāj krastā, gan ar virszemes noteci no ezera pamatbaseina, ko atpūtnieki izbraukājuši – krasts ar iznīcināto zemsedzi palielina uz ezeru aizplūstošo biogēnu daudzumu.

16.attēls. Lobēliju audze DR piekrastē.

17.attēls. D krasta paliene ar lobelijām.

18.attēls.
Lobēliju audze starp skrajām
niedrēm un grīšļu ciņiem ZA
piekrastē.

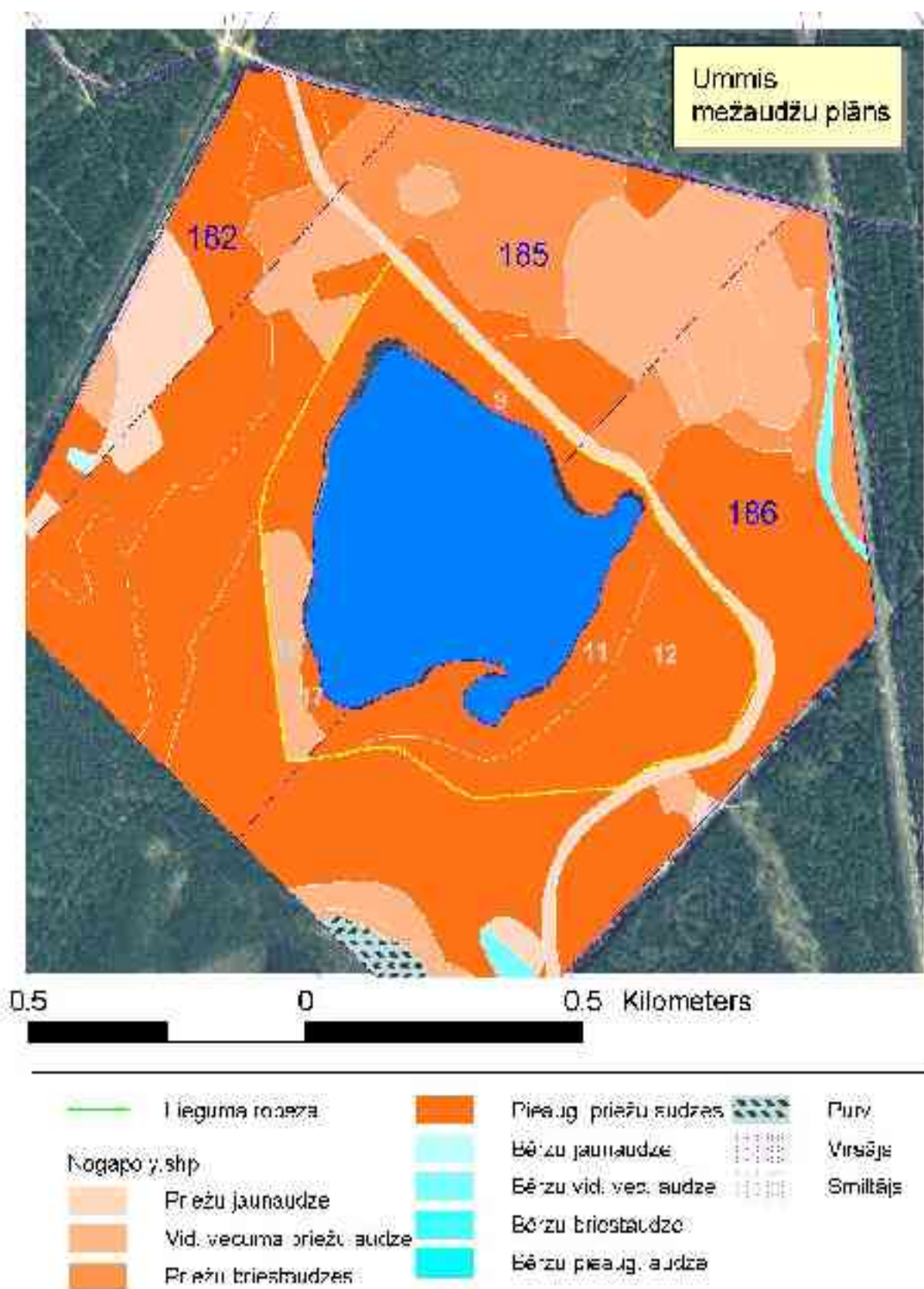
Ummim ir maza platība, tāpēc nozīmīgs biotops ir arī “ezeri ar piekrastē dominējošu minerālgrunti”. Ummī minerālgrunts piekraste ir gandrīz visapkārt ezeram, izņemot ZA un DA līčus un R piekrastes daļu – šeit piekraste ir dūņaina. Minerālgrunts piekraste ir ar skraju aizaugumu – pārsvarā niedres un lobēlijas. Šis biotops ir nozīmīgs tādēļ, ka ezeros ar zemu trofiju dūņas piekrastē uzkrājas daudz lēnāk kā augstas trofijas ezeros. Lai biotopu saglabātu, jāpanāk ezera kvalitātes nepasliktināšanos.

19.attēls.
Piekrastē smilšaina grunts
(minerālgrunts) ar ļoti skraju
veģetāciju.

8.2.Meži

Teritorijā nav mežu, kas atbilstu dabiskiem meža biotopiem, potenciāli dabiskiem meža biotopiem vai īpaši aizsargājamiem meža biotopiem.

20.attēls. Teritorijas mežaudžu plāns.

8.3. Sugas kā dabas aizsardzības vērtība, to sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori

Ummī sastopamas 3 ezereņu – lobēliju kompleksa sugas (Dortmana lobēlija *Lobelia dortmanna* L., gludsporu ezerene *Isoetes lacustris* L. un sīpoliņu donis *Juncus bulbosus* L.) un 2 šī kompleksa pavadītājsuga (palu staipekņītis *Lycopodiella inundata* (L.) Holub un dobuļu fosombronija *Fossombronina foveolata* Lindb.) – Latvijas īpaši aizsargājamās sugas. 20.gs. 80.gadu vidū Ummī bija arī 4. ezereņu – lobēliju kompleksa suga – šaurlapu ežgalvīte *Sparganium angustifolium* Michx., taču šobrīd tā jau ir izzudusi.

Ezereņu – lobēliju kompleksa sugu ūdensaugi ir tīru mīkstūdens ezeru indikatori.

Vitālas lobēliju audzes konstatētas ezera ziemeļu un dienvidu piekrastē, mazāk austrumu piekrastē (izbradātas) līdz 0,5 m dziļumam. Rietumu piekrastē lobēlijas ir uz izzušanas robežas, jo piekraste daudzviet dūņaina un aizaugusi ar niedrēm virsūdens augu joslā un abinieku sūrenēm peldlapu joslā. Abinieku sūrenes ir parādījušās vietā, kas vairs neatbilst ezereņu un lobēliju prasībām, un norāda uz sugu nomainīšanās sākumu, kas ir ezera eutroficēšanās procesa redzamā daļa. Sakarā ar dūņu uzkrāšanos lobēlijas vairs neaug ezera ziemeļaustrumu un dienvidaustrumu līčos.

Ezerenes dominē iegrimušo ūdensaugu joslā. Vitālas un blīvas ezereņu audzes sastopamas visā ezera litorālē (izņemot līčus) 0,7 – 2,5 m dziļumā.

Ummim raksturīga ļoti savdabīga un Latvijā unikāla amfībisko augu josla ūdenslīnijas tuvumā. Atkarībā no ūdens līmeņa tā ir pilnībā vai daļēji applūdusi. Ezera dienvidu krastā līdz 10 m platā joslā, 0,5 – 1 m platā joslā arī dienvidrietumu un ziemeļaustrumu krastos uz smilšainas grunts sastopamas augu sabiedrības, ko veido Dortmana lobēlija, sīpoliņu donis, adatu pameldrs *Eleocharis acicularis*, plašā gundega *Ranunculus reptans*. Minēto sugu augi joprojām veido vitālas audzes, neraugoties uz to, ka vietām tie ir klāti ar pavedienveida aļģēm, starp kurām dominē zaļāļģes no *Mougeotia*, *Spirogyra*, *Zygnema* un *Stigeochlonium* ģintīm.

21.attēls. Amfībisko augu josla.

Krasta palienē aiz amfībisko augu joslas sastopams palu staipeknītis un dobuļu fosombronija. Ummja eitroficēšanās pazīmes ezera piekrastē izpaužas kā pavedienveida zaļalģu savairošanās seklūdē zonā un ezereņu audžu pārklāšanās ar dūņām.

22.attēls. Lobēliju ziedkāti apauguši ar pavedienveida aļģēm.

Aizsargājamo augu eksistenci ezerā apdraud tie paši faktori, kas aizsargājamajos biotopos, jo augu stāvoklis ir atkarīgs no ūdens kvalitātes. Mazāk nozīmīgs apdraudējums ir augu izbradāšana.

8.4. Teritorijas vērtību apkopojums

9.tabula

Aizsargājamie biotopi

Latvijas īpaši aizsargājamais biotops	ES aizsargājamais biotops, kods	Platība, ha	Platība % no ĪADT teritorijas
4.2. Mīkstūdens ezeri ar ezereņu <i>Isoetes</i> un/vai lobēliju <i>Lobelia</i> un krasteņu <i>Littorella</i> audzēm	Oligotrofi līdz mezotrofi stāvoši ūdeņi ar <i>Littorelletea uniflorae</i> un/vai <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> veģetāciju, 3130	25,4	
4.19. Ezeri ar piekrastē dominējošu minerālgrunti	-	25,4	

Mīkstsādens ezer ar ezeru iļķetas un/vai lobēļu, Lobelia un krasteru Littoralia audzēm

Ezeri ar piekraste domāto ūsu miera gunt

23.attēls. Teritorijas īpaši aizsargājami biotopi.

Aizsargājamās sugas

Sugas latviskais nosaukums	Sugas latīniskais nosaukums	ĪAS	ES	MI	SG
Gludsporu ezerene	<i>Isoetes lacustris</i> L.	1			1
Dortmana lobēlija	<i>Lobelia dortmanna</i> L.	1			1
Sīpoliņu donis	<i>Juncus bulbosus</i> L.	1		1	3
Palu staipeknītis	<i>Lycopodiella inundata</i> (L.) Holub	1		1	2
Dobuļu fosombronija	<i>Fossombronina foveolata</i> Lindb.	1			1
Platspīļu upesvēzis	<i>Astacus astacus</i> L.	2	V		

Saīsinājumi:

ĪAS – Latvijas īpaši aizsargājamā suga (MK 14.11.2000. noteikumu Nr.396 (ar 27.07.2004. groz.) attiecīgais pielikums);

ES – Eiropas Savienības direktīvas 92/43/EEK un 97/62/EK par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību attiecīgais pielikums;

MI – sugas aizsardzībai var dibināt mikroliegumu (MK 30.01.2001. noteikumu Nr.45 (ar 31.05.2005. groz.) attiecīgais pielikums);

SG – Latvijas Sarkanās grāmatas (2000.gada redakc.) attiecīgā kategorija.

8.5.Ezera stāvokļa izvērtējums - kopsavilkums

Dati, kas varētu raksturot ezera kvalitātes izmaiņas laika periodā no 1974.gada līdz 2005.gadam ir maz un ļoti fragmentāri, tikai pēdējos 5 gados ir mērīti vairāki parametri, pēc kuriem var noteikt ezera pašreizējo trofisko stāvokli un aizsargājamo biotopu kvalitāti.

Kaut arī datu ir maz, atsevišķi parametri vispārīgu tendenci tomēr parāda - ezera kvalitāte pamazām pasliktinās. Ūdens caurredzamība ir parametrs, kas vispārliedzinošāk norāda uz ezera kvalitātes pasliktināšanos, piemēram, 1992.gada septembrī caurredzamība ir vairāk kā par metru mazāka nekā 1974.gada septembrī (mērījumiem 18 gadu starpība); 1985.gada jūnijā caurredzamība ir 5.10 m - lai gan šis mērījums neraksturo ezera stāvokli veģetācijas perioda pilnbriedā (kad caurredzamība ir vismazākā), tomēr parāda, ka jūlija/augusta caurredzamība būs lielāka par 2.80 m (kā 2001.gada jūlija beigās - pēc 15 gadiem); arī pēdējo 5 gadu laikā caurredzamība ir samazinājusies par 0.35 m(2001.gada un 2005.gada jūlija beigu dati).

2001.gadā bija īpaši karsta vasara, tas izpaudās kā neliels skābekļa pārsātinājums ūdens virskārtā (fitoplanktona savairošanās dēļ), kā arī bija izveidojusies vāji izteikta ūdens noslāņošanās, ar ko bija saistīts skābekļa izsīkums piegruntī. Pēc 2001.gada datiem ezers tika novērtēts kā vāji eitrofs.

Arī bioloģiskie parametri rāda ezera eitrofīcēšanās tendenci. 2001.gadā salīdzinājumā ar 1992.gadu ir ievērojami lielāks zooplanktona vēzīša *Chydorus sphaericus* (eitrofijas indikatorsuga) skaits.

Makrofītu cenozi notikušas sekojošas negatīvas pārmaiņas: ir izzudusi īpaši aizsargājamā suga šaurlapu ežgalvīte *Sparganium angustifolium* Michx., kas vēl 1985.gadā ezerā bija sastopama; piegrunts veģetācija piekrastē ir klāta ar pavedienvēda zaļalģēm, kas savairojas barības vielām bagātās, labi apgaismotās vietās ar siltu ūdeni; daudzviet piekrastē lobēliju un ezereņu audzes pārklātas ar detritu un dūņām.

Strauja un acīmredzama ezera stāvokļa pasliktināšanās sagaidāma, kad vasarās piegruntī būs bezskābekļa zona, un nogulumiem sāks atbrīvoties fosfors - rezultātā fitoplanktona biomasa pieaugs un caurredzamība samazināsies.

9.Esošie un potenciālie apdraudējumi, tos ietekmējošie faktori

9.1.Apdraudējumu saraksts

11.tabula

Nozīmīgākie teritorijas apdraudējumi

Nr	Nosaukums	Apraksts
1	Biogēnu ienese no peldētājiem	Peldētāju ienestie biogēni ir galvenais ezera antropogēnās eutrofikācijas cēlonis.
2	Biogēnu ienese no degradētā pamatbaseina	Papildus biogēnu pieplūdi izraisa biogēnu ieskalošanās no izbraukātās un izmīdītās pamatbaseina zemsedzes.

9.2 Dabiskās un antropogēnās fosfora ieneses aprēķins

Cilvēku un automašīnu skaits pēc 2001 - 2004.gada situācijas, 2005.gadā stāvokli sākušas reāli ietekmēt kontroles. Skaita aprēķini - šī Dap 6.1.nodaļā.

Kopā brīvdienās labā laikā pie ezera atrodas 100 automašīnas – vienlaicīgi ~300 cilvēki, darba dienās – vidēji 40 automašīnas – vienlaicīgi ~ 120 cilvēki.

Kopējais pie ezera esošo cilvēku skaits peldsezonā – 45 dienas gadā - $(45 \cdot (300 \cdot 2.5 + 120 \cdot 4.5)) / 7 = 8300$ cilvēki.

Viens cilvēks ar urīnu izdala 1 g fosfora diennaktī (Zviedrijas dati [12]), aprēķinā pieņemts 0.5 g. Arī attiecībā uz teltīs dzīvojošajiem pieņemts 0.5g, jo diennakts tumšajā laikā ezers par tualeti tiek lietots maz.

Kopējā antropogēnā fosfora ieplūde no peldētājiem vidēji $0.5 \cdot 8300 = 4.1$ kg/fosfora gadā.

Fosfora pieplūde no pamatbaseina, ja būtu normāls sils – 3 kg/km².gadā (Vācijas dati [11]), kas sastāda $0.75 \cdot 3 = 2.25$ kg gadā.

Antropogēnā fosfora papildus ieplūdes aprēķins no degradētā pamatbaseina - ~ 2 kg, (uzskatot, ka degradētā zemsedze rada ~ 2 reizes lielāku fosfora noplūdi).

Pavisam kopā 9 kg gadā.

Pieļaujamā fosfora slodze, lai saglabātu ezeru mezotrofā/vāji eitrofā līmenī – 0.01 g/m² gadā (pēc A.Briedes disertācijas [10]).

9 kg fosfora gadā uz 25 ha, tātad $9\,000 / 250\,000 = 0.036$ g/m² gadā, kas pieļaujamo fosfora slodzi pārsniedz 3 - 4 reizes.

9.3.Apdraudējumus veicinošie faktori un prognozes

12.tabula

Ummja ezera ekosistēmas apdraudētību ietekmējošie faktori

Nr	Nosaukums	Nozīmīgums	Prognoze
1	Ezera viegla piebraucamība	galvenais	tiks pasliktināta
2	Nelielais attālums no Rīgas		-
3	Personisko transporta līdzekļu daudzuma pieaugums		turpināsies
4	Degvielas cenu pieaugums		turpinās pieaugt
5	Bezmaksas rekreācijas resursu daudzuma samazinājums Pierīgā		lēmām turpinās samazināties
6	Atpūtnieku psiholoģijas inerce		situācija pamazām uzlabojas

Kopējā prognoze – atpūtnieku skaits turpinās pieaugt, bet viņu cieņa pret noteikumiem un prasībām palielināsies.

10. Teritorijas aizsardzības un apsaimniekošanas mērķi

10.1. Ilgtermiņa mērķi (vispārējie virzieni)

Biotopa saglabāšana

Ainavas saglabāšana

10.2. Īstermiņa mērķi (dabas aizsardzības plāna darbības periodam)

a) Biogēnu ieneses būtiska ierobežošana

b) Meža zemsedzes bojājumu samazināšana

c) Ainavas uzlabošana un mežaudžu stabilitātes palielināšana

11. Aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumi

11.1. Pasākumu juridiskā bāze

Pasākumu juridisko pamatotību nosaka nepieciešamība ievērot Likuma par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un Sugu un biotopu aizsardzības likuma prasības.

Likuma "Par sugu un biotopu aizsardzību" 7.panta 3.daļā ir aprakstītas biotopu labvēlīgas aizsardzības statusa pazīmes:

(3) Biotopa aizsardzības uzdevums ir nodrošināt tādu faktoru kopumu, kas labvēlīgi ietekmē biotopu un tam raksturīgās sugas un veicina biotopa dabisko izplatību, struktūru un funkcijas, kā arī tam raksturīgo sugu izdzīvošanu ilgā laikposmā. Biotopa aizsardzība tiek uzskatīta par labvēlīgu, ja:

- 1) tā dabiskais izplatības areāls un platības, kur tas atrodams, ir stabilas vai paplašinās;
- 2) tam ir raksturīgā struktūra un funkcijas, kas nepieciešamas biotopa ilgstošai eksistencei, un paredzams, ka tās pastāvēs tuvākajā nākotnē;
- 3) ir nodrošināta labvēlīga tam raksturīgo sugu aizsardzība.

Ezeru skaitam valstī ar aizsargājamo biotopu "Mīkstūdens ezeri ar ezereņu *Isoetes* un/vai lobēliju *Lobelia* un krasteņu *Littorella* audzēm" ir tendence samazināties – Ummim pēc biotopa īpašībām un kvalitātes (dzidrūdens ezers ar ļoti vitālām lobēliju un ezereņu audzēm, kas aizņem lielāko daļu ezera piekrastes) līdzvērtīgs ir palicis tikai viens ezers. Atbilstoši likuma prasībām jāveic nepieciešamos pasākumus biotopa saglabāšanai optimālā stāvoklī.

Likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" nosaka zemes īpašnieku un lietotāju pienākumus: **24.pants. Zemes īpašnieka un lietotāja pienākumi**

Zemes īpašnieka un lietotāja pienākums ir:

- 1) nodrošināt aizsargājamo teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumu ievērošanu un veikt attiecīgajās teritorijās aizsardzības un kopšanas pasākumus;
- 2) ziņot aizsargājamās teritorijas pārvaldes institūcijai, reģionālās vides pārvaldei un pašvaldībai par esošajām vai iespējamām izmaiņām dabas veidojumos, kā arī aizsardzības un izmantošanas noteikumu pārkāpumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.10.97. likumu, kas stājas spēkā no 28.11.97.)

11.2. Pasākumu vispārējs apraksts

Pasākumi vērsti uz Ummja kā masu peldvietas izmantošanas ierobežošanu. Būtiskākais faktors, kas veicina ezera kā peldvietas lietošanu, ir viegla piebraucamība un atrašanās tuvu Rīgai. Piebraukšanas iespēju samazināšana tiek uzskatīta par vienu no galvenajiem mehānismiem peldēšanās un telšu celšanas ierobežošanai.

Atrašanās aizlieguma noteikšana pašā ezerā (ūdenī) aizsargā biotopu pret tālākiem bojājumiem, vienlaicīgi tā ir populāra, saprotama un samērā bieži izmantota antropogēnās ietekmes ierobežošanas metode. Vairākos apstiprinātos dabas aizsardzības plānos (piem, dabas liegumam "Čertoka ezers") ieteikts noteikt atrašanās aizliegumu. Vairākos spēkā esošo individuālajos noteikumos dabas liegumos ir noteiktas sezonas liegumu zonas, kurās cilvēku atrašanās sezonas lieguma darbības periodā ir aizliegta. Tāpat ir vairākas ĪADT, kurās ir noteiktas stingrā režīma zonas, kurās cilvēku atrašanās atļauta tikai aizsardzības un apsaimniekošanas nolūkos. Ņemot vērā antropogēnās ietekmes sezonālo raksturu, stingrā režīma jeb rezervāta zonu izveidot dabas liegumā "Ummis" nav nepieciešams, pietiek ar sezonālu atrašanās aizliegumu. Papildus jāpaskaidro, ka atrašanās ierobežošana kādā atsevišķā ezera daļā nevar būt efektīva - 1) piesārņojums izplatās pa ūdeni, tātad pa visu ezeru, 2) ezerā praktiski nav vietu, kurās nebūtu aizsargājamo augu, izņemot divas vietas ar biezu abinieku sūrenes aizaugumu.

Ņemot vērā uzraudzības grupas dalībnieka viedokli, sezonas lieguma termiņa vēlmais darbības laiks samazināts 2 reizes - perioda no 1.maija līdz 30.septembrim vietā ieteikts noteikt - tikai no 1.jūnija līdz 15. augustam.

Lai uzlabotu ainavu un nostiprinātu savlaicīgi nekoptās mežaudzes, tiek ieteikts izdarīt ainavu cirti.

11.3. Pasākumu uzskaitījums

13.tabula

Aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumi

Nr.	Mērķis (sk. 8.2.)	Prioritāte*	Nosaukums	Termiņš vai periods	Aptuvenā izmaksa, iesp. fin. avots	Atbildīgais par izpildi	Izpildes indikatori
1	a	1	Ceļa zīmju uzstādīšana pie iebraukšanas ceļiem, 3 komplekti	2006 1.jūnijs		LVM	uzstādītas zīmes
2	a	1	Pie nobrauktuves no Tallinas šosejas uzstādīt rīkojuma ceļa zīmi "braukt tikai taisni"	2006.g 1.jūnijs		Latvijas ezeri, pašvaldība, Autoceļu direkcija	uzstādītas zīmes
3	a	1	Apstāšanās aizlieguma zīmju uzstādīšana uz Tallinas šosejas, abās pusēs, aizliegums visu gadu, posmā no Lilastes ceļa līdz benzīna tankam	2006.g. 1.jūnijs		Latvijas ezeri, pašvaldība, Autoceļu direkcija	uzstādītas zīmes
4	a	1	Apstāšanās aizlieguma zīmju uzstādīšana uz Lilastes ceļa, abās (?) pusēs	2006.g. 1.jūnijs		Latvijas ezeri, pašvaldība, Autoceļu direkcija	uzstādītas zīmes
6	a	1	Slēdzami vārti 3 vietās (pie Tallinas šosejas, pie Lilastes ceļa, uz stigas pie "Gaujas"), kur nepieciešama iebraukšanas iespēja ugunsdzēsības transportam.	2006	3000	pašvaldība	
7	a	1	Ierobežojošas konstrukcijas vietās, kur iespējama vārtu apbraukšana	2006.g	1000	pašvaldība	

Nr.	Mērķis (sk. 8.2.)	Prioritāte*	Nosaukums	Termiņš vai periods	Aptuvenā izmaksa, iesp. fin. avots	Atbildīgais par izpildi	Izpildes indikatori
9	a	3	Teritorijas robežu maiņa (paplašināšana), teritorijas statusa maiņa	2008 -2010.g.	-	VIDM	
11	a	1	Informatīvo uzrakstu uzstādīšana, ar aprobežojumu un sodu uzskaitījumu, un rekreācijai piemērotu objektu norādi, 3 gab.	2006.g. 1.jūnijs	250	DAP	
12	a	1	ĪADT apzīmējumu ("ozollapu") uzstādīšana	2006	40	pašvaldība	
13	a	2	Publikācijas avīzēs par dabas aizsardzības pasākumiem pie Ummja			Latvijas ezeri, pašvaldība	
14	a	2	Publikācijas populārajos Interneta portālos par dabas aizsardzības pasākumiem pie Ummja			Latvijas ezeri	
15	a	2	Publikācijas vortālos par dabas aizsardzības pasākumiem pie Ummja			Latvijas ezeri	
16	a	3	Publikācijas vietējos preses izdevumos par dabas aizsardzības pasākumiem pie Ummja			pašvaldība	
17	a	2	Piebraukšanas aizlieguma norādīšana pašvaldības teritorijas shēmās un kartēs			pašvaldība	
19	a	1	Periodiska VVD kontrole	vasaras sezonā, 2x mēnesī		VVD	
20	a	1	Periodiska pašvaldības pilnvarotu personu veikta teritorijas kontrole	vasaras sezonā, 2x nedēļā		pašvaldība	
20a		2	Monitorings atbilstoši pievienotajai monitoringa programmai	katru gadu		LVĢMA	
21	a	2	Regulāras apspriedes par teritorijas stāvokli un pasākumu izpildi	katru gadu, rudenī		Latvijas ezeri	
25			Ceļa zīmju un informācijas stendu atjaunošana	regulāri	200	pašvaldība	
26			Bojāto piebraukšanas ierobežojumu remonts	regulāri	300	pašvaldība	
29		3	Ainavu cirte 9 un 16 nogabalā.	2008.g.		LVM	
30		3	Meža stādīšana atsevišķos nelielos laukumos	2007-2009	1500	LVM	

* Prioritāte:

1 – steidzami nepieciešams;

2 – nepieciešams;

3 – vēlams;

4 – pieļaujams

Pasākumu izvēstais apraksts

Nr.	Nosaukums	Papildinformācija
1	Ceļa zīmju uzstādīšana pie iebraukšanas ceļiem, 3 komplekti	Ceļa zīmju esamība ir viens no faktoriem, kas autovadītājiem pierastā veidā norāda uz piebraukšanas ierobežojuma eksistenci. Tai pašā laikā autovadītāju sodīšana par konkrētā CSN noteikumu punkta prasību neievērošanu ir ceļu policijas prerogatīva, CP darbības nav plānots regulāri pielietot kā transporta ierobežošanas metodi.
2	Pie nobrauktuves no Tallinas šosejas uzstādīt rīkojuma ceļa zīmi "braukt tikai taisni"	Jāierobežo transporta uzkrāšanos "kabatā" pie Tallinas šosejas. Tur stāvoši transporta līdzekļi rada "ķēdes" reakciju, kas veicina "kabatā" neiekļuvušo vadītāju mēģinājumus novietot automašīnas. "Kabatu" aizsprostojoši transporta līdzekļi rada reālas grūtības nobrauktuves no Tallinas šosejas izveidošanas mērķim - iespējai piekļūt mežam ugunsdzēsības vai apsaimniekošanas nolūkos.
3	Apstāšanās aizlieguma zīmju uzstādīšana uz Tallinas šosejas, abās pusēs, aizliegums visu gadu, posmā no Lilastes ceļa līdz benzīna tankam	Uzlabotas, intensīvas satiksmes šosejas nomalē liels stāvošu transporta līdzekļu daudzums (sk. attēlu) rada reālas CSN briesmas.
4	Apstāšanās aizlieguma zīmju uzstādīšana uz Lilastes ceļa, abās pusēs	Ļoti šaurais Lilastes ceļš nav piemērots transporta līdzekļu stāvēšanai.
6	Slēdzami vārti 3 vietās, kur nepieciešama iekļūšanas iespēja ugunsdzēsības transportam.	Vienlaicīgi ar braukšanas ierobežojumiem jāatstāj iespēju piekļūt mežam ugunsdzēsības un apsaimniekošanas nolūkos. Slēdzamos vārtus jāierīko labi pāredzamās un viegli piebraucamās vietās. Uz vārtiem jāuzraksta par atslēgas glabāšanu atbildīgo personu tālrunu numurus.
7	Ierobežojošas konstrukcijas vietās, kur iespējama vārtu apbraukšana	Atsevišķās vietās, kur iespējama citu aizsargkonstrukciju apbraukšana pa mežu, nepieciešams ierīkot šķēršļus – stabiņus, liela diametra nelikvidus koka stumbrus, ceļa malu frēzēšanu.
9	Teritorijas robežu maiņa (paplašināšana)	Pašreizējās dabas lieguma zonas robežas vairākās vietās nav noteiktas pa dabā esošām līnijām. Dabas lieguma zona neietver visu aizsargjoslu, un ietver mazāk par pusi pamatbaseina.
11	Informatīvo uzrakstu uzstādīšana, ar aprobežojumu un sodu uzskaitījumu, un rekreācijai piemērotu objektu norādi, 3 gab.	Plašāka informācija par dabas lieguma aizsardzības mērķiem, noteiktajiem aprobežojumiem un likumdošanā noteiktajiem sodiem ir nepieciešama "nejaušo" un "ļauņprātīgo" pārkāpēju atdalīšanai. Informācija ir būtisks faktors aprobežojumu ievērošanas nodrošināšanai.
12	ĪADT apzīmējumu ("ozollapu") ierīkošana	MK noteikumos paredzēto ĪADT apzīmēšanas zīmju izmantošana ir nepieciešama APK prasību piemērošanai, tātad arī pārkāpēju sodīšanai. Zīmes vislabāk piestiprināt ar nerūsoša metāla naglu un plastmasas distances buksi.
13	Publikācijas avīzēs par dabas aizsardzības pasākumiem pie Ummja	Izglītības un informācijas pasākumi ir svarīga metode dabas postījumu samazināšanai. Svarīgākas ir publikācijas Rīgas avīzēs.
14	Publikācijas populārajos Interneta portālos par dabas aizsardzības pasākumiem pie Ummja	www.delfi.lv , www.tvnet.lv
15	Publikācijas vortālos par dabas aizsardzības pasākumiem pie Ummja	www.ezeri.lv
16	Publikācijas vietējos preses izdevumos par dabas aizsardzības pasākumiem pie Ummja	

Nr.	Nosaukums	Papildinformācija
17	Piebraukšanas aizlieguma norādīšana novada shēmās un kartēs	Pašreizējās Carnikavas novada kartēs Ummja tiešā tuvumā, dabas parka teritorijā, ir iezīmēti ceļi. Tā kā ceļš ir satiksmei izbūvēta teritorija, bet šādu ceļu Ummja apkārtnē, izņemot Tallinas šoseju un Lilastes ceļu, nav, tad meža stigas un iebraukātās takas kartēs (shēmās) norādīt nedrīkst.
19	Periodiska VVD kontrole	VVD pienākums ir veikt periodisku ĪADT noteikumu ievērošanas kontroli. VVD kontroles veido iespaidu par valsts ieinteresētību objekta aizsardzībā. Atbilstoši metodiskajiem norādījumiem VVD Ummja ezera kontroli vasarā jāveic divas reizes mēnesī.
20	Periodiska pašvaldības pilnvarotu personu izdarīta pašvaldības saistošo noteikumu kontrole	Vietējo institūciju darbībai ir ievērojami mazāki izdevumi un iespējams veikt biežākas kontroles.
20a	Monitorings	Pasākumu efektivitātes, kā arī turpmāko pasākumu virziena (režīma "mīkstināšana" vai papildus aizsardzības pasākumi) noteikšanai nepieciešami regulāri, kvalificēti un specifiski novērojumi. Rīgas tuvums dod iespēju izdarīt kvalitatīvus pētījumus bez lieliem laika un transporta izdevumiem.
21	Regulāras apspriedes par teritorijas stāvokli un pasākumu izpildi	Ummja situācija ir ļoti dinamiska. Ļoti vēlams regulāri apspriest situāciju un veikt situācijai atbilstošas korekcijas pasākumu izpildē.
25	Ceļa zīmju un informācijas standu atjaunošana	Jārēķinās ar ceļa zīmju un informācijas standu postījumiem to uzstādīšanas sākumā.
26	Bojāto piebraukšanas ierobežojumu remonts	Piebraukšanas ierobežojumu (slēdzamu konstrukciju) bojājumi sākumā ir neizbēgami. Pēc to regulāra remonta bojāšana būtiski samazināsies.
29	Ainavu cirtes	Teritorijas mežos ir nokavēta krājas kopšanas cirte, rezultātā dažos nogabalos jaunākās priedes ir ar nepietiekamu vainagu, to biežība ir pārāk liela (detalizēts apraksts 11.5.punktā).
30	Meža stādīšana atsevišķos laukumos	Ezera rietumu krastā klajumos ieteicami kalnu priedes stādījumi – lai nebremzētu valdošos vējus, un vienlaicīgi samazinātu smilšainos (bez zemesdzēs) laukumus.

24.attēls. Infrastruktūras objektu shēma. Praktiski visus infrastruktūras elementus jānovieto ārpus teritorijas.

Šai shēmā mēroga dēļ nav parādīti slēdzami vārti un stabiņi pie "Gaujas".

Papildus infrastruktūras objektiem spilgti zaļā krāsā iezīmēti ieteiktie stādījumi.

11.5. Apsaimniekošanas pasākumi mežā

No ainavas veidošanas viedokļa būtu vēlams izdarīt jaunāko priežu audžu (vecums - atbilstoši DP "Piejūra" individuālo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu prasībām) ainavisku kopšanu, lai izceltu vecākos kokus ar bieziem vainagiem. Otrs ainavas cirtes rezultāts būtu mežaudzes stabilitātes palielināšana, koku stumbru un vainagu nostiprināšanās.

Ainavu cirtes paredzētas 5. un 7. nogabalos.

Ainavu cirti jāveic ar minimālu tehnikas izmantošanu, laikā, kad zemsedzes bojājumi izvedamās koksnes transportēšanas dēļ ir iespējami nelieli.

Ainavu cirtes palīdzēs paaugstināt ainavas estētisko vērtību, audžu noturību, palielinās meža ilgmūžību, paaugstinās uguns noturību un samazinās atmirstošo koku daudzumu, līdz ar to samazinot atpūtniekiem pieejamo kurināmā daudzumu.

Ainavu cirtes uzlabos ezera slāņu apmaisīšanos, palielinot aerāciju R un Z krastā, it sevišķi zemei tuvākajā slānī.

Bioloģiskās daudzveidības palielināšanai nepieciešams 6. un 8.nogabalos stādīt kalnu priedi (*Pinus montana*), lai novērstu tālāko augsnes eroziju, un samazinātu biogēnu pieplūdi ezeram no šiem laukumiem.. Stādīšana paredzēta atsevišķās līdz 0.05 ha lielās platībās. Atbilstoši DP "Piejūra" individuālajiem aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem šis pasākums jāaskaņo ar DP administrāciju.

Atjaunojamās platības jāargā no izbradāšanas un izbraukāšanas, līdz tās saslēgušās. Obligāti jāsamazina ārkārtīgi intensīvā atpūtnieku plūsma kokaudžu attīstības aktīvajā periodā (maijs - septembris).

Paredzēts saudzēt šauro melnalkšņu un bērzu joslu gar ezeru un pamežu minieplakās.

Ar dabas lieguma zonu robežojas bijušais tanku ceļš (LVM 185.kv 7. un 186.kv 13. nog.), kur platība dabiski atjaunojusies ar priedi 18-20 tūkst. gab./ha. Nepieciešama kopšanas cirte, atstājot ne vairāk kā 6-8 tūkst. gab./ha.

11.6.Monitoringa programma

15.tabula

Ummja monitoringa programma

<i>Parametrs</i>	<i>Vieta, dziļuma horizonts</i>	<i>Laiks, biežums*</i>	<i>Piezīmes</i>
Ūdens caurredzamība	virs dziļākās vietas	2 reizes gadā sekojošos laika periodos: 1) no 15.jūlija līdz 20.jūlijam; 2) no 15.augusta līdz 20.augustam	
pH	virs dziļākās vietas, 0,5 m horizonts	3 reizes gadā sekojošos laika periodos: 1) janvāris - februāris; 2) no 15.jūlija līdz 20.jūlijam; 3) no 15.augusta līdz 20.augustam	Jāmēra kā lauka mērījums.
Elektrovadītspēja	virs dziļākās vietas, 0,5 m horizonts	3 reizes gadā sekojošos laika periodos: 1) janvāris - februāris; 2) no 15.jūlija līdz 20.jūlijam; 3) no 15.augusta līdz 20.augustam	Jāmēra kā lauka mērījums.

<i>Parametrs</i>	<i>Vieta, dziļuma horizonts</i>	<i>Laiks, biežums*</i>	<i>Piezīmes</i>
Krāsainība	virs dziļākās vietas, 0,5 m horizonts	3 reizes gadā sekojošos laika periodos: 1) janvāris - februāris; 2) no 15.jūlija līdz 20.jūlijam; 3) no 15.augusta līdz 20.augustam	
Ūdens temperatūras un izšķīdušā skābekļa (t.sk. O ₂ piesātinājums) vertikālais sadalījums	virs dziļākās vietas, no 0,5 m horizonta līdz gruntij	3 reizes gadā sekojošos laika periodos: 1) janvāris - februāris; 2) no 15.jūlija līdz 20.jūlijam; 3) no 15.augusta līdz 20.augustam	T/O ₂ jāmēra, sākot no 0,5 m horizonta, ik pa 1 m līdz gruntij (0,5m; 1m; 2m; 3m; utt.).
Kopējais fosfors	virs dziļākās vietas, 0,5 m horizonts un piegrunts	3 reizes gadā sekojošos laika periodos: 1) janvāris - februāris; 2) no 15.jūlija līdz 20.jūlijam; 3) no 15.augusta līdz 20.augustam	Protokolā obligāti jānorāda paraugu ņemšanas vietas dziļums un horizonts, kurā ņemts piegrunts paraugs.
Hlorofils-a	virs dziļākās vietas, 0,5 m horizonts	2 reizes gadā sekojošos laika periodos: 1) no 15.jūlija līdz 20.jūlijam; 2) no 15.augusta līdz 20.augustam	
Fitoplanktona sugu sastāvs, biomasa	virs dziļākās vietas, 0,5 m horizonts	1 reizi gadā: laika periodā no 15.augusta līdz 20.augustam	

<i>Parametrs</i>	<i>Vieta, dziļuma horizonts</i>	<i>Laiks, biežums*</i>	<i>Piezīmes</i>
Aizsargājamo biotopu indikatorpazīmju (Dortmana lobēlija, gludsporu ezerene, minerālgrunts piekraste) un aizsargājamo augu sugu (sīpoliņu donis, palu staipeknītis, dobruļu fosombronija) izplatības kartēšana	Viss ezers	1 reizi piecos gados: laika periodā no 15.jūlija līdz 20.augustam	Rezultāts – aizsargājamo biotopu indikatorpazīmju un aizsargājamo augu sugu izplatības karte, kur augu izplatība ir atzīmēta poligonu veidā, bet minerālgrunts piekraste līniju veidā.

* Tā kā DP "Piejūra" individuālajos noteikumos ir aizliegts Ummī atrasties no 1.jūnija līdz 15.augustam, t.sk. arī apsaimniekošanas un kontroles nolūkos, monitoringa programmā šai laika periodā paredzētās darbības nebūs iespējams realizēt.

12. Teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu vadlīnijas un projekts

12.1. Individuālo noteikumu vadlīnijas

Pamatieteikumi

Daļā veģetācijas perioda - no 1.jūnija līdz 15.augustam - ezerā aizliegts atrasties, izņemot kontroles vai apsaimniekošanas nolūkos.

Aizliegts makšķerējot piebarot zivis.

Aizliegta jebkuru ūdens transporta līdzekļu izmantošana ezerā, izņemot apsaimniekošanas un aizsardzības nolūkos.

Zonējums teritorijā nav nepieciešams.

Attīstība

Dabas lieguma "Ummis" izveidošana un individuālo noteikumu apstiprināšanu nepieciešams veikt reizē ar DP "Piejūra" individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu grozījumiem.

Atkarībā no sasniegtās transporta un apmeklētāju skaita aprobežošanas pasākumu efektivitātes izskatāma iespēja atcelt atrašanās aizliegumu ezerā vai samazināt aizlieguma periodu.

12.2. Teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts

- 1 Noteikumi nosaka dabas lieguma "Ummis" aizsardzības un izmantošanas kārtību.
- 2 Dabas liegums "Ummis" izveidots Ummja ezera ekosistēmas – ezera īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo ūdens augu sugu aizsardzībai.
- 3 Ja par vides aizsardzību atbildīgā valsts vai pašvaldības institūcija atbilstoši tās kompetencei pieņem pārvaldes lēmumu, ka kādai darbībai ir vai var būt būtiska negatīva ietekme uz aizsargājamo teritoriju, tās ekosistēmām vai dabas procesiem tajā, vai darbība ir pretrunā ar aizsargājamās teritorijas izveidošanas un aizsardzības mērķiem un uzdevumiem, šo darbību veikt aizliegts.
- 4 Dabas liegumā "Ummis" aizliegts:
 - 4.1 jebkādu darbību veikšana, par kurām saskaņā ar šo noteikumu 3.punktu pieņemts lēmums, ka tām ir vai var būt: negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem;

- 4.2 atrašanās Ummja ezerā no 1.jūnija līdz 15.augustam, izņemot kontroles vai apsaimniekošanas nolūkā;
- 4.3 pārvietošanās ar ūdens transporta līdzekļiem, izņemot airu laivām kontroles vai apsaimniekošanas nolūkā;
- 4.4 pārvietošanās ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorolleriem, pajūgiem un zirgiem, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību;
- 4.5 medības;
- 4.6 makšķerēšana ar zivju piebarošanu;
- 4.7 rūpnieciskā zveja;
- 4.8 zemūdens medības;
- 4.9 zivju vai vēžu audzēšana (akvakultūra);
- 4.10 zivju krājumu papildināšana;
- 4.11 zemes transformācija;
- 4.12 zemes lietošanas mērķa maiņa
- 4.13 zemes īpašumu sadalīšana zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem
- 4.14 zemes privatizācija;
- 4.15 būvniecība;
- 4.16 vēja ģeneratoru uzstādīšana;
- 4.17 koku ciršana galvenajā cirtē un rekonstruktīvajā cirtē;
- 4.18 mežsaimnieciskā darbība no 15.aprīļa līdz 31.oktobrim, izņemot meža ugunsdrošības pasākumus, meža atjaunošanu ar rokas darbarīkiem un bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību) ciršanu un novākšanu;
- 4.19 augošu koku mežaudzēs atzarošana;
- 4.20 nokaltušu koku ciršana un kritušu koku un kritalu izvākšana, ja to diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku novākšanu;
- 4.21 ugunscurus kurināšana;
- 4.22 nometņu ierīkošana un teltšu celšana;
- 4.23 sausās zāles un niedru dedzināšana;
- 4.24 jebkāda veida reklāma dabā;
- 4.25 suņu atrašanās brīvā dabā bez pavadas un uzpurņa;
- 4.26 derīgo izraktnu iegūšana;
- 4.27 tādu darbību veikšana, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu;
- 4.28 zemes dzīļu izmantošanas atļaujas (licences) izsniegšana;
- 4.29 veikt darbības, kas izraisa augsnes eroziju;
- 4.30 dzīvnieku audzētavu ierīkošana;
- 4.31 masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumu brīvā dabā organizēšana, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēku;
- 5 Bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi aizliegts:
 - 5.1 veikt arheoloģiskās izpētes darbus;
 - 5.2 veikt ceļu (arī sliežu ceļu), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;
 - 5.3 ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus;
 - 5.4 atjaunot un ieaudzēt mežu;
 - 5.5 cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma

13. Nepieciešamie grozījumi teritorijas statusā, robežās

Lieguma robeža noteikta neprecīzi, vairākās vietās nevis pa dabā esošām līnijām, bet taisni pa karti. Ir acīmredzamas PSRS Ģenerālštāba un ortofotokartes nesakritības. Teritorija ir pārāk maza, bieži neietver pat aizsargjoslu likumā noteikto aizsargjoslu, tāpēc esošo robežu neliela precizēšana nav mērķtiecīga. Teritoriju nepieciešams paplašināt, iekļaujot ezera pamatbaseinu vai vismaz tā lielāko daļu, un norādot to pa nepārprotamām, dabā esošām robežām. Priekšlikums - paplašināt teritorijas robežas, nosakot tās pa Tallinas šoseju, Lilastes ceļu, dzelzceļu, stigu. Tad teritorija būtu 120 ha. Visa teritorija atrastos tagadējā dabas parka "Piejūra" robežās, tā ka nerastos problēmas ar īpašniekiem un apsaimniekotājiem uzliktiem papildus apgrūtinājumiem. Tā kā teritorija atrodas dabas parka "Piejūra" malā, kura tālāka no jūras, un pēc savām aizsargājamajām vērtībām radikāli atšķiras no pārējā dabas parka, iesakāms gan teritoriāli, gan juridiski atdalīt DL "Ummis" no DP "Piejūra". Šis priekšlikums jāizskata, atjaunojot DP "Piejūra" dabas aizsardzības plānu.

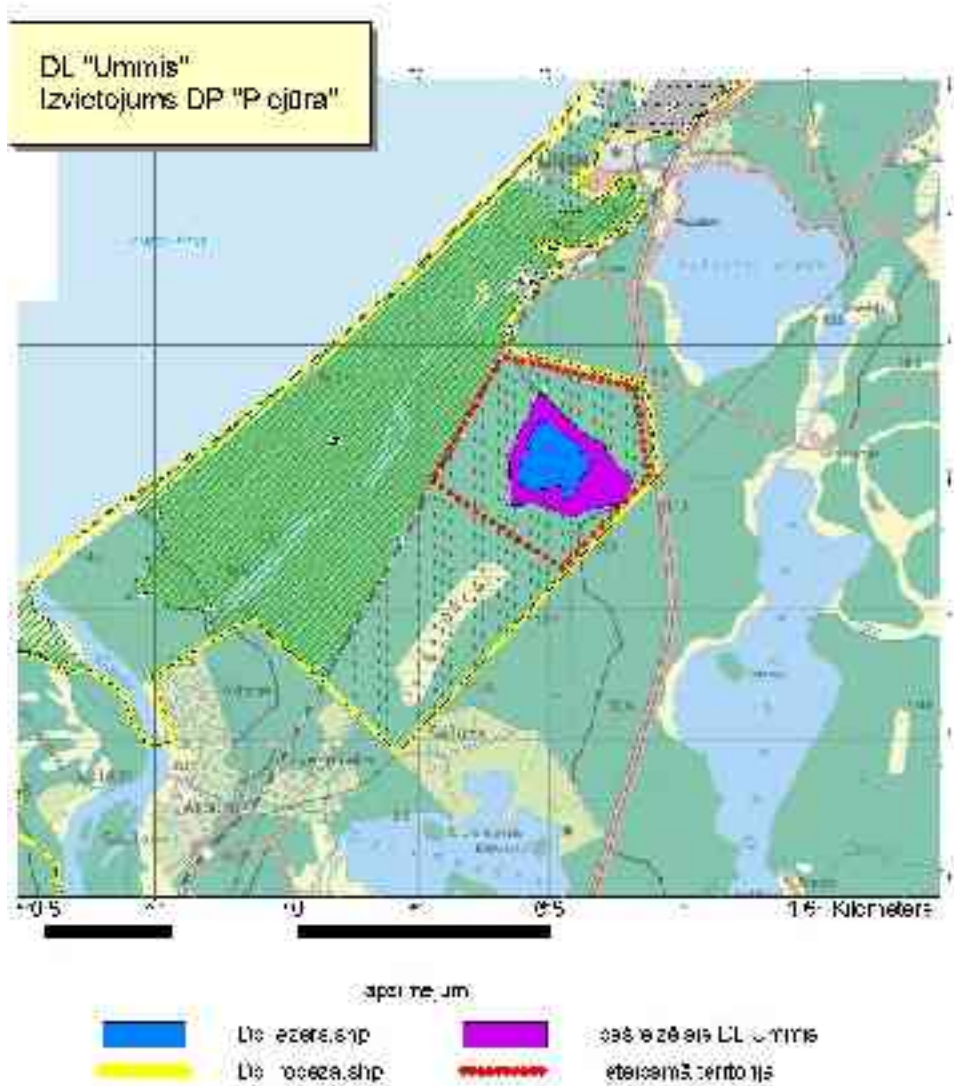
26.attēls. VZD ortofotokarte ar MK noteikumos noteikto DL "Ummis" robežu.

27.attēls. PSRS
Ģenerālštāba karte ar MK
noteikumos noteikto DL
"Ummis" robežu.

28.attēls. Vēlamās DL "Ummis" vai DP
"Piejūra" lieguma zonas daļas robežas.

29.attēls.

Teritorijas
novietojums dabas
parkā "Piejūra".

Pašreizējā un iesakāmā
teritorija.

14. Termini, saīsinājumi, informācijas avoti

14.1. Termini

Biogēni – fosfora un slāpekļa savienojumi.

Eitifikācija - ūdenstilpes bioloģiskās produktivitātes palielināšanās, ko izraisa biogēnu uzkrāšanās ūdenī.

Biotops - dabiskas vai daļēji dabiskas izcelsmes sauszemes vai ūdens teritorijas, ko raksturo noteiktas ģeogrāfiskas, abiotiskas un biotiskas pazīmes.

Stratifikācija – ūdens termiska noslāņošanās ezerā, kad izveidojas augšējais “siltais” slānis (epilimnijs), apakšējais “aukstais” slānis (hipolimnijs) un temperatūras lēcienšlānis starp šiem abiem slāņiem.

Vāji eitrofs ezers - starpstadija starp mezotrofu un eitrofu ezeru. Stratificētiem ezeriem raksturīga bezskābekļa zona hipolimnijā.

14.2. Saīsinājumi

DAP - dabas aizsardzības pārvalde

Dap - dabas aizsardzības plāns

DL - dabas liegums

DP - dabas parks

ĪADT - īpaši aizsargājamā dabas teritorija
LE - biedrība "Latvijas ezeri"
LVĢMA - Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra
LVM - VAS "Latvijas valsts meži"
RVP - Reģionālā vides pārvalde
VIDM - Vides ministrija
VMD - Valsts meža dienests
VMPI - Valsts meliorācijas projektēšanas institūts
VVD - Valsts vides dienests
VZD - Valsts zemes dienests

14.3. Informācijas avoti

1. P. Šķiņķis, enciklopēdija "Latvijas daba", 4.sēj., 253.-254.lpp.
2. Sapropeļa atradņu meklēšanas rezultāti Rīgas un Limbažu rajonu ezeros, VU Latvijas Ģeoloģijas apvienība "Latvijas ģeoloģija", atskaite, Rīga, 1992.
3. Latvijas ezeru sinoptiskais monitorings, Latvijas vides aģentūra, atskaite, Jūrmala, 2002.g.
4. Carlson, R.E., J.Simpson. 1996. A Coordinator's Guide to Volunteer Lake Monitoring Methods. North American Lake Management Society. 96 pp.
5. Gaujas baseina ezeri, Latvijas valsts meliorācijas projektēšanas institūts, Rīga, 1975.g.
6. Vides aizsardzības speciālistu priekšlikumi un ieteikumi līdzsvarotai attīstībai unikālajos Rīgas rajona lobēliju - ezereņu ezeros, vēstule valsts un pašvaldības iestādēm, Rīga, 07.01.1999.
7. <http://www.ezeri.lv>
8. <http://www.vidm.gov.lv>
9. <http://maps.google.com>
10. A.Briede Fosfora un smago metālu akumulācija Latvijas ūdenstilpēs, disertācija, 1996.
11. Nixdorf Brigitte, Eutrophication & Control (lecture), 2002
12. Vinnerås Björn, Faecal separation and urine diversion for nutrient management of household biodegradable waste and wastewater, Uppsala, 2001

15. Pielikumi

1. pielikums - Informatīvās sanāksmes protokols

DL "Ummis"

Dap izstrāde

Informatīvās sanāksmes protokols

Ummis, 03.08.2005

Piedalās:

Jānis Ruks (JR) LVM

Gundega Freimane (GF) DAP

Jānis Sprūds (JS) LE

Ziedonis Bērziņš (ZB) VMD

Ilmārs Ate (IA) RVP

Ēriks Klīvs (ĒK) DAP

JS - informē par aizsargājamā objekta stāvokli un apdraudējumiem

GF- Dap izstrādei vajadzīga lielāka publicitāte

JR- 1992.g. pašvaldība panāca ezera pārcelšanu no LVM uz pagasta pārvaldību

GF - vai ir reāli aizliegt peldēties

GF- šis nav rezervāts, un liegumā nevar aizliegt ieiet, jāņem vērā ģeogrāfiskās realitātes

JR - cilvēku plūsmu var novirzīt, veidojot infrastruktūru pie citiem objektiem

GF- mašīnas vajag ierobežot, varbūt tehniski
JR - vajag slēdzamus bomļus
JS- vides aizsardzības institūcijas neizpilda savas funkcijas
GF- Dap vajag publisko apspriešanu
GF- vai ir problēmas ar robežām
JS- nepieciešama lieguma paplašināšana
JR- ja vispār atļauj peldēties, vajag tualetes, ko ārdā un zog. Ir vietas, kurās tiek piedāvātas atpūtas iespējas. Ieskaitot LVM izveidotas speciālas bezmaksas stāvvietas pie jūras.
GF - aizliegt iebraukt, neaizliegt peldēties. Stāvkoklis nebūtu tik slikts, ja būtu nodrošināta nebraukšana
JR- kur ir problēmas, kādēļ nevar aizliegt peldēties?
GF- aizliegums būs sēta
JR - ja neaizlieds peldēties, lobēlijas ies bojā. Ummja apvidū ir ļoti plašas peldēšanās iespējas.
JS - laivas ezeram nekaitē
JR - ir problēmas ar iekasēto sodu izmantošanu, vajadzētu daļu pārsūtīt iestādei, kas sodu uzlikusi
- vajadzētu virsmežniecību līmenī novadīt norādījumus mežsargiem sekot dabas aizsardzībai

2.pielikums - 1.uzr.grupas sanāksmes protokols

Ummja ezera uzraudzībasgrupas sēde Carnikavā, 2005. gada 13. oktobrī

Sanāksmē piedalās:

Elfa Slocniece, Carnikavas pagasta padome
Arnis Plots, Carnikavas pagasta padome
Ivars Miķelsons, Carnikavas pagasta padome
Jānis Ruks, VAS LVM Rietumvidzemes mežsaimniecība
Ziedonis Bērziņš, Lilastes mežsaimniecības mežsargs
Ēriks Klīvs, Dabas aizsardzības pārvalde
Jānis Sprūds, Latvijas ezeri
Maija Geidāne, Carnikavas pagasta padome

Stenogrammas kopsavilkums:

Sēdes dalībnieki diskusijā par Ummja Dap vienojas, ka Dap ir nepieciešams, bet tam jāparedz konkrētus pasākumus, mehānismus, finanšu avotus situācijas uzlabošanai. Dap teksts jāpapildina ar Dap nepieciešamības pamatojumu.

Diskusijā par Ummja turpmāko juridisko statusu vienojas, ka šī problēma nav pagasta vai Dap izstrādātāju kompetencē, un maz ietekmē Dap, starpība ir tikai gala rezultāta noformējumā.

Dalībnieki tika informēti par DL "Ummis" un PD "Piejūra" juridiskajām problēmām.

Dalībnieki tika informēti par Dap izstrādes mehānismu.

Dalībnieki ir vienprātis, ka pašvaldībai ĪADT aizsardzībā ir nepietiekamas tiesības.

Tiek atrisinātas komunikācijas problēmas.

Nākošā sēde tiek noteikta Carnikavā 02.11.2005

Protokolēja R. Sniedze

3. pielikums. U.Suško vēstule

"Vides aizsardzības speciālistu priekšlikumi un ieteikumi līdzsvarotai attīstībai unikālajos Rīgas rajona lobēliju-ezereņu ezeros"

Rīgā, 1999. gada 7. janvārī

**VIDES AIZSARDZĪBAS SPECIĀLISTU PRIEKŠLIKUMI UN IETEIKUMI
LĪDZSVAROTAI ATTĪSTĪBAI UNIKĀLAJOS RĪGAS RAJONA LOBĒLIJU-EZEREŅU
EZEROS**

**VARAM Vides aizsardzības departamentam Vides valsts
inspekcijai**

**Rīgas rajona Ādažu un Carnikavas pagastu padomēm
Lielrīgas Reģionālajai vides pārvaldei
Inčukalna virsmežniecības virsmežzinim
Inčukalna virsmežniecības Lilastes mežniecības mežzinim
Inčukalna virsmežniecības Saulkrastu mežniecības mežzinim
Nacionālo Bruņoto spēku (NBS) Štābam
NBS Ādažu mācību centra vadībai**

kopija informācijai Rīgas rajona Garkalnes un Ropažu pagastu padomēm

- par tūristu apmetņu vietu ierīkošanu dabas liegumu "Ummis"
(Carnikavas pag.) un "Lieluikas un Mazuikas ezers" (Ādažu pag.)
teritorijās, kas iesniegtas Latvijas Republikas Ministru Kabinetā
uz apstiprināšanu
- par ekoloģisko situāciju Rīgas rajona lobēliju-ezereņu ezeros
 - par dabas lieguma izveidošanu Carnikavas pag. Garezeros
un Serga ezera purvā
- par reto ūdensaugu atradņu saglabāšanu Kadagas ezerā (Ādažu pag.)
 - par esošo, apstiprināšanai iesniegto un plānojamo dabas
liegumu apsaimniekošanu turpmāk

***EZERU BIOLOĢISKĀ DAUDZVEIDĪBA UN LOBĒLIJU-EZEREŅU
EZERU STĀVOKLIS LATVIJĀ***

Dabisko ezera bioloģiskā daudzveidība ir viena no visapdraudētākajām dabas daudzveidības sastāvdaļām Latvijā. Viens no galvenajiem apdraudējuma iemesliem ir rekreācijas pieļaušana un attīstīšana bioloģiskās daudzveidības ziņā unikālos ezeros un tās radītā piesārņojuma degradējošā ietekme uz ezeru ekosistēmu.

Vieni no visvairāk apdraudētajiem Latvijā ir barības vielām nabadzīgie un ziemeļnieciskie lobēliju-ezereņu ezeri, t.i., tādi, kuros sastopamas lobēliju-ezereņu augu kompleksa sugas. Mūsu gadsimtā Latvijā ir bijuši zināmi 64 šādi ezeri.

Lobēliju-ezereņu kompleksu Latvijas ezeros sastāda ūdensaugu sugas, no kurām gandrīz visas ir apdraudētas ne tik vien mūsu valstī, bet arī citās Baltijas jūras kaimiņvalstīs. Savu augsto ekoloģisko prasību dēļ kaut vienas no šīm sugām atrašana kādā ezerā mūsdienās jāuzskata par īpašu ezera ekoloģiskās kvalitātes indikatoru. Parasti Latvijas lobēliju-ezereņu ezeros kompleksa sugas sastopamas pa 2-3 kopā, izcilos šāda tipa ezeros to skaits var būt pat līdz 9 sugām. Kompleksā ietilpst sekojošas sugas:

- Dortmana lobēlija *Lobelia dortmanna* L.: aizsargājama suga Latvijā (1. kategorija), Lietuvā (1. kat.), Igaunijā (2.kat.), kā arī Polijā, Vācijā, Dānijā un Sanktpēterburgas apgabalā (Krievija). Šajā gadsimtā bijusi zināma 46 Latvijas ezeros, no kuriem 17 ezeros antropogēnās eutrofikācijas dēļ jau izzudusi (Igaunijā zināma 11, bet Lietuvā 4 ezeros).
- Gludsporu ezerene *Isoetes lacustris* L.: aizsargājama suga Latvijā (1. kat.), Lietuvā (1. kat.), Igaunijā (2. kat.), kā arī Polijā, Vācijā, Dānijā, Somijas Ālandu salās un Sanktpēterburgas apgabalā (Krievija). Šajā gadsimtā bijusi zināma 47 Latvijas ezeros, no kuriem 15 ezeros antropogēnās eutrofikācijas dēļ jau izzudusi (Igaunijā zināma 22, bet Lietuvā 6 ezeros).
- Dzelņsporu ezerene *Isoetes echinospora* Durieu: aizsargājama suga Latvijā (1. kat.) un Igaunijā (1. kat.), kā arī Polijā, Vācijā, Dānijā un Sanktpēterburgas apgabalā (Krievija). Lietuvā nav atrasta. Šajā gadsimtā bijusi zināma 16 Latvijas ezeros, no kuriem 11 ezeros antropogēnās eutrofikācijas dēļ jau izzudusi.

•Vienzieda krastene *Littorella uniflora* (L.) *Aschers.*: aizsargājama suga Latvijā (2. kat.), Igaunijā (1. kat.), kā arī Polijā, Vācijā, Somijas Ālandu salās, Sanktpēterburgas un Kaļiņingradas apgabalos (Krievija). Lietuvā nav atrasta. Šajā gadsimtā bijusi zināma 19 Latvijas ezeros, no kuriem 4 ezeros antropogēnās eitrofikācijas dēļ jau izzudusi (Igaunijā zināma 1 atradne).

•Ūdeņu subulārija *Subularia aquatica* L.: aizsargājama suga Latvijā (1. kat.), Igaunijā (1. kat.), Vācijā, Dānijā un Sanktpēterburgas apgabalā (Krievija). Lietuvā nav atrasta. Šajā gadsimtā bijusi zināma 13 Latvijas ezeros, no kuriem 4 antropogēnās eitrofikācijas dēļ jau izzudusi (Igaunijā zināma 1 atradne).

•Peldošais donis (sīpoliņu doņa peldošā varietāte) *Juncus bulbosus* L. var. *fluitans* (Lam.) *Fries.*: aizsargājama suga Latvijā (3. kat.), Igaunijā (3. kat.), kā arī Vācijā. Šī varietāte Lietuvā nav atrasta. Šajā gadsimtā bijusi zināma 16 Latvijas ezeros, no kuriem 6 antropogēnās eitrofikācijas dēļ jau izzudusi (Igaunijā zināmas 2 atradnes).

•Šaurlapu ežgalvīte *Sparganium angustifolium* Michx.: aizsargājama suga Latvijā (2. kat.), kā arī Polijā un Vācijā. Latvijā katastrofāli sarucis šīs sugas atradņu skaits: šajā gadsimtā bijusi zināma 19 Latvijas ezeros, no tiem 16 ezeros antropogēnās eitrofikācijas dēļ jau izzudusi.

•Zālainā ežgalvīte *Sparganium gramineum* Georgi.: aizsargājama suga Latvijā (2. kat.). Igaunijā zināma 17 ezeros, Lietuvā nav atrasta. Šajā gadsimtā bijusi zināma 18 Latvijas ezeros, no kuriem dažos jau izzudusi.

•Pamīšziedu daudzlapa *Myriophyllum alterniflorum* DC.: aizsargājama suga Latvijā (2. kat.), Lietuvā (1. kat.), Igaunijā (1. kat.), Vācijā un Sanktpēterburgas apgabalā (Krievija). Šajā gadsimtā bijusi zināma 41 ezerā un 2 upēs, kur lielākoties sastopama arī mūsdienās (Igaunijā zināma dažos, bet Lietuvā tikai 1 ezerā).

•Smalkdzīslas sirpjlapa *Drepanocladus tenuinervis* T.Kop.: šī ziemeļu suga Latvijā atklāta tikai 1998. gadā. Zināma 3 izcilos lobēliju-ezereņu ezeros (t.sk., Mazuikas ez.). Igaunijā zināma 5 ezeros, Lietuvā nav atrasta.

•Dalekarlijas avotsūna *Fontinalis dalecarlica* B., S. & G.: aizsargājama suga Latvijā (3. kat.), Igaunijā (2. kat.), Lietuvā (4. kat.). Šajā gadsimtā bijusi zināma 8 Latvijas ezeros, no kuriem 2 antropogēnās eitrofikācijas dēļ jau izzudusi (Igaunijā zināma 6 ezeros, bet Lietuvā tikai 1 agrāko laiku atradne).

•kompleksa pavadītājsuga ir arī palu staipeknītis *Lycopodiella inundata* (L.) *Holub*, kas aug unikālu lobēliju-ezereņu ezeru applūstošajā joslā: aizsargājama suga Latvijā (2. kat.), Lietuvā (1. kat.), Igaunijā (2. kat.), kā arī Vācijā, Polijā, Somijas Ālandu salās, Sanktpēterburgas un Kaļiņingradas apgabalos (Krievija). Šajā gadsimtā Latvijā bijusi zināma 39 atradnēs, no kurām līdz mūsdienām saglabājusies tikai 9 atradnēs. Šo atradņu skaitā bijuši arī 10 unikāli lobēliju-ezereņu ezeri, no kuriem jau 6 ezeru palienēs antropogēnās eitrofikācijas dēļ suga izzudusi.

• ne reti lobēliju-ezereņu ezeros vai to palienēs sastopamas arī citas aizsargājamās augu sugas, piemēram, sūnaugi: dobuļu fosombronija *Fossombronina foveolata* Lindb. (1. kat.), jomainā rikardija *Riccardia chamedryfolia* (With.) *Grolle* (1. kat.), palienes lāpstīte *Scapania irrigua* (Nees) *Gott. et al.* (1. kat.), blīvais sfagns (4. kat.), Leskerjē sfagns *Sphagnum lsecurii* Sull. (2. kat.), *Sphagnum obtusum* Warnst. (1. kat.).

Lobēliju-ezereņu ezeri lielākoties ir arī Latvijas vistīrākie ezeri, tādēļ šajā ziņā ļoti pievilcīgi rekreācijas un tūrisma attīstībai. Galvenais šo ezeru apdraudējuma iemesls ir rekreācijas un tūrisma izraisītā antropogēnā eitrofikācija (mākslīgi veicināta bagātināšanās ar barības vielām un tās izraisītā aizaugšana). Barības vielām nabadzīgo lobēliju-ezereņu ezeru, kam bieži vien raksturīga arī izcila ūdens kvalitāte- dzidrība, gaišs ūdens tonis pastiprināto jutīgumu pret piesārņošanu nosaka šāda tipa ezeru zemā buferspēja un ļoti ilgstošs ūdens apmaiņas periods. Šo iemeslu dēļ arī lobēliju-ezereņu ezeros sastopamā ziemeļnieciskā augu un dzīvnieku valsts ir ļoti jutīga pret biogēno elementu ievadīšanu [Maemets 1974].

Lobēliju-ezereņu ezeru lielo apdraudējumu un izteiktās degradācijas tendences Latvijā labi ilustrē šādi skaitļi: mūsu gadsimtā ir bijuši zināmi 64 šādi ezeri. 99 gadu laikā 24 ezeros no tiem (38%) lobēliju-ezereņu kompleksa augu sugas un to sabiedrības jau ir pilnībā izzudušas, bet 15 ezeros (23%) to populācijas ir stipri apdraudētas vai arī ļoti mazskaitlīgas. Latvijā ir saglabājušies tikai 14 ezeri (22%), kuros lobēliju-ezereņu kompleksa sugu populācijas joprojām ir bagātīgas un to stāvoklis labs. 11 ezeros (17%) minētā kompleksa sugu populācijas ir vidēji lielas un to stāvoklis pārsvarā apmierinošs [Suško 1986, 1988, 1989, 1990, 1991b, nepubl. mat.].

Kopumā redzams, ka noplicinošas apsaimniekošanas un bioloģiskās daudzveidības degradācijas rezultātā 20. gadsimta laikā ir pilnībā vai gandrīz izzudušas lobēliju-ezereņu un to pavadoņsugu populācijas 61% to atradņu (39 ezeri). Tā kā šobrīd daudzi no vēl esošajiem lobēliju-ezereņu ezeriem tiek pakļauti arvien lielākai rekreācijas

un tūrisma ietekmei, nemainot attīstības prioritātes, šis skaits strauji pieaugs un pamazām izzudīs Latvijā unikālas ezeru ekosistēmas, kur dominē reliktais ziemeļnieciskais augājs.

Tātad Latvijā ir atlikuši vairs tikai 14 ezeri, kuros lobēliju-ezereņu sabiedrības joprojām bagātīgi sastopamas, un kurus vēl ir iespējams aizsargāt. Pieci no šiem ezeriem atrodas Rīgas rajonā. Tie ir **Ummis** (Carnikavas pag.), **Mazuikas ez.** (Ādažu pag.), **Kadagas ez.** (Ādažu pag.), **Rietumu Garezers** (Carnikavas pag.) un **Silezers** (Ropažu pag.).

LOBĒLIJU-EZERĒNU EZERU DEGRADĀCIJAS VĒSTURE RĪGAS RAJONA TERITORIJĀ

Viens no uzskatāmākajiem piemēriem ezeru neaizsargātībai ir **Garkalnes Bulļezera** liktenis, kur visus gadus ir bijis Latvijas vienīgais botāniskais liegums ezerā. Vēl 1970-to gadu sākumā šajā unikālajā ezerā bija sastopamas ļoti bagātīgas reto ziemeļniecisko sugu- gludsporu un dzeloņsporu ezereņu, Dortmana lobēlijas, palu staipeknīša, šaurlapu ežgalvītes populācijas. Unikālajai ezera ekosistēmai liktenīga bija 1,5 km attālumā tekošās Krievupes izbagarēšana 1970-to gadu vidū, kā rezultātā ūdens līmenis **Bulļezērā** kritās gandrīz par pusmetru, lielā atpūtnieku plūsma, kas ļoti būtiski piesārņo ezeru ar biogēnajiem elementiem, kā arī, iespējams, apkārtējo mežu mēslošana ar minerālmēsliem. Līdz ar to sākās ļoti strauja un neatgriezeniska ezera aizaugšana un šodien reiz dominējošās reliktās un apdraudētās augu sugas jau ir izzudušas. To vietā plaši savairojušās citas, barības vielām bagātiem ezeriem raksturīgas un bieži sastopamas ūdensaugu sugas (ūdensrozes, lēpes, utml. sugas).

Īpašu atbildību par atlikušo lobēliju-ezereņu ezeru saglabāšanu vajadzētu apzināties Rīgas rajona iedzīvotājiem un pašvaldībām, jo šajā rajonā atrodas vairāk kā puse (63% jeb 14 ezeri) ezeru, kur noteiktu, galvenokārt bioloģisko daudzveidību noplicinošu apsaimniekošanas pasākumu dēļ lobēliju-ezereņu kompleksa sugas 20. gadsimta laikā pilnībā izzudušas. No šiem ezeriem Garkalnes pagastā atrodas **Asarītis** (Asaru ez.), **Bulļezers**, **Lēpītis** (Dūņezers), **Lielais Baltezers** (daļa Ādažu pag.), **Melnezers** (Tumšezers), **Sēres** (Peldu), **Sekšu**, **Sudrabezers** un **Venču ez.**, Ādažu pagastā- **Mazais Baltezers** un **Ūdru ez.**, Carnikavas pagastā- **Lāveru ez.**, bet Rīgas pilsētā- **Dambjapurga ez.** un **Ķīsezers**. Jāpiezīmē, ka **Langstiņu ezerā** (Garkalnes pag.), kura stāvoklis līdz ar nesaudzīgu krastu apbūvi un krasu rekreācijas slodzes palielināšanos pēdējo 10 gadu laikā ļoti strauji degradējies, daļa lobēliju-ezereņu kompleksa augu un to pavadošo sugu ir izzudusi jau pirms 1985. gada (vienzieda krastene, palu staipeknītis, šaurlapu ežgalvīte), pārējās (dzeloņsporu ezere, gludsporu ezere, Dortmaņa lobēlija un ūdens subulārija) atrodas uz izzušanas robežas.

DABAS LIEGUMU IZVEIDOŠANA UNIKĀLAJOS RĪGAS RAJONA LOBĒLIJU-EZERĒNU EZEROS

Pamatojoties uz 1985.-1988. gadā veiktajiem pārsvarā rekognoscējošiem pētījumiem (mazāk vai vairāk izsmeltoši pētījumi ir pieejami tikai par Rietumu Garezeru- sk. U.Suško monogrāfiju "Rietumu Garezera flora", kas 1990. gadā izdota Daugavpils Pedagoģiskā institūta apgādā), U.Suško vadībā 1980-to gadu beigās tika izstrādāti un attiecīgajām dabas aizsardzības un pašvaldību institūcijām iesniegti priekšlikumi Rīgas rajona atlikušo lobēliju-ezereņu ezeru aizsardzībai. Toreiz tika ierosināts izveidot botāniskos liegumus 6 Rīgas rajona ezeros- Ummī, Mazuikas un Lieluikas ezeros, Rietumu Garezerā, Kadagas ez. un Silezerā. Rūpējoties par šo ezeru aizsardzību, šobrīd apstiprināšanai LR Ministru Kabinētā jau ilgāku laiku iesniegts likumprojekts, kas paredz 2 dabas liegumu izveidošanu: "Ummis" un "Lieluikas un Mazuikas ezers". Šajā likumprojektā dabas lieguma statusa piešķiršana Garezeriem, Kadagas ezeram un Silezeram šobrīd nav paredzēta.

Atzīstam, ka vairāku objektīvu iemeslu dēļ (ievērojama antropogēnā slodze ezeru krastos) dabas lieguma izveidošana Kadagas ezerā (ilggadīgā izmantošana armijas poligona vajadzībām kopš cara laikiem un tās degradējošā ietekme uz ezera ekosistēmu) un Silezerā (jau agrākos laikos apbūvēts ezera ziemeļu krasts, kur atradās liela padomju armijas daļa) ir problemātiska un, iespējams, neattaisnotu sevi. Tomēr, neskatoties uz minētajiem faktoriem, reto un aizsargājamo augu populācijas Kadagas ezerā un Silezerā joprojām ir ļoti bagātīgas. Tā kā dažām lobēliju-ezereņu kompleksa sugām šie ezeri ir vienīgās no atsevišķajām atlikušajām atradnēm Latvijā, visām ieinteresētajām pusēm būtu jāizrāda laba griba, lai kopīgiem spēkiem šos ezerus apsaimniekotu pareizi un saudzējoši.

Attiecībā uz Garezeriem, uzskatām, ka lieguma izveidošana šajos ezeros (Rietumu Garezerā, Vidējā Garezerā un Austrumu Garezerā), kuri arī ģeoloģiskās izcelsmes ziņā ir unikāli Latvijā, joprojām ir aktuāla. Protams, šie ezeri pēc sava bioloģiskā vecuma ir daudz vecāki par Ummi un Mazuikas ezeru, un tāpēc atrodas

stabilākā attīstības pakāpē. Šī iemesla dēļ dabu saudzējoša rekreācija Garezeru apkārtnē ir iespējama, tomēr nedrīkst aizmirst, ka arī ezeru apkārtnes kāpu veģetācija ir ļoti trausla. Tātad Garezeros ir jāizveido tāds dabas liegums, kurš reizē ļautu saglabāties unikālajai ūdensaugu un ezera piekrastes purvu veģetācijai, nedegradētu trauslo kāpu veģetāciju, un paredzētu arī zināmu tūrisma un rekreācijas klātbūtni. Jebkāda tūrisma un rekreācijas attīstībai Garezeros jābalstās uz dabu saudzējošiem principiem un jāsniedz sabiedrībai elementārās ekoloģiskās zināšanas.

II. PAR UMMJA (CARNIKAVAS PAG.) UN MAZUIKAS EZERA (ĀDAŽU PAG.) VĒRTĪBU BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS ZIŅĀ

Ummis un Mazuikas ezers ir ne tikai Latvijas, kā arī visu Baltijas valstu visizcilākie lobēliju-ezereņu ezeri. Baltijas valstīs nav zināms neviens cits lobēliju-ezereņu ezers, kam vienlaicīgi būtu tik neliels bioloģiskais vecums (iespējams, ka mūsdienās šie ir bioloģiski visjaunākie Latvijas ezeri), izcilas ūdens kvalitatīvās īpašības (ezeru litorāls visapkārt smilšains, liela ūdens dziļrība (virs 4 m), un mazs ūdenī izšķīdušo sāļu daudzums), īpašs hidroloģiskais režīms (šajos ezeros nekas neietek un neiztek, tie barojas tikai no gruntsūdeņiem un lietussūdens), sevišķi bagātas lobēliju-ezereņu kompleksa sugu populācijas (tās sastopamas viscaur abu ezeru krastos), īpaši liels pārstāvēto kompleksa sugu skaits (Ummī konstatētas 6 kompleksa sugas- Dortmaņa lobēlija, gludsporu ezerene, peldošais donis, palu staipeknītis, agrāk arī šaurlapu ežgalvīte; **Mazuikas ezerā** 9 kompleksa sugas- Dortmaņa lobēlija, gludsporu ezerene, vienzieda krastene, peldošais donis, Dalekarlijas avotsūna, smalkdzīslas sirpjlapē, palu staipeknītis, agrāk arī šaurlapu ežgalvīte un zālainā ežgalvīte), salīdzinoši nenozīmīga ekosistēmas degradācijas pakāpe (īpaši **Mazuikas ez.**), kā arī ļoti labi priekšnoteikumi reālai ezeru aizsardzībai (īpaši **Mazuikas ez.**- atrodas Nacionālo Bruņoto spēku Ādažu poligona teritorijas apšaudes zonā). Abiem ezeriem raksturīgas mezotrofās iezīmes.

Šo ezeru jutību lielā mērā nosaka to ļoti ilgstošais ūdens apmaiņas periods. **Ummī** ūdens apmaiņa notiek vidēji 6,4 gados, **Mazuikas ezerā**- vidēji 6,9 gados. Šādos apstākļos atpūtnieku izraisītais piesārņojums ezeriem var būt liktenīgs īsā laikā.

Ummi un Mazuikas ezerus pēc to nozīmības bioloģiskās daudzveidības ziņā var **salīdzināt** ar Klaucānu, Priekulānu un Pokrates ezeriem, kas ir vienīgie ezeri Baltijas valstīs, kuros saglabāties Atlantiskā laikmeta relikt- peldošais ezerrieksts *Trapa natans* L.

PAR GAREZERU (CARNIKAVAS PAG.) VĒRTĪBU BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS ZIŅĀ

Kā jau teikts, visi 3 **Garezeri** (Rietumu, Vidus un Austrumu) ir izcili ezeri ģeoloģiskās izcelsmes ziņā. Latvijā šie ir vienīgie tik izteismīgie jomu ezeri (tie izstiepjas 3,5 km garumā), kas atrodas tik tuvu pie jūras (300- 1000 m attālumā). Pēc sava izskata tie drīzāk atgādina reti sastopamos vīgu ezerus, kas nelielā skaitā atrodas Kurzemes ziemeļu piekrastē. Šiem ezeriem raksturīgas distrofās un disetotrofās iezīmes.

Lobēliju-ezereņu kompleksa ziņā visvērtīgākais neapšaubāmi ir **Rietumu Garezers**. Šajā ezerā sastopamas 5 kompleksa sugas- Dortmaņa lobēlija, gludsporu un dzeloņsporu ezerenes, peldošais donis un Dalekarlijas avotsūna. Dabas daudzveidības ziņā ļoti vērtīgs ir arī pārejas purvs, kas apņem šo ezeru no abiem galiem. Šeit joprojām iespējama jaunu aizsargājamo augu sugu (sevišķi sūnaugu) atrašana. Šis ir viens no 5 Latvijas ezeriem, kurā joprojām sastopama dzīvīga dzeloņsporu ezerenes populācija. Arī Dalekarlijas avotsūnai šī ir viena no 6 Latvijā un 12 Baltijas valstīs zināmajām atradnēm. **Rietumu Garezerā** daudzās vietās sastopama arī cita reta, Latvijā aizsargājama (3. kat.) austrumu suga- ūdeņu ērkšķuzāle *Scolochloa festucacea* (Willd.)

Link.

Arī **Vidējā Garezerā** 20. gadsimta sākumā (1903. gadā) bija atrastas 2 lobēliju-ezereņu kompleksa sugas- Dortmaņa lobēlija un dzeloņsporu ezerene. Pagaidām šīs sugas atkārtoti nav atrastas, bet varētu būt nelielā daudzumā vēl saglabājušās. Šis ezers ir ļoti vērtīgs dabas vēstures ziņā, jo attīstījies bez būtiskas antropogēnās ietekmes. Ezera vidusposmā ir ļoti izteismīga, ar mežu apaugusi sala. Sīkāki pētījumi šajā ezerā nav veikti.

Austrumu Garezers ir vairāk aizaugošs un dūņains. Pašlaik tas vidusdaļā ir aizbērts ar erodētas kāpas smiltīm (! neorganizētu atpūtnieku darbības rezultāts). Sīkāki pētījumi šajā ezerā nav veikti. Šis ezers būtu obligāti jāiekļauj paredzamajā dabas liegumā, kā vienota **Garezeru** sastāvdaļa.

Visu **Garezeru** apkārtnē ļoti vērtīgas ir arī ļoti izteismīgās kāpas (sevišķi Austrumu

Garezera jūras pusē) ar veciem priežu mežiem (to vidū sastopami arī mežaudžu atslēgas biotopi) un trauslu zemsedzes veģetāciju.

PAR LIELUIKAS EZERA (ĀDAŽU PAG.) VĒRTĪBU

BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS ZINĀ

Lieluikas ezers ievērojami atšķiras gan no mezotrofā **Ummja** un **Mazuikas ez.**, gan no **Garezeriem** (kam raksturīgas distrofijas un disetrotrofijas iezīmes), šim ezeram vairāk raksturīgas **eutrofijas iezīmes**, jo ezeram ir diezgan ievērojama caurplūde un tas ir bioloģiski daudz vecāks (brieduma fāze). Neskatoties uz to, **Lieluikas ezerā** aug 2 lobēliju-ezereņu kompleksa sugas-Dortmaņa lobēlija un gludsporu ezerene. Šīm sugām ir dzīvīgas un diezgan bagātas populācijas ezera austrumu krastā. Šis ezers pieder pie tipiskiem Latvijas lobēliju-ezereņu ezeriem, kuros sastopamas 2-3 kompleksa sugas. Ezeru un to apkārtni praktiski neietekmē cilvēka darbība, tā krastos sastopamas atsevišķas vecas skujkoku audzes, bet ziemeļaustrumu pusē- daļēji nosusināts zaļu purvs. Ezera apkārtni iecienījuši ūdensputni. Ezers ir ļoti nozīmīgs kā eitrofa ezera paraugs, kas attīstās bez būtiskas cilvēka ietekmes. Sīkāki pētījumi šajā ezerā vēl jāveic.

PAR KADAGAS EZERA (ĀDAŽU PAG.) VĒRTĪBU

BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS ZINĀ

Kadagas ezers ir ļoti izcils ģeoloģiskās izcelsmes ziņā kā liels atteku ezers, kurā nekas neietek un nekas neiztek. Latvijā šādu atteku ezeru, kas turklāt vēl būtu tik izteiksmīgi un bagāti ar floras retumiem, ir ļoti maz. Bioloģiskā ziņā tas jāuzskata par vecu ezeru, jo tas ir tikai 2 m dziļš un to dibenu klāj 5-7 m biezs organisko nogulumu slānis (ūdens ezerā apmainās vidēji 1,5 gados). Neskatoties uz to, ezerā joprojām sastopama izcila lobēliju-ezereņu kompleksa sugu bagātība, ko sastāda 7 sugas- Dortmaņa lobēlija, gludsporu ezerene, dzeloņsporu ezerene, peldošais donis, šaurlapu ežgalvīte, zālainā ežgalvīte un palu staipeknītis. Lielākai daļai šo sugu populācijas ir nelielas, jo lielākajā daļā ezera pakraste ir dūņaina, tomēr šis ezers ir ļoti nozīmīgs kā 1 no 5 Latvijā zināmajām dzeloņsporu ezerenes atradnēm, kā 1 no 3 šaurlapu ežgalvītes atradnēm un kā 1 no 9 palu staipeknīša atradnēm. Bez tam Latvijā reti sastopamā ziemeļu suga- zālainā ežgalvīte veido ļoti bagātīgas audzes, kas aizņem desmitiem kvadrātmetru. Šādas bioloģiskās daudzveidības ziņā izcilas vērtības liek mums rūpēties par to saglabāšanu.

Kadagas ez. ir ļoti izteiksmīgs arī tādēļ, ka tajā atrodas ar mežu apaugusi sala.

PAR SERĢA EZERA PURVA (CARNIKAVAS PAG.)

VĒRTĪBU BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS ZINĀ

Serģa ezera platība vēl 1906. gadā bijusi 26,8 ha un lielākais dziļums 2 m [Ludwig 1908]. Tas bija ūdensputnu iecienīts sekls un aizaugošs piejūras ezers, kam visapkārt purvs. Diemžēl pēckara periodā šī ezera ūdens līmenis tika pazemināts tiktāl, ka ezers šobrīd ir gandrīz pilnīgi izzudis. Tomēr, ezera krastos jau agrāk bijis un arī nosusinātajā daļā izveidojies vērtīgs purvs, kurā aug dzērvenes un Latvijā diezgan reti sastopamā austrumu suga- ārkauša kasandra *Chamaedaphne calyculata* (L) Moench. Ainavu ekoloģiskās perspektīvas ziņā šis purvs būtiski bagātina Piejūras dabas parka un Gaujas labā krasta Piejūras smilšaino priežu mežu apgabalu, kur kilometriem garās platībās vērojama zināma dabas apstākļu vienmuļība, ko veido smilšainie priežu meži. Purva platība ir neliela un tam, acīmredzot, nav nekādas plašākas saimnieciskās nozīmes kā vienīgi bioloģiskās daudzveidības un dzērveņu augšanas ziņā (teritorija atrodas uz Inčukalna virsmežniecības Saulkrastu mežniecības zemes). Būtiski, ka minētajā apgabalā tas ir vienīgais šāda tipa purvs. **Serģa ezera** purvā būtu nepieciešams veikt sīkākus pētījumus. Šī purva aizsardzība un saglabāšana būtu ļoti noderīga un pat dotu zināmu praktisku labumu nākotnē, jo šeit varētu ierīkot zaļā tūrisma taku.

SITUĀCIJAS ANALĪZE GAREZEROS (CARNIKAVAS PAG.)

Vizuāli salīdzinot šodienas situāciju **Vidējā Garezerā** ar 1988. gada situāciju (**Garezeri** atrodas uz Inčukalna virsmežniecības Saulkrastu mežniecības zemes), var secināt, ka negatīvā antropogēnā ietekme uz šo ezeru un tā apkārtni kopumā nav būtiski palielinājusies. Vispār šo ezeru, salīdzinot ar **Rietumu Garezeru**, apmeklē daudz mazāk atpūtnieku, jo tam ir purvaināka daba. Attiecībā uz **Rietumu Garezeru**, kas lobēliju-ezereņu kompleksa ziņā ir visvērtīgākais šo ezeru vidū, jāatzīst, ka rekreācijas slodze 10 gadu laikā tomēr ir palielinājusies. Par to liecina iznīcinātā, erozijai pakļautā kāpu veģetācija atpūtnieku apmetņu vietās ezera vidusdaļā gan jūras, gan sauszemes pusē. Šo apmetņu tuvumā atrodas vairākas vandalisku atpūtnieku bojātas un tā rezultātā nokaltušas ļoti vecās priedes, kas agrāk veidoja ļoti izteiktu šī ezera ainavisko dominantu.

Attiecībā uz reto ūdensaugu populācijām **Rietumu Garezerā**, var apgalvot, ka 10 iepriekšējo gadu laikā to platība nav samazinājusies, varbūt vienīgi ezera iekšzemes krasta pusē, ko tradicionāli apmeklē daudz vairāk atpūtnieku kā ezera jūras puses krastu.

Situācija **Austrumu Garezerā** mainījies tādā ziņā, ka atpūtnieku un agrāko padomju laiku armijas poligona negatīvās ietekmes dēļ jau pirms vairākiem gadiem ar erodētas kāpas smiltīm ezers vidū aizbērts ciet. Otrs apkārtējo **Austrumu Garezera** krastus stipri degradējošs apstāklis ir nesen tā dienvidrietumu krasta nogāzē ierīkotā apvidus automašīnu (džipu) izmēģinājumu trase, kuras piederība vēl nav noskaidrota.

Pozitīvi vērtējams tas, ka Carnikavas pagasts ierīkojis maksas autostāvvietu pa ceļam uz jūru netālu no **Rietumu Garezera** rietumu krasta, kā arī norobežojis to mazo meža ceļu izmantošanu autotransportam, kas ved uz atpūtnieku iecienīto **Rietumu Garezera** iekšzemes (dzelzceļa pusē) krastu. Tomēr norobežoti un ar attiecīgajām ceļa zīmēm apgādāti ir tikai daži meža ceļi, tāpēc mašīnas joprojām var izbraukāt gar visu **Rietumu Garezera** iekšzemes krastu.

Kā jau teikts, **Garezeros** drīkstētu organizēt tikai kulturālu rekreāciju un zaļo tūrismu.

SITUĀCIJAS ANALĪZE KADAGAS EZERĀ (ĀDAŽU PAG.)

Kadagas ezers, kā jau minēts, vēsturisku apstākļu dēļ, šajā gadsimtā bijis daudz vairāk pakļauts antropogēnai ietekmei, jo jau kopš gadsimta sākuma šeit vienmēr bijuši militārās apmācības poligoni. Vēl pirms 10 gadiem, kad šo teritoriju pārvaldīja Baltijas Kara apgabals, arī ezerā tikai rīkotas militārās mācības, kuru laikā ezeru šķērsoja bruņutransportieri un amfībijas. Tā rezultātā ezerā noteikti bija nokļuvuši arī naftas produkti. Tūlīn pēc 2. Pasaules kara ezera rietumu krastā tikuši novietoti 10 sašauti tanki, kurus apstrādājuši ar pretradiācijas ķīmikālijām, kuru liela daļa toreiz arī nokļuva ezerā.

Šodienas situācijā, kad Ādažu poligonu pārvalda Latvijas Republikas Nacionālie Bruņotie spēki, negatīvā antropogēnā ietekme uz ezeru ir mazinājusies (ezers atrodas daļēji uz Inčukalna virsmežniecības Saulkrastu mežniecības un NBS Ādažu mācību poligona zemes). Mūsuprāt, tas, ka ezera rietumu krastā ilgus gadus un arī šobrīd atrodas atpūtas pirts, neliela atpūtas mājiņu pilsētiņa (attālāk no ezera krasta), kā arī vasarās ezera ziemeļu krastā tiek rīkotas Kara akadēmijas studentu apmācības, neapdraud ezeru un tā bioloģisko daudzveidību. Cita situācija vērojama lielajā peldvietā, kas atrodas ezera austrumu pusē pretī salai. Šeit redzētais liecina par ļoti būtisku negatīvo antropogēno ietekmi. Pirmkārt, ezerā iebrauc ar mašīnām, mazgā mašīnu detaļas, kā arī pats ezera krasts ir ļoti izdangāts un piemēslots. Mēs nezinām, kas izmanto šo peldvietu, bet, mūsuprāt, ezera ilgākas saglabāšanas nolūkā, vajadzētu norobežot ezera krastmalu, lai smilšainajā pludmalē un ezera litorālā nevarētu iebraukt mašīnas. Ezerā nekādā gadījumā nedrīkstētu mazgāt mašīnas un skalot naftas produktus. Peldēšanās ezerā protams ir pieļaujama, taču būtu vēlams kā vienīgo saglabāt šo peldvietu (kas ir arī labiekārtota ar laipām).

IV. SECINĀJUMI. PRIEKŠLIKUMI UN IETEIKUMI LĪDZSVAROTAI ATTĪSTĪBAI UNIKĀLAJOS RĪGAS RAJONA LOBĒLIJU-EZERĒNU EZEROS

Mūsdienu ekonomiskajā situācijā daba ir visneaizsargātākā. Tomēr nevar noslēpt, ka patiesībā dabas vērtība ir augstāka par jebkādu ekonomisku labumu, jo jebkādu ekonomisko labumu var gūt tikai uz dabas rēķina. Bioloģisko daudzveidību var definēt arī kā ievērojamu laika vērtību, kura nesalīdzināmi pārsniedz cilvēka mūža robežas, tāpēc nepietiekoši izglītotiem cilvēkiem ikdienā bieži vien nav izprotama nepieciešamība sargāt dabu. Cilvēku zināšanas par dabu un bioloģisko daudzveidību, protams, nekad nebūs pilnīgi izsmeļošas. Tomēr zinātnes progresa attīstība nedrīkst kavēt svarīgu lēmumu pieņemšanu attiecībā uz unikālu dabas vērtību saglabāšanu. Jo var izrādīties, ka daudzi dabas objekti vai ekosistēmas, kuru saglabāšana pragmatiskam prātam, izejot no vienas dienas perspektīvas, šķiet ekonomiski neizdevīga vai pat nevajadzīga, veic tādu ekoloģisko funkciju, kuras nozīmi var aptvert tikai pēc viena vai vairākiem gadsimtiem. Viens gan ir skaidrs, ka cilvēkam nav dotas tiesības iznīcināt unikālas dabas bagātības, kaut vai tikai tāpēc, ka viņš tās nav radījis.

Dabas apdraudētību mūsdienās Latvijā labi ilustrē fakts, ka jau 320 paparžaugu un sēkļaugu (vaskulāro augu) sugas un 203 sūnaugu sugas ir bijis jāieklauj aizsargājamo sugu sarakstos, jo to izplatība 20. gadsimta laikā cilvēka ietekmes dēļ ir būtiski samazinājusies, turklāt daudzas no šīm sugām jau ilgāku laiku vairs nav atrodamas pie mums, jo izzuduši to eksistencei nepieciešamie specifiskie biotopi. Kā jau teikts, Latvijā ir atlikuši vairs tikai 14 ezeri (22% no šajā gadsimtā zināmajiem), kuros lobēliju-ezereņu sabiedrības joprojām bagātīgi sastopamas, un kurus vēl ir iespējams aizsargāt un 5 no tiem atrodas Rīgas rajonā: **Ummis** (Carnikavas pag.), **Mazuikas ez.** (Ādažu pag.), **Kadagas ez.** (Ādažu pag.), **Rietumu Garezers** (Carnikavas pag.) un **Silezers** (Ropažu pag.).

Mēs ļoti atzinīgi vērtējam ikviena pagasta vai vietējo iedzīvotāju iniciatīvu savas teritorijas saprātīgā izmantošanā un esam gatavi atbalstīt jebkuru labu ideju. Tajā pat laikā uzskatām, ka nedrīkst veikt tādas darbības, kas noplicina neatjaunojamos dabas resursus un apdraud bioloģiskās daudzveidības ziņā unikālus dabas objektus.

Šādā situācijā mēs uzskatām, ka tūristu atpūtas apmetņu ierīkošana apstiprināšanai iesniegtajos dabas liegumos pie **Ummja** un **Mazuikas ezera** nav pareiza attiecībā pret dabas vērtībām un šīs apmetnes vajadzētu vēl pirms 1999. gada atpūtas sezonas sākuma pārcelt uz citām vietām, kur to pastāvēšana neapdraudēs unikālas dabas vērtības, kā arī cilvēku dzīvības (Mazuikas ezera gadījumā). Tajā pat laikā uzskatām, ka tikai šo apmetņu pārcelšana uz piemērotākām vietām vēl neatrisinās visus ar minēto ezeru saglabāšanu saistītos jautājumus. Tikai ar visu pušu kopīgiem spēkiem veiktu aktīvu rīcību, patiesu ieinteresētību un labo gribu iespējams saglabāt unikālos Rīgas rajona lobēliju-ezereņu ezerus dabas daudzveidībai un nākamajām Latvijas paaudzēm.

Vispār jebkurā mazā ezerā, kam turklāt ir stāvošs, notekošs vai lēni caurplūstošs ūdens režīms, pat ja tas nav tik unikāls kā **Ummis** un **Mazuikas ezers**, organizētu rekreāciju vispār nedrīkstētu attīstīt, jo šādā ezerā tā ļoti ātri novestu pie ekosistēmas degradācijas. Salīdzinot ar upju pašattīrīšanās spēju, ezeri vispār ir nesalīdzināmi jūtīgāki pret piesārņošanu, jo tie sevī uzkrāj visas iekļuvušās vielas, atšķirībā no upes, kur tās tiek pakāpeniski aizskalotas. Mēs uzskatām, ka Rīgas rajona Ādažu, Carnikavas un Garkalnes pagastu teritorijās ir daudz citu skaistu ezeru, kuros rekreāciju un tūrismu var attīstīt bez būtiskiem ierobežojumiem, turklāt nekaitējot bioloģiskajai daudzveidībai. Šos ezerus uz kartes īpaši nav jāmeklē, tie ir **Dzirnezers, Lilastes ezers, Dūņezers, Mazais un Lielais Baltezers**. Šie ezeri ir daudz pieejamāki vienkāršam atpūtniekam un bez tam arī daudz drošāki atpūtas organizēšanai.

Domājam, ka pagastiem Latvijā nākotnē daudz izdevīgāk būtu attīstīt kulturālu un izglītotu tūrismu un rekreāciju, kas reizē arī cilvēkiem sniegtu elementārās zināšanas par bioloģisko daudzveidību un ekoloģiskajiem procesiem. Šāda perspektīva jau šobrīd ir ļoti nopietni jāapsver arī tāpēc, ka Latvija izvirzījusi mērķi tikt uzņemtai Eiropas Savienībā. Mūsdienās tūrisms ar kādu noteiktu intelektuālu saturu ir daudz pievilcīgāks jebkuram cilvēkam. Skaidrs, ka šādas ievirzes tūrisma un rekreācijas attīstībai ir iespējams daudz vieglāk piesaistīt līdzekļus no dažādiem fondiem. Vienkārša, bet uz mūsdienīgām zinātniskām atziņām balstīta izglītojoša satura iepildīšana rekreācijas un tūrisma attīstībā būtiski celtu arī jebkura pagasta prestižu un remdētu katra cilvēka elementāro vajadzību pēc zināšanā par sevi un savu vietu dabā. Šāda attīstība faktiski atvērtu arī ļoti plašas iespējas auglīgai sadarbībai starp pagastiem, dažādām organizācijām un neatkarīgiem speciālistiem. Nav noslēpums, ka sabiedrības ekoloģiskā izglītošana Latvijas Republikā ir atstāta novārtā vai arī ir pārāk neefektīga, jo lielākā daļa atziņu un jaunu atklājumu dabas daudzveidības ziņā līdz pagastiem vai plašākam sabiedrības locekļu pulkam nenonāk. Uzskatām, ka vispār jebkāds patiesi sabiedrības un valsts progress Latvijā kā arī jebkurā citā valstī iespējams tikai izglītojot katru sabiedrības locekli.

Šo mērķu sasniegšanai mēs vienmēr atbalstīsim pagastus un savu iespēju robežās esam gatavi sniegt arī intelektuālo palīdzību projektu pieteikumu izstrādē, pagasta dabas bagātību apsaimniekošanas plānošanā utml., neprasot par to atlīdzību.

Mums ir ļoti svarīgi zināt Carnikavas pagasta, Ādažu pagasta, NBS Ādažu mācību poligona vadības, kā arī Inčukalna virsmežniecības, Lilastes un Saulkrastu mežniecību viedokļus attiecībā uz šajā aicinājuma vēstulē izklāstītajiem jautājumiem.

Lūdzam Vides valsts inspekciju un Lielrīgas Reģionālo vides pārvaldi palīdzēt atrisināt ar unikālo lobēliju-ezereņu ezeru saglabāšanu saistīto situāciju, kuras atrisināšanai mēs izvirzām šādus priekšlikumus:

- 1)aicinām Carnikavas pagasta, Ādažu pagasta, NBS Ādažu mācību poligona, kā arī Inčukalna virsmežniecības, Lilastes un Saulkrastu mežniecību vadību apzināties, kādas unikālas bagātības atrodas to teritorijās, un izteikt savu viedokli par **Ummja, Mazuikas ez., Lieluikas ez., Garezeru, Kadagas ez.** un **Serģa ezera** purva saglabāšanu nākamībai;
- 2)aicinām arī Garkalnes un Ropažu pagastus apzināties, kādas unikālas dabas vērtības to teritorijā jau izzudušas un kādas iespējams vēl pasargāt;
- 3)aicinām Carnikavas un Ādažu pagastus pārcelt tūristu apmetņu vietas, kas ierīkotas plānoto dabas liegumu teritorijā pie **Ummja** un **Mazuikas ezera**, citur, kur netiek apdraudētas unikālas dabas vērtības;

4)aicinām Carnikavas pagastu steidzamā kārtā likvidēt apvidus automašīnu izmēģinājumu trasi **Austrumu Garezera** rietumu pusē, kas apdraud ezeru un iznīcina trauslo piejūras kāpu veģetāciju

5)Carnikavas pagasta, Ādažu pagasta, NBS Ādažu mācību poligona, Inčukalna virsmežniecības, Lilastes un Saulkrastu mežniecības, Lielrīgas Reģionālās vides pārvaldes, Vides valsts inspekcijas un vides aizsardzības speciālistu kopīgiem spēkiem nodrošināt šo ezeru saglabāšanu bioloģiskajai daudzveidībai, kas paredzētu rekreācijas pilnīgu pārtraukšanu **Mazuikas ezerā** un tā krastos, kā arī tās pakāpenisku ierobežošanu un pārtraukšanu **Ummī**;

6)aicinām Carnikavas pagastu pagaidām izveidot vietējas nozīmes dabas liegumus **Garezeros un Serģa ezera** purvā;

7)izstrādāt Carnikavas un Ādažu pagastu tūrisma un rekreācijas attīstības plānus vai to projektus, dabas liegumu "**Ummis**", "**Lieluikas** un **Mazuikas ez.**" dabas aizsardzības plānus vai to projektus, paredzēt dabas aizsardzības plānu izstrādi perspektīvajiem dabas liegumiem

Garezeros un Serģa ezera purvā, noteikt, kādas darbības šo ezeru apkārtnē aizliedzamas, kādas atļaujamās līdz dabas liegumu apstiprināšanai un dabas aizsardzības plānu izstrādei;

8)lūdzam Carnikavas pagastu un Ādažu pagastu (sadarbojoties ar Inčukalna virsmežniecību, Lilastes un Saulkrastu mežniecībām un NBS Ādažu mācību poligonu) uzstādīt dabas aizsardzības informācijas zīmes pie Garezeriem, Ummja, Mazuikas, Lieluikas ezeriem, kā arī iebraukuma aizlieguma zīmes pie meža ceļiem, kas ved uz šiem ezeriem, nepieciešamības gadījumā pieprasot finansējumu no Vides aizsardzības fonda līdzekļiem;

9)lūdzam NBS Ādažu poligona vadību nodrošināt (uzstādot brīdinājuma zīmes gar ceļiem vai organizējot patruļas posteņus), lai atpūtnieki un citas ar īpašiem dienesta uzdevumiem nesaistītas civilpersonas un to autotransports nevarētu nokļūt pie Mazuikas un Lieluikas ezeriem, kā arī kontrolēt Kadagas ezera izmantošanu;

10)lūdzam Rīgas Reģionālo vides pārvaldi turpmāk sekot apdraudēto lobēliju-ezereņu ezeru stāvoklim Rīgas rajonā;

11)lūdzam Carnikavas pagastu apsvērt iespēju nākotnē izveidot dabas liegumu Garezeros un Serģa ezera purvā, kas paredzētu dabas aizsardzības interešu saskaņojumu ar dabu, saudzējošas rekreācijas un zaļā tūrisma attīstību;

12)veicināt ikviena sabiedrības locekļa izglītošanu ekoloģisko jautājumu ziņā, publicējot rakstus vietējā presē, kā arī izdodot ekoloģiskas dabas izglītības materiālus.

Ezeru un ūdensaugu speciālists, bioloģijas maģistrs UVIS SUŠKO
(tel. Rīgā 2-597802)

Ūdensaugu speciāliste, bioloģijas doktore ĢERTRŪDE
GAVRILOVA (tel. Rīgā 2-945438)

Dabas pētnieks, atklātā sabiedriskā fonda "Dabas retumu
krātuve" valdes priekšsēdētājs GUNTIS ENIŅŠ (tel. Rīgā 7226944)

Eksperts-ekologs, hidrobioloģe, bioloģijas maģistre IVETA KATELO (tel. Rīgā 7323665)

Botāniķis, Latvijas Dabas fonda projektu vadītājs IVARS
KABUCIS (tel. Rīgā 7322852)

Tūrisma instruktors AIGARS LIEPIŅŠ
(tel. Rīgā 7226042)

4.pielikums – 2.uzraudzības grupas sēde

Carnikava, 02.11.2005

Elfa Slocniece, Carnikavas pagasta padome
Arnis Plots, Carnikavas pagasta padome
Ivars Miķelsons, Carnikavas pagasta padome
Jānis Ruks, VAS LVM Rietumvidzemes mežsaimniecība
Ziedonis Bērziņš, Lilastes mežsaimniecības mežsargs
Ēriks Klīvs, Dabas aizsardzības pārvalde
Jānis Sprūds, Latvijas ezeri
Maija Geidāne, Carnikavas būvvalde
Dina Daugaviete, Carnikavas pagasta padome
Ilmārs Atte, VMD Lielrīgas RVP
Rūta Sniedze, Latvijas ezeri

J. Sprūds – sanāksmes mērķis ir rast sistēmas izvērtējumu, pasākumu izskatīšanu, kā arī noskaidrot nepieciešamos apsaimniekošanas virzienus.

Galvenais DAP mērķis pēc iespējas ilgāk saglabāt Ummi kā lobēliju- ezereņu ezeru, lai to izdarītu jācinās ar galveno apdraudējumu- biogēno piesārņojumu, samazināt tā pieplūdumu. Problēmu rada tas, ka pie Mazuikas un Lieluikas ezeriem ir uzstādītas barjeras, kas liedz mašīnām iebraukt, tāpēc rodas papildus slodze Ummim.

A.Plots- būtu vēlams, ja turpmākajās sēdēs piedalītos arī DP Piejūra izstrādātāji, tas palīdzētu novērtēt esošo stāvoli.

E. Slocniece – atzīst, ka nepieciešams norobežot automašīnu piekļuvi ezeram, tas novērstu izbraukāšanu. Nodrošināt kaut minimālu atkritumu savākšanu.

J. Sprūds – Jāaizliedz telšu celšana ezera krastā, apstāšanās uz Tallinas šosejas, jo tas apdraud satiksmi.

M. Geidāne -DAP nav minēts, kāda ir saistība starp automašīnu iebraukšanu ezera teritorijā un biogēno piesārņojumu, tas nav minēts kā apdraudējums.

J. Sprūds – lieguma zonā, kurā atrodas Ummis, nav privātīpašumu, tomēr tuvākajā apkārtnē, ja tiks plānota viesnīca, kempingu u.t.t. celtniecība, tad Ummi nedrīkst izmantot kā reklāmu, lai piesaistītu apmeklētājus. Tas jāuzskata kā potenciāls apdraudējums, kas radītu rekreācijas pieaugumu.

J. Ruks- privātīpašumos ārpus dabas lieguma zonas ierobežot saimniecisko darbību nedrīkst. Nedrīkst ierobežot pilsētu attīstību. Pagasta teritoriālpārvalde ir izgājis sabiedrisko apspriešanu un Ummis tajā nav paredzēts kā rezervāts.

J. Sprūds – DAP tiks svītrots punkts 7.2, kurā minēts, ka 5 km rādiusā ap ezeru nedrīkst notikt saimnieciskā darbība.

A.Plots – Ja tiks izveidota DP Piejūra administrācija, tad tai ir jānodarbojas ar robežu jautājumu risināšanu, kā arī jānodrošina auto piekļuve pie ezera.

J. Sprūds – Jāatrisina jautājums, kas ļautu pašvaldībām uzlikt sodus par noteikumu pārkāpumiem liegumā. Par kārtības ievērošanu varētu raudzīties arī VMD.

J. Ruks- kārtības nodrošināšana, tai skaitā arī protokolu sastādīšana neietilpst VMD uzdevumos un interesēs. Kārtība liegumā jānodrošina pašvaldībai, VVD vai sabiedriskajai organizācijai "Latvijas Ezeri". Šī organizācija varētu arī "Apstāties aizliegts" zīmes, kas arī paātrinātu visu šo procesu, šis jautājums varētu tikt atrisināts divu nedēļu laikā.

J. Sprūds – atbalsta šādu risinājumu, kas, iespējams, tiks šādā veidā risināts.

A.Plots- DP Piejūra DAP ir paredzēta autostāvvietai netālu no Ummja, kas paredzēta automašīnu, kā arī divu autobusu novietošanai. Autostāvvietā ir speciāli paredzēta tā, lai apmeklētāju plūsma virzītos uz Ummi.

J. Sprūds – interesējas par to vai autostāvvietā nav pārāk tuvu dzelzceļam, cik izdiskutēta ir tās atrašanās vieta un nepieciešamība.

J. Ruks- autostāvvietā ir novietota šajā vietā tāpēc, tieši apmeklētājiem, kurus interesē ezerā augošās augu sabiedrības.

J. Sprūds – atzīst, ka šāda autostāvvietā patiešām būtu nepieciešama, taču tai līdzās būtu jānodrošina arī sausā tualete, apmeklētāju ērtībai un apkārtnes sakopšanai. Jautājums, kas apsaimniekos stāvvietu un labierīcības.

E. Slocniece – Peldvietu ierīkošana paredz arī ģērbtuvju izveidi pludmalē.

J. Sprūds – Ezerā netiks ierīkota un labiekārtota peldvieta, tas neatbilst Dap mērķim.

Jautājumi:

I. Atte – atzīmē, ka uz šo brīdi vairāki no sēdē apspriestajiem jautājumiem nav iekļauti pašreizējā DAP versijā.

J. Sprūds – Ja tiks izveidota DP Piejūra administrācija, tad tā veiks apsaimniekošanu arī Ummja teritorijā, kaut arī tas skaitītos kā atsevišķs liegums. Tai būtu jānodrošina vismaz divas būtiskas lietas: 1) autotransportu ierobežošana; 2) peldēšanās intensitāti ezerā.

M. Geidāne – pašreizējā DAP versijā nekas nav minēts par "Apstāties aizliegts" zīmju uzstādīšanu. Sadaļā NR. 10 minēts, ka ezerā aizliegts brīst, peldēties, mazgāties; šis punkts ir jālabo kā arī jāizstrādā vienotu versiju, pat, ja tā būtu izstrādāta raugoties tikai no vides speciālistu viedokļa. Šādu versiju tad tālāk varētu izdiskutēt un papildināt.

E. Slocniece – ierosina līdz 14. novembrim izstrādāt DAP galējo versiju.

J. Ruks - iesaka DAP izstrādāt vairākas versijas par dabas lieguma apsaimniekotājiem, jo apšaubā DP Piejūra administrācijas izveidi, iesaka sabiedriskajai organizācijai ‘Latvijas Ezeri’ pašai uzņemties atbildību par ezera apsaimniekošanu.

Norāda uz vairākām neprecizitātēm pašreizējajā DAP versijā: VMD ir izveidots 2000. gadā u.c.. Iesaka konkretizēt DAP tā, lai tas atšķirtos no IN. DP Piejūra administrācija

R. Sniedze – iesaka DAP paredzēt vispārēju ezera monitoringu ik pēc 2 vai 3 gadiem, kas ļautu regulāri novērot ezera stāvokli. Šādi monitoringa dati arī varētu sniegt ziņas par to vai nav nepieciešams radikālāk aizsargāt Umme no biogēnā piesārņojuma pieplūdes.

Protokolēja: R.Sniedze

5.pielikums - apspriede Vides ministrijā 31.01.2006

Lai izskatītu plānoto DL "Ummis" izslēgšanu no dabas liegumu saraksta, 31.01.2006 tika organizēta sanāksme, kurā atbilstoši Ministru kabineta komitejas 23.01.2006 lēmumam 4#2 tika izvērtēta DL "Ummis" izslēgšanas no dabas liegumu saraksta nepieciešamība. Sanāksme nonāca pie slēdziena, ka aktuālāki par juridisko formu ir konkrēti aizsardzības pasākumi. Rīkojoties MKK 23.01.2006 lēmuma 4#2 robežās, kurš nosaka izskatīšanu kopā ar dabas parka "Piejūra" individuālajiem noteikumiem, tika kopīgi izstrādāti iespējamā DL "Ummja" jeb turpmāk DP "Piejūra" XIII dabas lieguma zonas daļas aizsardzības pasākumi.

Speciālistu sanāksme, kurā piedalījās arī DP “Piejūra” dabas aizsardzības plāna izstrādātāji, kopīgi vienbalsīgi nolēma, ņemot vērā gan ezera ekosistēmas un aizsargājamo augu aizsardzības prasības, gan dabas parka “Piejūra” dabas aizsardzības plānā paredzēto brīvo pieeju ezera apskatīšanai, visu gadu atļaut pieeju ezeram (tātad gan makšķerēšanai no krasta, gan aizsargājamo augu apskatei). Ņemot vērā nostabilizējušos rekreācijas tendenci, lielāko daļu gada un apmēram pusi siltās sezonas tiek pieļauta pat atrašanās ezerā.

**6.pielikums - 3.uzraudzības grupas
Carnikavas pagasts, viesnīca "Medzābaki", 14.03.2006**

Piedalās:

Gundega Freimane, DAP

Kristīne Melne, RAP

Jānis Ruks, LVM

Ilmārs Atte, RVP

Zintis Varts, Carnikavas PP
 Elfa Slozeniece, Carnikavas PP
 Arnis Plots, Carnikavas PP
 Jānis Sprūds, Latvijas ezeri
 Evita Vēvere, RVP
 Andris Pētersons, VMD

K. Melnes situācijas un sēdes apraksts:

<http://www.aprinks.lv/rubrikas/reportaza/403702/?PHPSESSID=ace94d2e400f5fcc4c4d43b759f43ee0>

Nolēma:

- sarīkot Dap projekta sabiedrisko apspriešanu aprīļa sākumā, veicot pasākumus iespējamo interesentu apziņošanai un sanāksmes apmeklēšanas rosināšanai. Izziņot sanāksmi 2 nedēļas iepriekš, 1 nedēļu iepriekš nodrošinot izdrukātas versijas pieejamību pagasta padomē. Pamatojums – skarta sabiedriski nozīmīga vieta un lielas sabiedrības daļas intereses.

- atteikties no ierosinājuma noteikt sezonas liegumu ezerā
- atteikties no DP "Piejūra" paredzētās stāvvietas ezera tuvumā ierīkošanas
- veikt fiziskus pasākumus iebraukšanas ierobežošanai DP daļā, VAS "LVM" kvartālos (3 slēdzami vārti, kā arī stabiņi, lielgabari neliķvidi koku stumbri ar daļēji atstātiem zariem, zemē daļēji ierakti baļķi.
- pie ezera vai tā pieejām izvietot 3-4 informācijas standus, uz kuriem norādīt informāciju par ezera aizsargājamajām vērtībām, apdraudējumiem, ieteikumu nepeldēties un norādījumu neizmantot ezeru un ezera krastu par tualeti, un citu rekreācijas resursu esamību tuvākajā apkārtnē
- piedāvāt laikrakstiem un Interneta portāliem vienkāršus, publikai saprotamus rakstus par ezeru, tai skaitā Ummja, aizsardzību
- svarīgākie ir masu inf. līdzekļi, ko lasa Rīgā
- Dap ierakstīt, ka neiesaka peldēties
- veikt vietu, kurās nepieciešami braukšanu neatļaujošu barjeru (stabiņu, baļķu) izvietošana
- PP konsultēties ar ceļu būvētājiem par iespējām un izmaksām Lilastes ceļa malas nofrēzēšanai, lai izslēgtu iespēju iebraukt no Lilastes ceļa mežā
- slēdzamos vārtus Lilastes ceļa pusē ierīkot nevis pie tanku ceļa, bet vietā, kur tagad izkārtas informatīvās / aizlieguma zīmes
- LVM kopā ar Carnikavas PP veikt nostprostojamu zonu uzmērīšanu
- ieteiktās ainavu cirtes jāizskata vides speciālistam vai biotopu ekspertam
- visi sanāksmes dalībnieki ir vienprātis, ka pilnībā jāizslēdz transporta iebraukšana lieguma un tā apkārtnes teritorijā
- Dap izstrādes ietvaros jāgatavo maketu stendiem, izgatavošanu var veikt DAP projekta ietvaros
- uz slēdzamajiem vārtiem jānorāda atslēgu turētāja tālruni
- par nepieciešamajām ceļa zīmēm Autoceļu direkcijai rakstīs gan Carnikavas PP, gan "Latvijas ezeri"
- slēdzamos vārtus ierīkos LVM
- citu transporta kustību ierobežojošos elementus (Lilastes ceļa malas frēzēšanu, stabiņus, lielu dimensiju koku stumbrus, utml) nodrošināšanas iespējas izskatīs Carnikavas pašvaldība

aizrādījumi par pašreizējo Dap versiju

<i>Nr</i>	<i>saturs</i>	<i>Dap izstrādātāju secinājumi</i>
1	2.protokolam nav dalībnieku saraksta	tiks papildināts
2	10.lpp , pie esoša lappuses formējuma viegli pārprast, ka Daila Šenberga būtu Carnikavas PP amatpersona	redakcija tiks precizēta
3	pasākumu plānā Ādažu apsardzes vietā norādīt pašvaldību/pašvaldības pilnvarotas personas	tiks izmainīts
4	ja detalizēti norāda DP "Piejūra" izlietoto valsts finansējumu, tad tikpat detalizēti jānorāda par DL "Ummis" Dap izstrādi	detalizācijas pakāpe tiks samazināta
5	pie norādes par publikācijām norādīt konkrēti - kuros masu inf. līdzekļos, kādas publikācijas, varbūt pat kopijas	norādes tiks papildinātas, kopijas ievietot Dap nav mērķtiecīgi
6	10-80 ugunsgrābi dienā? acīmredzama pārrakstīšanās kļūda?	teksta kompozīcijas kļūda, tiks precizēts
7	izņemt sadaļu par Dap nepieciešamības pamatojumu	tiks izņemta
8	gatavajā plānā nelikt stenogrammas, tikai izteiktos priekšlikumus un ieteikumus,	stenogrammas tiks izņemtas
	sākot ar 9.punktu – no Carnikavas PP rakstveidā saņemtie iebildumi un papildinājumi	

<i>Nr</i>	<i>saturs</i>	<i>Dap izstrādātāju secinājumi</i>
9	Visi sanāksmes dalībnieki nevarēja piedalīties diskusijā par pašreizējo DAP, jo nebija ar to iepazinušies, saņemot to pēdējā brīdī.	turpmāk paredzēti konkrēti termiņi informācijas sniegšanai – drukātāversija tiks nogādāta pašvaldībā nedēļu pirms sabiedriskās apspriešanas
10	4.lpp. Nevar secināt, jo nav transporta precīzā uzskaitē, faktiski nav nemaz ierobežots transports. Uz šādu apgalvojumu atsaukties nevar.	Aizrādījumā nav norāde – ko secināt, par ko secināt. Šādu aizrādījumu nav iespējams ievērot.
11	5.lpp. nepiekrītam sagatavot individuālos izmantošanas un aizsardzības noteikumus.	sakarā ar DL "Ummis" statusa maiņu un DP "Piejūra" IN apstiprināšanu atkrīt
12	Carnikavas pagasta padome nesaskaņoja „Piejūra” DAP.	VIDM raksta, ka DP "Piejūra" Dap ar Carnikavas PP ir saskaņots.
13	6.lpp. Individuālajiem noteikumiem nepiekrītam.	Iebildums bav saprotams.
14	9.lpp. Atkritumu jāvāc mežiem.	Iebildums nav saprotams.
15	13.lpp. 20-80 ugunsgrēki dienā, Sprūds sola šo informāciju precizēt.	Par ugunsGRĒKIEM Dap vispār nav runa
16	Nevar piekrist, ka tas it 1.vieta Eiropā visu valstu ziņā.	Tekstā rakstīts "iespējams"....
17	5.3. Nepieciešams pieminēt, ja valsts dibina aizsargājamo teritoriju, tad tai ir jādod līdz finansējums.	Tas jau ir pieminēts likuma "par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 28.panta 1.daļā. Nav lietderīgi pārrakstīt Dap likumus, it sevišķi, ja nav pretenziju pret likuma attiecīgo formulējumu.
18	Parkā veidot vēl atsevišķu dabas rezervātu nepiekrītam.	Dabas rezervāta veidošana DP "Piejūra" nav paredzēta
19	14.lpp. MK 212 noteikumi par Umme ir jāatceļ, jo pietiek ar vieniem visam dabas parkam.	Noteikumi atcelti ar 23.03.2006
20	7.Pašvaldības pienākums ir izvietot zīmes.	Atbilstoši likuma "par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 25.panta 3.daļā teikts <i>To aizsargājamo teritoriju pārvaldi, kurām nav savas pārvaldes institūcijas, realizē pašvaldības.</i> Termins "pārvalde" ietver ne tikai zīmju izvietojumu.
21	15.lpp. Nepieciešams klāt pievienot automašīnu slodžu tabulai sastādītos protokolus.	VVD 2005.gadā pie Ummja sastādījis apmēram 70 protokolus. Tādu daudzumu Dap pievienot nav mērķtiecīgi
22	32.lpp. Ja datu ir maz, kā var secināt, ka ezera ūdens kvalitāte pazeminās.	Nākošajā rindkopā ir paskaidrots, pēc kuriem datiem un kāpēc secināts.
23	33. lpp. Nav korekti pareizi rēķināts piesārņojums par urīnu, ko ezerā ielaiž cilvēki.	Korekti pareizi var būt astronomiskie un finansu aprēķini. Attiecībā uz difūzajām slodzēm vidē precīzi aprēķini principā nav iespējami. Ņemot vērā ietekmju un to seku precīza aprēķina neiespējamību, DP "Piejūra" IN attiecībā uz īpaši aizsargājamiem biotopiem lietots formulējums " <i>aizliegtas darbības, KAS VAR BŪT kaitīgas....</i> "
24	35. lpp. Norādīt atsevišķu uzraudzības grupas dalībnieku vārdus, kuri ieteica peldēšanas aizliegumu.	Peldēšanās (atrašanās ezerā) aizliegums tika ieteikts 31.01.2006 apspriedē Vides ministrijā. Visi apspriedes dalībnieki bija vienisprātis. Saraksts apspriedes protokolā Dap pielikumā.

<i>Nr</i>	<i>saturs</i>	<i>Dap izstrādātāju secinājumi</i>
25	35., 36., 37. lpp. Nepiekrītam, ka pašvaldībai uzliek funkcijas, nenorādot finansējuma avotu,	Finansējuma avoti ir noteikti likuma "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām" 28.panta 1.daļā: "Saeimas un Ministru kabineta apstiprināto aizsargājamo teritoriju izveidošanu, saglabāšanu, uzturēšanu un pārvaldi finansē no valsts budžeta līdzekļiem. "
26	figurē „Ādažu apsargs”, bet pēc kāda laika šī SIA varētu pārstāvēt eksistēt.	Tiks nomainīts uz "pašvaldības pilnvarotām personām"
27	Tabula ar pienākumu sadali ir jāpārskata.	Pārāk izplūdis priekšlikums. Lai kaut ko pārskatītu, nepieciešami konkrēti ieteikumi – ko pārskatīt, un kādā virzienā.
28	37. lpp. Nepiekrītam individuālo noteikumu izstrādei un peldēšanas lieguma noteikšanu.	Atļautās un aizliegtās darbības dabas parkos nosaka Ministru kabinets.
29	42. lpp. Nepiekrīst aizlieguma peldēties.	sk.28.punktu
30	Nepiekrītam atdalīt Umma liegumu no kopējās dabas parka „Piejūra” lieguma teritorijām.	42.lpp ir norādīta ieteikuma atdalīt Ummi no DP "piejūra" motivācija. Ieteikumā nr.30 nav norādīts uz minētās motivācijas kļūdām vai trūkumiem. Nav arī norādīti motīvi, kāpēc šāda atdalīšana būtu kaitīga.
31	Pievienotās stenogrammās nav pilnīgi uzrādīti visi viedokļi par peldēšanas iespējām Ummī, piemēram, eksperts Sniedze teica, ka peldēšana netraucē Umma vides stāvoklim.	Saskaņā ar šīs tabulas 8.punktu, par kuru vienotās izstrādātāji un uzraudzības grupa, stenogrammas vispār tiek izņemtas. Pret 8.punktu iebildumi netika saņemti.

Papildus informācija

stabiņus reāli var ierakt 80 cm dziļumā

stabiņu vietā var lietot liela izmēra nelikvidus balķus, kuriem daļēji atstāti zari, lai aizkavētu to pārvietošanu informatīvās zīmes nevajag pietīt ar līmlentām, vislabāk ar nerūsošā tērauda naglu, un plastmasas distances buksi.

Dap jābūt kolektīvam darbam

Atsevišķi viedokļi

ES – Sniedze teica, ka neliela izbradāšana ezerenēm nekaitē

GF - ja paredz ainavu cirti – ja paredz pasākumu, kas ir vieglāks nekā līdz šim paredzēts, vajadzīgs mežu eksperta slēdziens.

JR – mērķis ir mežaudžu stabilitātes palielināšana, jāizretina jaunās koku grupas

GF – plāna sadaļa par cirtēm jāapstiprina ekspertam. Par [atrašanās ierobežojumiem] ezeriem parādās mistisks atreferējums, kaut kāds mandāts mistisks. Šeit uzraudzības grupā nekad nav dots akcepts šādai rīcībai. Ja tāds lēmums tiks pieņemts, es kā izpildinstitūcijas darbinieks to akceptēšu.

GF – ja atsūtītu savlaicīgi, Ilmāram būtu iespēja saņemt normālā formātā.

ES – ja pacelsies jautājums par Ummi, par to, ka tur nedrīkstēs peldēties, klubs būs pilns.

GF- par stāvvietu pie Ummja – jāreķinās, lai aiziet tikai ar kājām

ES – par stāvvietu – tas nav pašvaldības īpašums, tie ir valsts meži

JS – kurš apkops stāvvietu, tai skaitā tualeti

JR- kamēr nav stāvvietas

AP – stāvvietā būs jābūvē tāpat

JR- kā skatāmies uz sezonālo aizliegumu? Ja ir sezonāls aizliegums, tad stāvvietā un tualetē nav vajadzīga.

AP – kādi ir pētījumi par automašīnu ietekmi uz ezeru?

JR – par transportu ir norunāts, esam vienojušies ka transports jāierobežo. Tagad nākošais solis – ja taisām zilo karogu pludmali, tad vajag stāvvietas, tualetes, citu infrastruktūru. Ja peldēties aizliegts – tad paliek tikai transporta ierobežošana, zīmes, aizliedzoši uzraksti, kontroles.

JS – jebkurā gadījumā attieksme pret iebraukšanu teritorijā nemainās. Kurš veiks šos pasākumus. Citādi pasākumi arvien pastiprinās, bet mašīnu skaits arvien pieaug.

AP – par peldēšanu – kāds mums ir pamats pieņemt tādu lēmumu, ka nedrīkst peldēties.

GF – par piesārņojumu no peldētājiem – vai šie aprēķini ir korekti?

ES – varbūt, ja jau ezeru piesārņo peldētāji, varētu ierīkot tualetes, un problēma būtu atrisināta?

ES- mēs par tualetēm un ģērbtuvēm runājam iepriekšējā sanāksmē,

JS - izrādījās, ka nevienam nav vēlšanās tās uzturēt.

JS – mašīnu skaits teritorijā palielinās, kaut gan ierobežojumi tiek organizēti. Pasākumi pastiprinās, bet mašīnu skaits arī.
GF – ļoti labi, ka [tagad] var sodīt bez īpašnieka klātbūtnes, tas radikāli maina situāciju.
GF – tā mēs varam nonākt līdz aizliegumam mežā elpot, lai kokiem neatņemtu skābekli
JR – tā gluži nav, ja tāds ir sabiedrības lielākās daļas viedoklis, tad mums nav ko aizsargāt
JS – vai mēs pasākumu plānā varam ierakstīt aptuvenu reižu skaitu, cik reizes vasarā RVP izdarīs teritorijas kontroli
IA – paredzēto kontroles biežumu Dap ierakstīt nevarēs. Pagājušajā gadā pie Ummja RVP sastādījusi apmēram 40 protokolus.

7. pielikums - sabiedriskās apspriešanas protokols

Ummja ezera (dabas parka “Piejūra” dabas lieguma zonas daļas) dabas aizsardzības plāna sabiedriskā apspriešana, 03.05.2006.

Protokols

Piedalās:

E.Sloceniece, Carnikavas novada domes priekšsēdētāja
S.Golubeva, Carnikavas novada iedzīvotāja
E.Terentjeva, Carnikavas novada domes deputāte
L.Sobdovna, Carnikavas novada dome
G.Graudiņa, Carnikavas novada iedzīvotāja
Dz.Līce, Carnikavas novada iedzīvotāja
J.Sprūds, Latvijas ezeri
D.Brenca, Carnikavas novada domes deputāte
D.Daugaviete, Carnikavas novada dome
Z.Varts, Carnikavas novada dome
L.Grīnberga, Latvijas ezeri

J.Sprūds – informē par paveikto – ir MK apstiprināti individuālie noteikumi, kuru mērķis ir rekreācijas slodzes samazināšana, aizliedzot piekļūt ezeram ar transportu un peldēties no 1.jūnija līdz 15.augustam., pašlaik notiek strīdi par paredzētajām darbībām mežos. DP “Piejūra” individuālie noteikumi pilnībā aizliedz būvniecību ar zemes transformāciju dabas parka zonā, dabas lieguma zonā atļauta tikai dabas parka infrastruktūras objektu būvniecība.

E.Sloceniece – vai ir priekšlikumi, kā realizēt rekreācijas slodzes samazināšanu?

J.Sprūds – ierīkojot slēdzamus vārtus. Cilvēki kļūst likumpaklausīgāki, un ar MK noteikumiem nosakot sezonālu atrašanās aizliegumu, valsts pārvalde ir devusi skaidru norādījumu, ka ezera izmantošana rekreācijai nav vēlama.

Z.Varts – atbalsta iebraukšanas aizliegumu, jo fosfora daudzumu ezerā vairāk ietekmē transports nekā peldēšanās. Ierosina ezeru norobežot ar žogu.

J.Sprūds – ķīmiskā ietekme no transporta ir relatīvi neliela, kaitīgi ir biogēni – fosfors, slāpeklis, kas ir cilvēku vielmaiņas produkti.

E.Sloceniece - ierosinājums no Carnikavas novada domes – vienkāršāk būtu ierīkot pie ezera tualetes, bet peldēšanos atļaut.

J.Sprūds – DAP mērķis ir aizliegt iebraukt ezera teritorijā un ieiet ezerā minētajā vasaras periodā.

Z.Varts – izsaka viedokli, ka vairāk vajag ieguldīt cilvēku izglītošanā, jo daļu no peldētājiem nebūs iespējams reāli sodīt – nebūs līdzī dokumentu.

J.Sprūds – ir iespējams sodīt, līdzīgi kā ar zvejniecības noteikumu pārkāpējiem, kuriem arī bieži nav līdzī dokumenti.

E.Terentjeva - piekrītu viedoklim, ka reāli aizliegt peldēšanos nevarēs. Redzu problēmas risinājumu iebraukšanas aizliegumā, jo cilvēki būs pārāk slinki, lai ietu ar kājām līdz ezeram. Pašvaldībai nav problēmu sodīt iebraukšanas aizlieguma pārkāpējus.

J.Sprūds – vispirms ir nepieciešams samazināt vajadzību pie ezera atrasties. Agrāk bija doma taisīt stāvlaukumu, bet pēdējā sapulcē ir noslēgta vienošanās, ka stāvlaukumu nebūvēs. Arī DP “Piejūra” noteikumi stāvietu tās agrāk paredzētajā vietā neatļauj.

Z.Varts – kādēļ Carnikavas novada dome netika informēta par sanākumi Vides ministrijā, kurā nolēma pieņemt aizliegumu peldēties Ummī?

J.Sprūds – Sanākumi organizēja Vides ministrija, “Latvijas ezeri” tika uzaicināti, nebija informācijas par dalībnieku sarakstu.

Z.Varts – vai nevar aizliegt tikai iebraukt, neaizliedzot peldēties?

J.Sprūds – ja jau agrāk būtu aizliegts iebraukt, tad būtu efekts, bet tagad cilvēki ir pieraduši braukt uz Ummi. Nepieciešami vismaz pieci gadi, lai lauztu šo paradumu.

E.Terentjeva – 80.gadu beigās, 90.gadu sākumā brauca vēl vairāk cilvēku kā tagad.

J.Sprūds – Ummja apkārtnē ir ļoti bagāta ar peldvietām, ir daudzas alternatīvas – piemēram, Pulksteņezers, Dzirnezers, Lilastes ezers, Rīgas jūras līcis.

E.Sloceniece – Ummis tradicionāli ir bijusi peldvieta, tur peldēties ir droši. Aizliedzot peldēties, tiks panākts pretējais efekts, nespējot nodrošināt kontroli. Turpretī, aizliedzot tikai transporta kustību, regulētu peldētāju daudzumu. Pašvaldība drīkst sodīt pārkāpējus, kas iebraukuši dabas parkā, tā samazinot transporta plūsmu.

J.Sprūds – ja ezerā peldēsies atsevišķi cilvēki, tie sodīti netiks, tas nav efektīvi. Vajag sodīt, ja notiek masveida peldēšanās.

D.Daugaviete – vai ir veikti pētījumi fosfora dinamikā? Vai tiešām fosfora daudzuma pieaug pēdējos gados? No kurienes ņemti dati?

J.Sprūds – fosfora mērījumi ir neefektīvi ezerā, kurā ir mūžzaļā veģetācija, jo visu fosforu uzņem augi. Bet par ezera kvalitātes pasliktināšanos liecina ūdens caurredzamības samazināšanās, ezerenes sāk pārklāties ar zaļajlgēm, pieaug aļģu masa. Tas arī veda pie pārliecības, ka ar transporta plūsmas organizēšanu vien nepietiek, nepieciešams aizliegums peldēties.

D.Breņča – kā praktiski nodrošinās kontroli pār peldētājiem? Cik cilvēku vienlaicīgi var atrasties ezerā, lai netiktu piemērots sods?

J.Sprūds – būtu jāsāk uztraukties, ka ezerā vienlaicīgi atradīsies vairāk par 20 cilvēkiem. Peldēšanās aprobežojuma termiņš ir kompromisa risinājums, lai samazinātu rekreāciju.

Z.Varts – ja tiktu organizētas zinātniskas ekskursijas uz ezeru, tad nebūtu, kur nolikt autobusu.

J.Sprūds – autobusu var atstāt otrpus dzelzceļam, kur noteikumi pieļauj taisīt stāvlaukumu.

Z.Varts – pēc šīs sanāksmes pašvaldībai mēneša laikā ir jādod atbilde un ierosinājumi?

J.Sprūds – jāzina, kurš ko darīs – jāsadala pienākumi ezera aizsardzībā.

E.Sloceniece – tas jau ir sākts darīt. No pašvaldības puses tiks pilnvaroti darbinieki, kuri varēs lēmēt uz transporta līdzekļiem soda kvītis bez vadītāju klātbūtnes, ja transporta līdzekļi atradīsies dabas parka teritorijā, kā arī pašvaldība ierobežos iespēju nobraukt no Lilastes ceļa, noceļojot ceļa malas, jo tas ir pašvaldības ceļš. A/s “Latvijas valsts meži” savukārt uzstādīs barjeras uz ezeram pieguļošo ceļu nobrauktuvēm.

J.Sprūds – ja ezera aprobežošana būs efektīva, nebūs daudz cilvēku ezerā, tad inspektoriem nebūs nepieciešamības kontrolēt. Kontrolē tāpat kā iepriekš piedalīsies arī “Latvijas ezeri”.

Z.Varts – cilvēkam, kas būs tiesīgs sodīt, jābūt apmācītam, jo jāsastāda protokols, jāzina, kas ir dabas aizsardzības pārkāpums.

J.Sprūds – cilvēkus var apmācīt, tālāk visu veic Valsts Vides dienests. VVD arī rīko apmācības kursus. Ja tiks nodrošināta kontrole, cilvēki pieradīs, ka nedrīkst braukt peldēties uz Ummja ezeru.

Protokolēja – L.Grīnberga

8.pielikums - sabiedriskās apspriešanas ieteikumi

tabulā apkopoti Latvijas dabas fonda vēstulē un sabiedriskās apspriešanas sēdē izteiktie ieteikumi

Ummja dabas aizsardzības plāna sabiedriskās apspriešanas ieteikumi.

<i>Nr</i>	<i>iesniedza</i>	<i>ieteikums</i>	<i>risinājums / atbilde</i>
1	LDF	Uzskatām, ka mežu ekoloģijas principiem neatbilst dabas aizsardzības plāna 11.5.nodaļā minētā audžu sabrukšana un pāraugušo audžu novākšana,kā arī 7.4. nodaļā aprakstītā kaitēkļu loma dabas liegumā.	Problēmas būtība ir Ummja apkārtnes mežu veidošanās vēsturē. Tā nav dabiska meža struktūra, mežaudzēs kokiem ir neliela vecuma starpība, tādēļ valdaudzes sabrukšana tālākā nākotnē, ja neveiks pasākumus tās aizkavēšanai, ir teorētiski iespējama. Pasākumos, kuri attiecas uz 10 gadu periodu, pāraugušo audžu novākšana, protams, nav paredzēta. Kaitēkļu loma mākslīgi izveidotās līdzīga vecuma priežu tīraudzēs atšķiras no kaitēkļu lomas dabiskās mežaudzēs. Lūdzam pievērst uzmanību aprakstā norādītajam termiņam “tālākā nākotnē”. Lai nerastos atkārtoti pārpratumi, teksts ir korigēts.
2	LDF	Mežu biotopi nav pietiekami raksturoti, lai būtu iespējams paredzēt aprakstītos apsaimniekošanas pasākumus mežos, sevišķi ņemot vērā ieteikto teritorijas paplašināšanu.	Ieteiktā teritorijas paplašināšana ir saistīta ar Ummja aizsardzības pasākumiem, jo ir neloģiski, ka aizsardzības pasākumi tiek organizēti ārpus aizsargājamās teritorijas (Ummja ezera lieguma zonas). Paplašināmās teritorijas daļas mežos nekādi pasākumi nav paredzēti, jo šo mežaudžu platību tieši ietekme uz ezeru ir nebūtiska. Teritorijas paplašināmā daļa ietilpst DP “Piejūra”, tātad ir izpētīta DP “Piejūra” Dap izstrādes laikā.
3	LDF	Šī dabas aizsardzības plāna ietvaros nekādi nav iespējams spriest par cirtēm analogās aizsargājamās platībās (11.5. nodaļa) ārpus apsekotās teritorijas!	Dabas aizsardzības plāna mērķis ir konkrēti pasākumi konkrēta ezera aizsardzībai. Cirtes citās aizsargājamās teritorijās ne 11.5. nodaļā, ne citur Dap nav pat pieminētas. Visticamāk, ieteikums ir kāda pārpratuma rezultāts.
4	LDF	Tāpat arī nav pieļaujama Latvijas augu valstij svešas un agresīvas sugas (kalnu priede) stādīšana īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, kas izmainīs kultūrvēsturisko ainavu, veidojot mono - dominantas audzes, tādējādi nomācot zemsedzes augus.	Kalnu priedi ieteikts stādīt tikai laukumos, kur pašlaik nav vispār nekādas veģetācijas, tātad tur nav ko nomākt. VMD uzskata, ka kalnu priede nav invazīva suga, līdz ar to tās negatīvā ietekme uz esošo zemsedzi (blakus plānotajiem stādījumiem) nav paredzama. Būtisks ir kalnu priežu audžu nelielais augstums, lai neaizturētu valdošos vējus. Tā kā kalnu priežu stādījumi nespeciālistam izskatās ļoti līdzīgi priežu jaunaudzēm, negatīva ietekme uz ainavu neveidosies.

<i>Nr</i>	<i>iesniedza</i>	<i>ieteikums</i>	<i>risinājums / atbilde</i>
5	LDF	Ierosinām pārstrādāt un papildināt dabas aizsardzības plāna nodaļas, kas skar meža biotopu aprakstu, novērtējumu un paredzētos apsaimniekošanas pasākumus mežos, pievēršot uzmanību tur sastopamajām augu un dzīvnieku sugām,	DP “Piejūra” Dap izstrādes izpēti procesā konstatētas īpaši aizsargājama augu vai dzīvnieku sugu atradnes teritorijā nav norādītas. Uzmanību augu un dzīvnieku sugām mežos tika pievērsta jau DP “Piejūra” Dap izstrādes laikā. Mums nav pamata to darīt atkārtoti.
6	LDF	pievēršot uzmanību vecu koku	Vecus kokus plānotie apsaimniekošanas pasākumi neskar.
7	LDF	un atmirstošas un atmirušas koksnes lomai mežā,	Teritorijā ar milzīgu antropogēno slodzi, kāda ir Ummja apkārtnē, atmirušas koksnes loma reāli ir tikai viena – kurināmais uguns kuriem. Pašlaik Ummja apkārtnē vispār nav kritalu, kurināšanai tiek cirsti ne tikai sausokņi, bet pat augoši koki.
8	LDF	[pievēršot uzmanību] meža ekoloģiskajai nozīmei,	Mežu Ummja sateces baseinā nevar skatīt atrauti no ezera aizsardzības. Meža (it īpaši, ja tas nav ne DBM, ne aizsargājamais biotops) ekoloģiskā nozīme īpaši aizsargājama ezera pamatbaseinā pamatā ir biogēnu aizturēšana. Šai nozīmei plānā ir pievērsta visai nopietna uzmanība.
9	LDF	[pievēršot uzmanību] dažādiem citiem zemsedzes atjaunošanas un aizsardzības pret izmīdīšanu risinājumiem.	Dap plāna periodā paredzēts sasniegt pārejas mērķi – novērst zemsedzes izbraukāšanu, kā arī samazināt teritorijas antropogēno slodzi vispār. Cīņai pret izmīdīšanu nav jēgas, kamēr turpinās izbraukāšana. Savukārt tikai pēc traucējumu novēršanas būs jēga plānot atjaunošanas pasākumus.
10	LDF	mežainu jūrmalas kāpu komplekss (biotopa kods 2180), šo Eiropā aizsargājamo biotopu būtu jāpiemin arī dabas aizsardzības plānā.	Mēs neuzskatām, ka Ummja teritorijā atrodamos mežos varētu pielīdzināt īpaši aizsargājamajam biotopam “1.15. Mežainas jūrmalas kāpas”. Pirmkārt, teritorija atrodas vismaz 1 km attālumā no jūras, un to nekādi nevaram uzskatīt par jūrmalu. Otrkārt, Ummja tuvākās apkārtnes pauguri, tāpat kā Gaujas labā krasta ezeri, ir drīzāk kādreizējās Gaujas deltas nekā jūras ietekmes rezultātā veidojies reljefs.
11	LDF	Atgādinām, ka iesakot izveidot patstāvīgu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju plašākās robežās nekā pašlaik, nepieciešama ieteiktā teritorijas paplašinājuma izpēte,	Ieteikums veidot jaunu ĪADT neiziet ārpus pašreizējām DP “Piejūra” robežām. Visas šīs teritorijas meži jau ir izpētīti DP “Piejūra” Dap izstrādes laikā.
12	LDF	kā arī izstrādāts individuālo aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumu projekts.	Ieteikums realizēts.
13	LDF	Ierosinām plāna izstrādē iesaistīt atbilstošas kvalifikācijas meža biotopu ekspertu,	Teritoriju DP “Piejūra” Dap izstrādes laikā minēto specialitāšu (botāniķi, entomologi, meža ekologi, ornitologi) speciālisti ir izpētījuši, un viņu darba rezultāti ir atainoti DP “Piejūra” dabas aizsardzības plānā. Mēs neveicām atkārtotu DP “Piejūra” Dap izstrādes laikā jau pētīto mežu dabas vērtību papildus izpēti, jo mums nav pamata uzskatīt, ka šie speciālisti savu darbu būtu veikuši nekvalitatīvi.
14	LDF	entomologu,	-”-
15	LDF	ornitologu,	-”-
16	LDF	botāniķi.	-”-

<i>Nr</i>	<i>iesniedza</i>	<i>ieteikums</i>	<i>risinājums / atbilde</i>
17	LDF	Iesakām rūpīgi pārvērtēt ieteikto pasākumu atbilstību konkrētās teritorijas dabas aizsardzības prasību nodrošināšanai ilgtermiņā.	Pasākumu ilgtermiņa ietekme uz ezera ekosistēmu ir viens no ezeru aizsardzības ideoloģijas pamatiem, jo augstas kvalitātes stāvošu saldūdeņu biotopi vispār nav atjaunojami.
18	Z.Varts	Ezeru norobežot ar žogu	Pasākums dārgs, kā arī neatbilst aizsargājamo teritoriju mērķiem.
19	E.Sloceniece	Ierīkot pie ezera tualetes, bet peldēšanos atļaut	Šis variants jau tika izskatīts uzraudzības grupas 3.sēdē, un nesaņēma atbalstu. Izstrādātāju viedoklis – īpaši aizsargājamās dabas teritorijas nevajadzētu pārvērst par masu atpūtas vietām. masu atpūtai nepieciešamas ne tikai tualetes, bet arī ēdināšana, auto stāvvietas, arī cita infrastruktūra, tādēļ pilnvērtīga masu atpūta ĪADT nav iespējama, to būtu vēlams organizēt citur. Konkrēti – piemērota vieta ir Lilastes ezers.
20	Z.Varts	vairāk vajag ieguldīt cilvēku izglītošanā	Sabiedrības izglītošanā biedrība "Latvijas ezeri" iegulda ievērojamus spēkus un līdzekļus jau vairāk kā 5 gadus. Pašvaldības līdzdalība cilvēku izglītošanā atbilst gan pašvaldību funkcijām, gan dabas aizsardzības interesēm, un mēs apsveicam jebkuras darbības izglītošanas virzienā.
21	E.Sloceniece	uzsvaru likt uz piebraukšanas aprobežošanu	Piebraukšanas aprobežošana ir galvenais fizisko pasākumu virziens, tā ka uzsvars jau ir uzlikts.
22	Z.Varts	vai nevar aizliegt tikai iebraukt, neaizliedzot peldēties?	Jau pie esošā piebraukšanas ierobežojumu līmeņa veidojas stāvošu automašīnu virknes uz Tallinas šosejas. Ummja kā peldvietas popularitāte ir pārāk jau liela. Piebraukšanas aprobežojumi vien būtu bijuši pietiekami agrāk, kad uzskats par Ummii kā rekreācijas objektu tikai veidojās.
	E.Sloceniece	Aizliedzot peldēties, tiks panākts pretējais efekts, nespējot nodrošināt kontroli.	Peldēšanās aizliegums nemazina piebraukšanas aizlieguma kontroles iespēju. Toties rodas iespēja uz likumiska pamata pieprasīt neizmantojot Ummii kā rekreācijas objektu, kā arī nepieciešamības gadījumā sodīt vainīgos.
	Z.Varts	Ja tiktu organizētas zinātniskas ekskursijas uz ezeru, tad nebūtu, kur nolikt autobusu.	Zinātnisku ekskursiju dalībniekiem nav nekādu problēmu atnākt ar kājām 500 metrus. Dzelzceļa rietumu pusē DP "Piejūra" individuālie noteikumi infrastruktūras objektu būvniecību atļauj.
	Z.Varts	Cilvēkam, kas būs tiesīgs sodīt, jābūt apmācītam, jo jā sastāda protokols, jāzina, kas ir dabas aizsardzības pārkāpums.	VVD nodrošina sabiedrisko vides inspektoru atestāciju un apmācību. Bez tam sabiedrisko inspektoru darbs, tāpat kā jebkurš darbs mūsu sabiedrībā, ir brīvprātīgs, un cilvēkiem, kas ar to grib nodarboties, jā mācās arī pašiem.

9.pielikums

Pašvaldības atzinums un tā analīze

Pielikums Nr. 1
Camikavas novada domes
21.06.2006. lēmumam Prot. Nr. /2 §. M

Iebildes par „Ummja ezera dabas aizsardzības plānu” (DAP)

1. Nomainīt Carnikavas pagasts uz Carnikavas novads (Camikavas pagasta padomes 06.04.2006. lēmums „Par novada izveidošanu” (protokols Nr.7, 1.§))

2. 3.3. nodaļā DP „Piejūra” dabas aizsardzības plānā paredzētie apsaimniekošanas pasākumi Ummja apkārtnē. Nepieciešams pārskatīt pasākumu realizētāju, kā arī finanšu iespējamās avotus, jo Carnikavas novada dome ar

2004.gada 19.maija lēmumu neakceptēja Dabas parka „Piejūra” apsaimniekošanas plānu un tieši iebildēs tika norādīts, ka nepiekrīt tam, ka visās pozīcijās galvenais finansētājs ir pašvaldība.

3. Nav saprotams 6.nodaļā minētais pašvaldības uzdevums par teritorijas aizsardzību. Pašvaldībai ir funkcijas, kuras ir noteiktas ar likumu „Par pašvaldībām”.

4. Nepieciešamas atsauces, kad ir veikta teritorijas apsekošana par automašīnu skaitu un cilvēku skaitu pie ezera.

5. Kāda pētījumu metodika ir izmantota 9.2.nodaļas aprēķinos? Uz kādiem pieņēmumiem tie balstīti?

6. Jāpilnveido 11.3 nodaļas „Aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu” tabula. Tās pilnveidošanā būtu vēlams, ja piedalās visas ieinteresētās puses.

7. Peldēšanas aizliegums no 1.jūlija līdz 15-augustam nav pamatoti argumentēts.

IEBILDUMU ANALĪZE

	<i>pašvaldības iebildums</i>	<i>izstrādātāja komentārs</i>	<i>izstrādātāja rīcība</i>
1	Nomainīt Carnikavas pagasts uz Carnikavas novads (Carnikavas pagasta padomes 06.04.2006. lēmums „Par novada izveidošanu” (protokols Nr.7, !.§))		Plānā tiks izdarītas attiecīgas izmaiņas
2	3.3. nodaļā DP „Piejūra” dabas aizsardzības plānā paredzētie apsaimniekošanas pasākumi Ummja apkārtnē. Nepieciešams pārskatīt pasākumu realizētāju, kā arī finanšu iespējamās avotus, jo Carnikavas novada dome ar 2004.gada 19.maija lēmumu neakceptēja Dabas parka „Piejūra” apsaimniekošanas plānu un tieši iebildēs tika norādīts, ka nepiekrīt tam, ka visās pozīcijās galvenais finansētājs ir pašvaldība.	Ummja Dap neviens no 3.3. nodaļas pasākumiem nav iekļauts.	3.3.nodaļas tabula tiks papildināta ar informāciju par DP „Piejūra” apsaimniekošanas plāna neakceptēšanu Carnikavas novada domes iesniegtajā redakcijā.
3	Nav saprotams 6.nodaļā minētais pašvaldības uzdevums par teritorijas aizsardzību. Pašvaldībai ir funkcijas, kuras ir noteiktas ar likumu „Par pašvaldībām”.	Pašvaldībai ir saistošs ne tikai likums „Par pašvaldībām”, bet arī lielākā daļa pārējo valsts likumu un Ministru kabineta noteikumu. Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” attiecīgās normas uz pašvaldību neattiektos tikai tādā gadījumā tikai tādā gadījumā, ja likumā „Par pašvaldībām” būtu viennozīmīgi noteikts, ka pašvaldībai nav jāveic tās teritorijā esošo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldi un nav jāveic tās īpašumā esošo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanu.	Tiks pievienots paskaidrojums. Ņemot vērā, ka pašvaldības uzdevumi dabas aizsardzībā nav izprasti, tiks papildināta normatīvo aktu sadaļa.

	<i>pašvaldības iebildums</i>	<i>izstrādātāja komentārs</i>	<i>izstrādātāja rīcība</i>
4	Nepieciešamas atsauces, kad ir veikta teritorijas apsekošana par automašīnu skaitu un cilvēku skaitu pie ezera.	Automašīnu skaita noteikšana nekad nav bijusi izvirzīta kā pētījuma mērķis, tāpēc skaits pamatā tika noteikts atsevišķās vietās, tur veicot pētniecības un kontroles funkcijas. Automašīnu skaita noteikšanai izmantotas arī daudzas fotogrāfijas. Kā jau redzams aprēķinā, cilvēku skaits aprēķināts, pamatojoties uz automašīnu skaitu. Jebkurā gadījumā antropogēnā slodze pat pēc regulāriem reidiem ir ļoti liela (piem., 15.07.2006 rītā plkst. 10:00 samērā nelabvēlīgos laika apstākļos (18 C, mākoņains, pēc spēcīga nakts lietus), pēc vairākām kontrolēm - pie ezera konstatētas 11 automašīnas un 20 teltis.	Konkrētu apsekojumu datumu pievienošana nebūtu mērķtiecīga, jo jebkurā gadījumā aprēķina precizitāte ir +/- 20%, savukārt apmeklētāju daudzums būtiski svārstās atkarībā no gaisa temperatūras.
5	Kāda pētījumu metodika ir izmantota 9.2.nodaļas aprēķinos? Uz kādiem pieņēmumiem tie balstīti?	Aprēķini balstīti uz datiem un pētījumiem. Tai pašā laikā jāatzīst, ka uzrādītā aprēķinu detalizācija ir nepietiekama.	Tiks pievienoti papildinājumi un paskaidrojumi
6	Jāpilnveido 11.3 nodaļas „Aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu” tabula. Tās pilnveidošanā būtu vēlams, ja piedalās visas ieinteresētās puses.	Joprojām nav saņemta skaidra atbilde, kurus apsaimniekošanas pasākumus uzņemas Carnikavas pašvaldība. Ummja ezers ir gan īpaši aizsargājama dabas teritorija bez savas administrācijas, gan Carnikavas pašvaldības īpašums.	Carnikavas novada pašvaldībai tiks atkārtoti lūgts noteikt, kurus no plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem tā apņemas izpildīt (kāda būs apsaimnekošanas pasākumu sadale starp carnikavas pašvaldību un VAS "LVM").
7	Peldēšanas aizliegums no 1.jūlija līdz 15-augustam nav pamatoti argumentēts.	Atrašanās ezerā aizliegumu noteicis Ministru kabinets. Informācija par ezera stāvokļa pasliktināšanos ir sniegta 8.5 nodaļā. Konkrētais aprobežojuma termiņš ir kompromiss starp dabas aizsardzības un rekreācijas interesēm, tādēļ tā pilnīgi pamatota argumentācija nav iespējama, līdzīgi kā nav iespējams pamatoti argumentēt, kāpēc noteiktais ezera aizsargjoslas platums ir 100m, nevis, piemēram, 50m vai 150m. Papildus norādām, ka pašvaldības atzinumā ir kļūda - ezerā atrasties ir aizliegts no 1. jūnija, nevis 1.jūlija	Tā kā konstatēts, ka atrašanās aprobežojums kopā ar regulārām teritorijas kontrolēm ir būtiski samazinājis ietekmi uz īpaši aizsargājamo biotopu, rekomendācijas aprobežojuma izmaiņām netiks ieteiktas.